

A7-0089/2014

4.2.2014

*****I**

SPRAWOZDANIE

w sprawie wniosku dotyczącego dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie niektórych przepisów regulujących dochodzenie roszczeń odszkodowawczych z tytułu naruszenia prawa konkurencji państw członkowskich i Unii Europejskiej, objęte przepisami prawa krajowego (COM(2013)0404 – C7-0170/2013 – 2013/0185(COD))

Komisja Gospodarcza i Monetarna

Sprawozdawca: Andreas Schwab

Sprawozdawca komisji opiniodawczej (*):
Bernhard Rapkay, Komisja Prawna

(*) Zaangażowana komisja – art. 50 Regulaminu

Objaśnienie używanych znaków

- * Procedura konsultacji
- *** Procedura zgody
- ***I Zwykła procedura ustawodawcza (pierwsze czytanie)
- ***II Zwykła procedura ustawodawcza (drugie czytanie)
- ***III Zwykła procedura ustawodawcza (trzecie czytanie)

(Wskazana procedura opiera się na podstawie prawnej zaproponowanej w projekcie aktu.)

Poprawki do projektu aktu

Poprawki Parlamentu w postaci dwóch kolumn

Skreślenia zaznacza się *wytluszczonym drukiem i kursywą* w lewej kolumnie. Zmianę brzmienia zaznacza się *wytluszczonym drukiem i kursywą* w obu kolumnach. Nowy tekst zaznacza się *wytluszczonym drukiem i kursywą* w prawej kolumnie.

Pierwszy i drugi wiersz nagłówka każdej poprawki wskazuje element rozpatrywanego projektu aktu, którego dotyczy poprawka. Jeżeli poprawka odnosi się do obowiązującego aktu, do którego zmiany zmierza projekt aktu, nagłówek zawiera dodatkowo trzeci wiersz, w którym wskazuje się odpowiednio obowiązujący akt i przepis, którego dotyczy poprawka.

Poprawki Parlamentu w postaci tekstu skonsolidowanego

Nowe fragmenty tekstu zaznacza się *wytluszczonym drukiem i kursywą*. Fragmenty tekstu, które zostały skreślone, zaznacza się za pomocą symbolu **■** lub przekreśla. Zmianę brzmienia zaznacza się przez wyróżnienie nowego tekstu *wytluszczonym drukiem i kursywą* i usunięcie lub przekreślenie zastąpionego tekstu.

Tytułem wyjątku nie zaznacza się zmian o charakterze ściśle technicznym wprowadzonych przez służby w celu opracowania końcowej wersji tekstu.

SPIS TREŚCI

	Strona
PROJEKT REZOLUCJI USTAWODAWCZEJ PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO.....	5
OPINIA KOMISJI PRAWNEJ (*)	35
OPINIA KOMISJI RYNKU WEWNĘTRZNEGO I OCHRONY KONSUMENTÓW	61
PROCEDURA.....	93

(*) Zaangażowana komisja – art. 50 Regulaminu

PROJEKT REZOLUCJI USTAWODAWCZEJ PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

**w sprawie wniosku dotyczącego dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie niektórych przepisów regulujących dochodzenie roszczeń odszkodowawczych z tytułu naruszenia prawa konkurencji państw członkowskich i Unii Europejskiej, objęte przepisami prawa krajowego
(COM(2013)0404 – C7-0170/2013 – 2013/0185(COD))**

(Zwykła procedura ustawodawcza: pierwsze czytanie)

Parlament Europejski,

- uwzględniając wniosek Komisji przedstawiony Parlamentowi Europejskiemu i Radzie (COM(2013)0404),
 - uwzględniając art. 294 ust. 2 oraz art. 103 i 114 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, zgodnie z którymi Komisja przedstawiła wniosek Parlamentowi (C7-0170/2013),
 - uwzględniając art. 294 ust. 3 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej,
 - uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego/Komitetu Regionów z dnia 16 października 2013 r.¹,
 - uwzględniając art.55 Regulaminu,
 - uwzględniając sprawozdanie Komisji Gospodarczej i Monetarnej oraz opinie Komisji Prawnej, jak również Komisji Rynku Wewnętrznego i Ochrony Konsumentów (A7-0089/2014),
1. przyjmuje poniższe stanowisko w pierwszym czytaniu;
 2. zwraca się do Komisji o ponowne przekazanie mu sprawy, jeśli uzna ona za stosowne wprowadzić znaczące zmiany do swojego wniosku lub zastąpić go innym tekstem;
 3. zobowiązuje swojego przewodniczącego do przekazania stanowiska Parlamentu Radzie i Komisji, a także parlamentom narodowym.

¹ Opinia z dnia 16 października 2013 r. (dotychczas nieopublikowana w Dzienniku Urzędowym).

Poprawka 1

POPRAWKI PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO*

do wniosku Komisji

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 103 i 114,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej¹,

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego¹,

stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą²,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Artykuły 101 i 102 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) są kwestią porządku publicznego i powinny być skutecznie stosowane w całej Unii, aby zapewnić brak zakłóceń konkurencji na rynku wewnętrznym.
- (2) Publicznoprawnym egzekwowaniem tych postanowień Traktatu zajmuje się Komisja, wykorzystując uprawnienia przewidziane w rozporządzeniu Rady (WE) nr 1/2003 z dnia 16 grudnia 2002 r. w sprawie wprowadzenia w życie reguł konkurencji ustanowionych w art. 81 i 82 Traktatu³. Artykuły 81 i 82 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską to aktualnie art. 101 i 102 TFUE i ich treść jest identyczna. Publicznoprawnym egzekwowaniem zajmują się także krajowe organy ds. konkurencji, które mogą podejmować decyzje wymienione w art. 5 rozporządzenia (WE) nr 1/2003.
- (3) Artykuły 101 i 102 TFUE wywołują bezpośrednie skutki w stosunkach między jednostkami oraz nakładają na nie prawa i obowiązki, za których egzekwowanie odpowiadają sądy krajowe. Sądy krajowe mają zatem do odegrania równie ważną rolę

¹ Opinia z dnia 16 października 2013 r. Dz.U. C [...] z [...], s. [...].

² Stanowisko Parlamentu Europejskiego z dnia

³ Rozporządzenie Rady (WE) nr 1/2003 z dnia 16 grudnia 2002 r. w sprawie wprowadzenia w życie reguł konkurencji ustanowionych w art. 81 i 82 Traktatu (Dz.U. L 1 z 4.1.2003, s. 1).

pod względem stosowania reguł konkurencji (egzekwowanie na drodze prywatnoprawnej). Podczas rozstrzygania sporów między podmiotami prywatnymi stoją one na straży praw podmiotowych zgodnie z prawem Unii, na przykład przyznając odszkodowania poszkodowanym w wyniku naruszenia prawa. Aby osiągnąć pełną skuteczność art. 101 i 102 TFUE, a szczególnie praktyczny skutek zakazów w nich przewidzianych, konieczne jest, aby każdy – jednostki, w tym konsumenci i przedsiębiorstwa, jak również organy publiczne – mógł ubiegać się przed sądem krajowym o odszkodowanie z tytułu wyrządzonej mu szkody wynikającej z naruszenia tych postanowień. Unijne prawo do odszkodowania stosuje się jednakowo w odniesieniu do naruszeń postanowień art. 101 i 102 TFUE przez przedsiębiorstwa publiczne, jak i przez przedsiębiorstwa, którym państwa członkowskie przyznały prawa specjalne lub wyłączne w rozumieniu art. 106 TFUE.

- (4) **■** Prawo do odszkodowania w prawodawstwie unijnym za naruszenia unijnego i krajowego prawa konkurencji wymaga, aby każde państwo członkowskie miało przepisy proceduralne zapewniające skuteczne wykonywanie tego prawa. Konieczność dysponowania skutecznymi środkami procesowymi wynika również z prawa do skutecznej ochrony sądowej, o którym mowa w art. 47 ust. 1 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej¹ (Karty) oraz w art. 19 ust. 1 akapit drugi Traktatu o Unii Europejskiej (TUE). ***Państwa członkowskie powinny zadbać o skuteczną ochronę prawną w obszarach objętych prawem Unii.***
- (4a) ***Powództwo o odszkodowanie o tylko jeden z elementów skutecznego systemu ścigania naruszeń prawa konkurencji na drodze prywatnoprawnej, a towarzyszą im pozasądowe drogi dochodzenia odszkodowania, np. ugodowe rozstrzygnięcie sporów lub decyzje publicznych organów egzekwowania prawa, zachęcające strony do udzielenia rekompensaty.***
- (5) Aby zapewnić ***skuteczne dochodzenie roszczeń prywatnoprawnych na podstawie prawa cywilnego oraz skuteczne egzekwowanie na drodze publicznoprawnej przez organy ds. konkurencji, oba narzędzia muszą współdziałać, tak aby zapewnić maksymalną skuteczność tych*** reguł konkurencji. Konieczne jest uregulowanie sposobu koordynacji tych dwóch rodzajów egzekwowania ***w sposób spójny***, na przykład pod względem dostępu do dokumentów znajdujących się w posiadaniu organów ds. konkurencji. Tego rodzaju koordynacja na poziomie Unii pozwoli również uniknąć rozbieżności obowiązujących reguł, która mogłaby zagrozić prawidłowemu funkcjonowaniu rynku wewnętrznego.
- (6) Zgodnie z art. 26 ust. 2 TFUE rynek wewnętrzny obejmuje obszar bez granic wewnętrznych, w którym zapewniony jest swobodny przepływ towarów, osób, usług i kapitału. Między obowiązującymi w państwach członkowskich przepisami regulującymi dochodzenie roszczeń odszkodowawczych z tytułu naruszenia krajowego lub unijnego prawa konkurencji występują znaczące różnice. Prowadzą one do braku pewności co do warunków, na jakich poszkodowani mogą wykonywać swoje prawo do odszkodowania, które przysługuje im na mocy TFUE, oraz mają wpływ na merytoryczną skuteczność tego prawa. Ponieważ poszkodowani często decydują się

¹ Dz. U. C 326 z 26.10.2012, s. 391.

ubiegać o odszkodowanie w państwie członkowskim, w którym prowadzą działalność, różnice między przepisami krajowymi prowadzą do nierównych szans pod względem dochodzenia roszczeń odszkodowawczych i mogą mieć wpływ na konkurencję na rynkach, na których działają zarówno poszkodowani, jak i przedsiębiorstwa popełniające naruszenie.

- (7) Przedsiębiorstwa mające siedzibę i prowadzące działalność w różnych państwach członkowskich podlegają przepisom proceduralnym, które znacząco wpływają na to, w jakim zakresie mogą one odpowiadać za naruszenie prawa ochrony konkurencji. Takie nierównomierne egzekwowanie ■ prawa do odszkodowania w prawodawstwie unijnym może prowadzić do powstania przewagi konkurencyjnej po stronie przedsiębiorstw, które dopuściły się naruszenia art. 101 i 102 TFUE, oraz zniechęcać do korzystania ze swobody przedsiębiorczości oraz dostarczania towarów i świadczenia usług w tych państwach członkowskich, w których prawo do odszkodowania jest egzekwowane bardziej skutecznie. ***W związku z tym, ponieważ różnice między systemami odpowiedzialności obowiązującymi w różnych państwach członkowskich mogą mieć negatywny wpływ zarówno na konkurencję, jak i na właściwe funkcjonowanie rynku wewnętrznego, właściwe jest oparcie dyrektywy na dwóch podstawach prawnych, mianowicie na art. 103 i 114 TFUE.***
- (8) Konieczne jest zatem zapewnienie przedsiębiorstwom działającym na rynku wewnętrznym równych szans oraz poprawienie warunków wykonywania przez konsumentów praw, jakie oferuje im rynek wewnętrzny, ***z uwzględnieniem faktu, że naruszenia prawa konkurencji na większą skalę zawierają często element transgraniczny.*** Należy również zwiększyć pewność prawa oraz zmniejszyć różnice między państwami członkowskimi pod względem krajowych przepisów regulujących dochodzenie roszczeń odszkodowawczych z tytułu naruszenia unijnego prawa konkurencji, a także krajowego prawa konkurencji, jeśli jest ono stosowane równoległe z prawem unijnym. Dzięki zbliżeniu tych przepisów będzie można również zapobiec powstawaniu jeszcze większych różnic między przepisami regulującymi w państwach członkowskich dochodzenie roszczeń odszkodowawczych w sprawach z zakresu konkurencji.
- (9) Artykuł 3 ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 1/2003 stanowi, że „jeżeli organy ochrony konkurencji państw członkowskich lub krajowe sądy stosują krajowe prawo konkurencji do porozumień, decyzji związków przedsiębiorstw lub praktyk uzgodnionych w rozumieniu art. [101 ust. 1] Traktatu, które mogą wpływać na handel między państwami członkowskimi w rozumieniu tego przepisu, stosują również art. [101] Traktatu do takich porozumień, decyzji lub praktyk uzgodnionych. W przypadkach, gdy organy ochrony konkurencji państw członkowskich lub krajowe sądy stosują krajowe prawo konkurencji do praktyk zakazanych art. [102] Traktatu, stosują również art. [102] Traktatu.”. W interesie właściwego funkcjonowania rynku wewnętrznego oraz mając na uwadze większą pewność prawa i wyrównanie szans przedsiębiorców i konsumentów, zakres niniejszej dyrektywy powinien obejmować powództwa o odszkodowanie z tytułu naruszenia krajowego prawa konkurencji, jeśli jest ono stosowane zgodnie z art. 3 ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 1/2003. Stosowanie rozbieżnych zasad w zakresie odpowiedzialności cywilnej za naruszenia art. 101 i 102 TFUE i za naruszenia przepisów krajowego prawa konkurencji, które muszą być

stosowane w tej samej sprawie i równolegle do unijnego prawa konkurencji, miałyby negatywny wpływ na sytuację powodów w tej samej sprawie i zakres ich roszczeń oraz stanowiłyby przeszkodę we właściwym funkcjonowaniu rynku wewnętrznego.

- (10) W przypadku braku przepisów prawa Unii, powództwa o odszkodowanie podlegają krajowym przepisom i procedurom państw członkowskich. Wszystkie przepisy krajowe dotyczące korzystania z prawa do odszkodowania za szkodę wynikłą z naruszenia art. 101 lub 102 TFUE, również te, które regulują aspekty nieujęte w niniejszej dyrektywie, jak np. pojęcie związku przyczynowego między szkodą a naruszeniem, muszą być zgodne z zasadami skuteczności i równoważności. Oznacza to, że nie powinny one być sformułowane ani stosowane tak, że korzystanie z gwarantowanego TFUE prawa do odszkodowania staje się nadmiernie trudne lub praktycznie niewykonalne, oraz że nie powinny być sformułowane ani stosowane w sposób mniej korzystny niż przepisy mające zastosowanie w podobnych sprawach o charakterze wewnętrznym.
- (11) Niniejsza dyrektywa potwierdza reguły obowiązujące we wspólnotowym dorobku prawnym dotyczące unijnego prawa do odszkodowania za szkodę spowodowaną na skutek naruszenia unijnego prawa konkurencji, szczególnie w kwestii legitymacji procesowej i definicji pojęcia szkody, w formie potwierdzonej w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej i nie przesądza ich dalszego rozwoju. Każdy poszkodowany z tytułu naruszenia może dochodzić roszczeń odszkodowawczych za faktyczną szkodę (*damnum emergens*) i za zysk, którego został pozbawiony (utrata korzyści lub *lucrum cessans*), oraz wypłaty odsetek, ***bez uszczerbku dla istnienia lub zakresu prawa do odsetek uznanego na mocy prawa krajowego***. Z prawa tego mogą korzystać zarówno osoby fizyczne jak i prawne – konsumenci, przedsiębiorcy oraz organy publiczne – bez względu na to, czy łączą je bezpośrednie stosunki umowne z przedsiębiorstwem odpowiedzialnym za naruszenie oraz niezależnie od tego, czy organ ds. ochrony konkurencji stwierdził wcześniej naruszenie prawa. ***Nie powinno być przepisów dotyczących odszkodowań karnych lub innych rodzajów odszkodowań i kar, które prowadziłyby do nadmiernej rekompensaty ofiary. Odszkodowania z tytułu utraty możliwości nie powinno się uznawać za prowadzące do nadmiernej rekompensaty.***
- (11a) ***Osiągnięcie ostatecznych rozstrzygnięć jest dla pozwanych pożądanym w celu ograniczenia niepewności i nadmiernych konsekwencji ekonomicznych, które mogłyby dotknąć pracowników, dostawców, podwykonawców i inne niewinne strony.***
- (12) Powództwa odszkodowawcze z tytułu szkody wynikłej z naruszenia krajowego lub unijnego prawa konkurencji zwykle wymagają przeprowadzenia złożonych analiz ekonomicznych i stanu faktycznego. Materiał dowodowy konieczny dla udowodnienia zasadności roszczenia często pozostaje w posiadaniu wyłącznie strony przeciwnej lub osób trzecich i nie jest w wystarczającym stopniu znany ani dostępny powodowi. W takich okolicznościach surowe wymogi prawne nakazujące powodowi szczegółowe przedstawienie wszystkich okoliczności faktycznych związanych ze sprawą na początku postępowania oraz przedłożenie dokładnie określonych środków dowodowych mogą nadmiernie utrudnić skuteczne korzystanie z gwarantowanego TFUE prawa do odszkodowania. ***Jednakże sądy krajowe, dokonując oceny dopuszczalności roszczenia, powinny brać pod uwagę wszelkie naruszenia praw***

związane z ujawnieniem dowodów oraz uzyskane w związku z nim informacje.

- (13) Materiał dowodowy jest ważnym elementem dochodzenia odszkodowania za szkody wynikłe z naruszenia krajowego lub unijnego prawa konkurencji. Ponieważ jednak sprawy z zakresu prawa konkurencji charakteryzuje asymetria w dostępie do informacji, należy zapewnić poszkodowanym prawo skutecznego żądania ujawnienia materiałów dowodowych dotyczących ich sprawy ■ . Aby zapewnić stronom równe szanse, środki te powinny być udostępnione również pozwanym w sprawach o odszkodowanie, tak aby mogli oni zwrócić się o ujawnienie dowodów przez poszkodowanych. Sądy krajowe mogą również nakazać ujawnienie dowodów przez osoby trzecie. Jeśli sąd krajowy zamierza nakazać Komisji ujawnienie dowodów, zastosowanie mają: zasada lojalnej współpracy między Unią Europejską a państwami członkowskimi (art. 4 ust. 3 TUE) oraz art. 15 ust. 1 rozporządzenia nr 1/2003 w odniesieniu do wniosków o przekazanie informacji.
- (14) Dowody dotyczące sprawy powinny być ujawniane na podstawie orzeczenia sądu krajowego i pod jego ścisłą kontrolą, szczególnie w odniesieniu do konieczności i proporcjonalności środka nakazującego ujawnienie. Z wymogu proporcjonalności wynika między innymi, że wnioski o ujawnienie dowodów można rozpatrywać dopiero wówczas, gdy poszkodowany uprawdopodobni na podstawie faktów, których znajomości można od niego zasadnie oczekiwać, że poniósł on szkodę spowodowaną przez pozwanego. ■
- (15) Wymóg proporcjonalności należy również uważnie ocenić, jeśli ujawnienie grozi zniweczeniem strategii dochodzeniowej organu ds. konkurencji przez wskazanie, które dokumenty wchodzi w skład akt sprawy, lub negatywnym wpływem na współpracę przedsiębiorstw z organem ds. konkurencji. ***Należy zwrócić szczególną uwagę na zapobieganie praktykom poszukiwania obciążających informacji tj. bezkrytycznemu składaniu wniosków o przekazanie informacji lub dokumentów w nadziei znalezienia materiałów pomocnych w uzasadnieniu wszczęcia postępowania.***
- (16) Jeżeli sąd krajowy występuje z wnioskiem do właściwego sądu innego państwa członkowskiego o przeprowadzenie dowodu lub z wnioskiem o przeprowadzenie dowodu bezpośrednio w innym państwie członkowskim, zastosowanie mają przepisy rozporządzenia Rady (WE) nr 1206/2001 z dnia 28 maja 2001 r.¹.
- (17) Dotyczące sprawy materiały dowodowe zawierające tajemnice handlowe lub inne informacje poufne powinny być zasadniczo dostępne w sprawach o odszkodowanie, jednak takie informacje poufne wymagają odpowiedniej ochrony. Sądy krajowe powinny mieć zatem do dyspozycji szereg środków umożliwiających ochronę takich informacji poufnych przed ujawnieniem w toku postępowania. Mogą one obejmować możliwość ***zmiany newralgicznych fragmentów dokumentu***, przeprowadzania przesłuchań ***przy drzwiach zamkniętych***, ograniczanie kręgu osób mających wgląd do dowodów oraz zlecenie biegłym streszczania informacji i przedstawiania ich w formie zbiorczej lub innej formie nieobjętej klauzulą poufności. Środki służące ochronie

¹ Rozporządzenie Rady (WE) nr 1206/2001 z dnia 28 maja 2001 r. w sprawie współpracy między sądami Państw Członkowskich przy przeprowadzaniu dowodów w sprawach cywilnych lub handlowych (Dz.U. L 174 z 27.6.2001, s. 1).

tajemnic handlowych i innych poufnych informacji nie powinny **jednak** ■ utrudniać korzystania z prawa do odszkodowania.

- (18) Skuteczność i spójność stosowania art. 101 i 102 TFUE przez Komisję i krajowe organy ds. konkurencji wymagają wspólnego podejścia w całej Unii do kwestii współzależności między przepisami w sprawie ujawniania dowodów i sposobem egzekwowania postanowień tych artykułów przez organ ds. konkurencji. Ujawnianie dowodów nie powinno nadmiernie szkodzić skuteczności egzekwowania prawa konkurencji przez organ ds. konkurencji. Ograniczenia w ujawnianiu dowodów nie powinny powstrzymać organów ds. konkurencji przed ogłaszaniem swoich decyzji zgodnie z obowiązującymi krajowymi lub unijnymi przepisami.
- (19) Programy łagodzenia kar i postępowania ugodowe stanowią ważne narzędzia służące publicznoprawnemu egzekwowaniu unijnego prawa konkurencji, jako że przyczyniają się do wykrywania, skutecznego ścigania i karania za najpoważniejsze naruszenia prawa konkurencji. Jeśli ujawnienie dokumentów przedstawionych wyłącznie w tym kontekście mogłoby wystawić przedsiębiorstwa na większe ryzyko z tytułu odpowiedzialności cywilnej na mniej korzystnych warunkach niż współsprawców naruszenia, którzy nie współpracują z organami ds. konkurencji, mogłoby to zniechęcić przedsiębiorstwa do współpracy. Aby zapewnić gotowość przedsiębiorców do przedstawiania organom ds. konkurencji dobrowolnych oświadczeń zawierających przyznanie się do udziału w naruszeniu unijnych lub krajowych reguł konkurencji, składanych w ramach programu łagodzenia kar lub procedury ugodowej, oświadczenia takie powinny być wyłączone z zakresu stosowania przepisów dotyczących ujawniania dowodów.
- (20) Wyjątek od zasady zezwalającej na ujawnianie dowodów powinien mieć również zastosowanie w przypadku każdego środka nakazującego ujawnienie, który stanowiłby nadmierną ingerencję w dochodzenie prowadzone przez organ ds. konkurencji w sprawie naruszenia krajowego lub unijnego prawa konkurencji. Informacje przygotowane przez organ ds. konkurencji w toku postępowania dotyczącego egzekwowania krajowego lub unijnego prawa konkurencji (jak np. pisemne zgłoszenie zastrzeżeń) lub przez stronę takiego postępowania (jak np. odpowiedzi na wezwanie do udzielenia informacji wystosowane przez organ ds. konkurencji) powinny być zatem ujawniane w powództwach o odszkodowanie jedynie po stwierdzeniu przez organ ds. konkurencji naruszenia krajowego lub unijnego prawa konkurencji lub zakończeniu przez niego postępowania.
- (21) ■ W kontekście powództw o odszkodowanie sądy krajowe powinny mieć możliwość nakazać ujawnienie dowodów, które są dostępne niezależnie od postępowania prowadzonego przez organ ds. konkurencji („wcześniej dostępne informacje”).
- (22) Każda osoba fizyczna lub prawna, która wchodzi w posiadanie dowodów w wyniku uzyskania dostępu do akt znajdujących się w posiadaniu organu ds. konkurencji, wykonując swoje prawo do obrony w związku z dochodzeniem prowadzonym przez organ ds. konkurencji, może wykorzystać te dowody do celów powództwa o odszkodowanie, którego jest stroną. Takie wykorzystanie dowodów powinno być również dostępne dla osoby fizycznej lub prawnej, która wstąpiła w prawa i obowiązki

wspomnianej osoby, w tym poprzez nabycie roszczenia. W przypadku gdy dowody zostały pozyskane przez osobę prawną wchodzącą w skład grupy stanowiącej jedno przedsiębiorstwo do celów stosowania art. 101 i 102 TFUE, takie wykorzystanie dowodów jest również dostępne dla innych podmiotów prawnych należących do tego samego przedsiębiorstwa.

- (23) Jednak wykorzystanie dowodów uzyskanych od organu ds. konkurencji nie *powinno* nadmiernie szkodzić skuteczności egzekwowania prawa konkurencji przez ten organ ds. konkurencji. Dowody pozyskane od organu ds. konkurencji w kontekście wykonywania prawa do obrony nie powinny stać się przedmiotem wymiany handlowej. Możliwość wykorzystania dowodów zdobytych wyłącznie w drodze uzyskania dostępu do akt znajdujących się w posiadaniu organu ds. konkurencji należy zatem ograniczyć do osoby fizycznej lub prawnej, która wykonywała swoje prawo do obrony, oraz do jej następców prawnych, jak wspomniano w poprzednim motywie. Ograniczenie to nie uniemożliwia jednak sądom krajowym nakazania ujawnienia takich dowodów na warunkach zawartych w niniejszej dyrektywie.
- (24) Wystąpienie z roszczeniem o odszkodowanie lub wszczęcie dochodzenia przez organ ds. konkurencji może spowodować ryzyko zniszczenia lub ukrycia przez zainteresowane przedsiębiorstwa dowodów, które byłyby użyteczne dla wykazania słuszności roszczenia odszkodowawczego wniesionego przez poszkodowanego. Aby zapobiec niszczeniu dowodów dotyczących sprawy oraz zapewnić wypełnienie sądowych nakazów ich ujawnienia, sądy krajowe powinny posiadać prawo nakładania wystarczająco odstrasżających sankcji. Jeśli chodzi o strony postępowania, ryzyko przyjęcia za udowodnione twierdzeń strony przeciwnej może być szczególnie skuteczną sankcją, pomocną w ograniczeniu przewlekłości postępowania odszkodowawczego. Możliwość nałożenia sankcji powinna również istnieć w przypadku niedopełnienia obowiązku ochrony informacji poufnych oraz niewłaściwego wykorzystania informacji otrzymanych w wyniku ujawnienia dowodów. Powinny one także obowiązywać w przypadku niewłaściwego wykorzystania informacji zdobytych w drodze uzyskania w postępowaniu o odszkodowanie dostępu do akt znajdujących się w posiadaniu organu ds. konkurencji w kontekście wykonywania prawa do obrony w odniesieniu do dochodzenia prowadzonego przez ten organ.
- (25) Art. 16 ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 1/2003 stanowi, że sądy krajowe orzekające w sprawie porozumień, decyzji lub praktyk na mocy art. 101 lub 102 TFUE, które są już przedmiotem decyzji Komisji, nie mogą wydawać decyzji sprzecznych z decyzją wydaną przez Komisję. Aby zwiększyć pewność prawa, uniknąć niekonsekwencji w stosowaniu tych postanowień Traktatu, zwiększyć efektywność i skuteczność proceduralną powództw o odszkodowanie oraz wspierać funkcjonowanie rynku wewnętrznego na rzecz przedsiębiorstw i konsumentów, w ramach powództw o odszkodowanie dotyczących tego samego naruszenia nie powinno być również możliwe kwestionowanie ostatecznych rozstrzygnięć krajowego organu ds. konkurencji lub sądu kontrolnego stwierdzających naruszenie art. 101 lub 102 TFUE, bez względu na to, czy z powództwem wystąpiono w tym samym państwie członkowskim, w którym siedzibę ma dany organ ds. konkurencji lub sąd kontrolny. To samo powinno mieć zastosowanie do rozstrzygnięcia, w którym stwierdzono, że przepisy krajowego prawa konkurencji

zostały naruszone w sprawach, w których krajowe i unijne prawo konkurencji jest stosowane w tej samej sprawie i równolegle. Ten skutek rozstrzygnięć krajowych organów konkurencji i sądów kontrolnych stwierdzających naruszenie reguł konkurencji powinien mieć zastosowanie do sentencji rozstrzygnięcia i uzasadniających ją motywów. ***W tym celu Komisja Europejska powinna dopilnować, aby unijne prawo konkurencji stosowane było w sposób spójny poprzez opracowanie, w sposób przejrzysty, w ramach europejskiej sieci konkurencji, zdecydowanych wytycznych dla krajowych organów ds. konkurencji dotyczących ich decyzji.*** Pozostaje to bez uszczerbku dla praw i obowiązków sądów krajowych wynikających z art. 267 TFUE.

- (26) Przepisy krajowe regulujące początek, długość, wstrzymanie lub przerwanie biegu terminu przedawnienia nie powinny nadmiernie utrudniać występowania z powództwem o odszkodowanie. Ma to szczególne znaczenie w odniesieniu do powództw opartych na stwierdzeniu naruszenia przez organ ds. konkurencji lub sąd kontrolny. W tym celu po przeprowadzeniu postępowania przez organ ds. konkurencji powinno być nadal możliwe wniesienie powództwa o odszkodowanie w celu wyegzekwowania krajowego i unijnego prawa konkurencji. ***Państwa członkowskie powinny mieć możliwość utrzymania lub wprowadzenia bezwzględnych terminów przedawnienia mających powszechne zastosowanie.***
- (27) W przypadku gdy naruszenia reguł konkurencji dopuści się wspólnie kilka przedsiębiorstw, jak ma to miejsce w przypadku kartelu, takie podmioty wspólnie popełniające naruszenie powinny solidarnie odpowiadać za całą szkodę powstałą w wyniku naruszenia. W stosunkach między podmiotami wspólnie popełniającymi naruszenie powinna istnieć możliwość, aby jedno z tych przedsiębiorstw, które zapłaciło więcej niż przypadająca na nie część odszkodowania, otrzymało zwrot tej nadwyżki. Ustalanie tego udziału stanowiącego przejaw względnej odpowiedzialności danego przedsiębiorstwa popełniającego naruszenie oraz odpowiednich kryteriów, takich jak wielkość obrotów, udział w rynku lub rola odgrywana w kartelu pozostaje w gestii obowiązującego prawa krajowego, z zachowaniem zasad skuteczności i równoważności.
- (28) Przedsiębiorstwa, które współpracują z organami ds. konkurencji w ramach programu łagodzenia kar, odgrywają kluczową rolę w wykrywaniu naruszeń popełnianych przez tajne kartele oraz w ich eliminowaniu, zmniejszając w ten sposób zakres szkody, jaka zostałaby spowodowana, gdyby naruszenie trwało. Należy zatem zadbać o to, aby przedsiębiorstwa, którym organ ds. konkurencji darował karę w ramach programu łagodzenia kar, nie były nadmiernie narażone na roszczenia odszkodowawcze, mając na uwadze, że decyzja organu ds. konkurencji stwierdzająca naruszenie może stać się ostateczna dla podmiotu zwolnionego z kary finansowej wcześniej niż dla innych przedsiębiorstw, którym nie darowano kary. Podmiot zwolniony z kary finansowej powinien być zatem zasadniczo zwolniony z solidarnej odpowiedzialności za całą szkodę, a przypadająca na niego część odszkodowania nie powinna przekraczać wartości szkody wyrządzonej jego bezpośrednim i pośrednim nabywcom lub, w przypadku kartelu dotyczącego zakupów, jego bezpośrednim i pośrednim dostawcom. W zakresie, w jakim kartel wyrządził szkodę podmiotom niebędącym klientami lub dostawcami przedsiębiorstw popełniających naruszenie, część odszkodowania wypłacona przez podmiot zwolniony z kary finansowej nie powinna przekraczać jego

względnej odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez kartel. Udział ten należy określić zgodnie z tymi samymi zasadami, jakie stosuje się do określenia wysokości części szkody przypadającej na poszczególne przedsiębiorstwa popełniające naruszenie. Podmiot zwolniony z kary finansowej powinien w pełni odpowiadać wobec poszkodowanych niebędących jego bezpośrednimi lub pośrednimi nabywcami lub dostawcami jedynie wówczas, gdy nie są oni w stanie uzyskać pełnego odszkodowania od innych przedsiębiorstw popełniających naruszenie.

- (29) Konsumenci i przedsiębiorcy, którzy ponieśli szkodę wynikłą z naruszenia krajowego lub unijnego prawa konkurencji, mają prawo do odszkodowania za faktyczną szkodę i utratę korzyści. Faktyczna szkoda może wynikać z różnicy między ceną faktycznie zapłaconą a ceną, która obowiązywałaby, gdyby nie doszło do naruszenia. Jeżeli poszkodowany doprowadził do zmniejszenia faktycznej szkody poprzez jej całkowite lub częściowe przerzucenie na swoich własnych nabywców, przerzucona szkoda nie stanowi już szkody, z tytułu której podmiotowi, który dokonał takiego przerzucenia, przysługuje odszkodowanie. Zasadniczo należy zatem umożliwić przedsiębiorstwu popełniającemu naruszenie podniesienie przeciwko roszczeniu o odszkodowanie zarzutu przerzucenia faktycznych obciążeń. Należy zapewnić, aby przedsiębiorstwo popełniające naruszenie, jeśli podnosi zarzut przerzucania obciążeń, musiało dowieść istnienia i zakresu przerzucenia nadmiernego obciążenia.

-
- (31) Konsumenci lub przedsiębiorcy, na których przerzucono faktyczne obciążenia, ponoszą szkodę wynikającą z naruszenia krajowego lub unijnego prawa konkurencji. Przedsiębiorstwo popełniające naruszenie powinno ją naprawić, jednak konsumentom lub przedsiębiorcom, którzy bezpośrednio niczego nie nabyli od przedsiębiorstwa popełniającego naruszenie, może być szczególnie trudno udowodnić zakres takiej szkody. ***Aby dowieść istnienia przerzucania obciążenia, pośredni nabywca powinien w związku z tym przynajmniej dowieść, że pozwany popełnił naruszenie unijnego lub krajowego prawa konkurencji, że naruszenie to spowodowało nadmierne obciążenie, którym obarczono bezpośredniego nabywcę pozwanego, że nabywca pośredni dokonał zakupu towarów lub usług, które były przedmiotem naruszenia, lub dokonał zakupu towarów lub usług pochodzących z towarów lub usług będących przedmiotem naruszenia lub zawierających towary lub usługi będące przedmiotem naruszenia oraz że nabywca pośredni zakupił te towary lub usługi od nabywcy bezpośredniego lub od innego nabywcy pośredniego, który ma bezpośrednie powiązania z pozwanym za pośrednictwem łańcucha dostaw.*** Jeśli chodzi o ustalenie wysokości przerzuconego obciążenia, sąd krajowy powinien być uprawniony do oszacowania, jaką część obciążenia przerzucono na poziom pośrednich nabywców w rozpatrywanej przez niego sprawie. ■

- (32) Naruszenia prawa konkurencji często dotyczą warunków i cen sprzedaży towarów i świadczenia usług oraz prowadzą do nadmiernych obciążeń i innych szkód wyrządzanych klientom przedsiębiorstw popełniających naruszenie. Naruszenie może również dotyczyć dostaw realizowanych na rzecz przedsiębiorstwa popełniającego naruszenie (np. w przypadku kartelu dotyczącego zakupów). Niniejszą dyrektywę, a w szczególności zasady dotyczące przerzucania obciążeń, należy stosować

odpowiednio.

- (33) Występować z powództwem o odszkodowanie mogą zarówno poszkodowani, którzy nabyli produkty lub usługi od przedsiębiorstwa popełniającego naruszenie, jak i nabywcy znajdujący się dalej w łańcuchu dostaw. Aby zapewnić spójność orzeczeń wydawanych w sprawach pozostających ze sobą w związku i w ten sposób zapobiec sytuacji, w której szkoda wynikła z naruszenia krajowego lub unijnego prawa konkurencji nie zostanie w pełni wyrównana lub w której przedsiębiorstwo popełniające naruszenie zobowiązane jest do wypłaty odszkodowania za szkodę, której faktycznie nie poniesiono, sądy krajowe powinny, w zakresie w jakim umożliwiają im to przepisy krajowe i unijne, należycie uwzględniać wszelkie sprawy pozostające ze sobą w związku i wydawane w nich orzeczenia, szczególnie w przypadku uznania faktu przerzucenia obciążeń za dowiedziony. Pozostaje to bez uszczerbku dla podstawowych praw do obrony oraz do skutecznego środka odwoławczego i rzetelnego procesu osób niebędących stronami postępowania. Jeżeli takie sprawy są zawisłe przed sądami różnych państw członkowskich, można je uznać za pozostające ze sobą w związku w rozumieniu art. 30 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1215/2012¹. Na mocy tego przepisu każdy sąd krajowy inny niż ten, do którego pierwotnie wpłynęło roszczenie, może zawiesić postępowanie lub, w pewnych okolicznościach, stwierdzić brak swej jurysdykcji.
- (34) Poszkodowany, który udowodnił poniesienie szkody na skutek naruszenia prawa konkurencji, w celu otrzymania odszkodowania musi jeszcze dowieść zakresu poniesionej szkody. Ustalanie wysokości szkody wynikającej z naruszenia prawa konkurencji zależy w bardzo dużym stopniu od ustaleń faktycznych i może wymagać zastosowania złożonych modeli ekonomicznych. Jest to często bardzo kosztowne i utrudnia poszkodowanym uzyskanie koniecznych danych na uzasadnienie ich roszczeń. Ustalanie wysokości szkody wynikającej z naruszenia prawa konkurencji może stanowić poważną barierę uniemożliwiającą poszkodowanym otrzymanie odszkodowania za poniesioną szkodę. ***Państwa członkowskie powinny móc ustalić własne zasady dotyczące ustalania wysokości szkody. Aby zapewnić jasne przepisy oraz przewidywalność, Komisja powinna przedstawić dalsze wytyczne na szczeblu unijnym.***
- (35) Aby rozwiązać niektóre problemy związane z ustalaniem wysokości szkody wynikającej z naruszenia prawa konkurencji, ***sądy krajowe powinny móc ustalić istnienie oraz dokonać oceny zakresu szkody, biorąc pod uwagę dowody przedstawione przez strony.***
- (36) W przypadku braku zasad unijnych dotyczących ustalania wysokości szkody wynikającej z naruszenia prawa konkurencji to do krajowego systemu prawnego każdego państwa członkowskiego i sądu krajowego należy określenie wymagań, jakie musi spełnić poszkodowany, dowodząc wysokości doznanej szkody, dokładności, z jaką musi on dowieść tej wysokości, metod, z jakich można skorzystać, ustalając tę

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1215/2012 z dnia 12 grudnia 2012 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (Dz.U. L 351 z 20.12.2012, s. 78).

wysokość oraz konsekwencji niespełnienia ustalonych wymagań. Takie krajowe przepisy nie powinny być jednak mniej korzystne niż przepisy regulujące powództwa o odszkodowanie w podobnych sprawach krajowych (zasada równoważności), ani nie powinny w praktyce uniemożliwiać lub nadmiernie utrudniać wykonania unijnego prawa do odszkodowania (zasada skuteczności). Należy w tym względzie mieć na uwadze wszelką asymetrię między stronami w dostępie do informacji oraz fakt, że ustalanie wysokości szkody wymaga oceny, jak zachowałby się dany rynek, gdyby naruszenie nie miało miejsca. Taka ocena oznacza dokonanie porównania z sytuacją, która z definicji jest hipotetyczna, i w związku z tym nigdy nie może być przeprowadzona z całkowitą dokładnością. Oszacowanie wysokości szkody z tytułu naruszenia prawa konkurencji należy zatem powierzyć sądom krajowym. ***Państwa członkowskie dopilnowują, aby w stosownych przypadkach krajowe organy ds. konkurencji udzieliły wytycznych w kwestii ustalania wysokości szkody.***

- (37) Poszkodowanych i podmioty popełniające naruszenie należy zachęcać do ustalania odszkodowania za szkodę wynikającą z naruszenia prawa konkurencji z wykorzystaniem mechanizmów polubownego rozstrzygania sporów, takich jak ugody pozasądowe, arbitraż i mediacja. W miarę możliwości takie polubowne rozstrzygnięcie sporów powinno obejmować jak największą liczbę poszkodowanych i przedsiębiorstw popełniających naruszenie. Przepisy niniejszej dyrektywy dotyczące polubownego rozstrzygania sporów mają zatem na celu ułatwienie korzystania z takich mechanizmów i poprawę ich skuteczności.
- (38) Terminy przedawnienia roszczeń o odszkodowanie mogą nie dać poszkodowanym i przedsiębiorstwom popełniającym naruszenie odpowiednio dużo czasu na dojście do porozumienia w sprawie odszkodowania. Aby dać obu stronom faktyczną możliwość zaangażowania się w polubowne rozstrzygnięcie sporu przed wniesieniem powództwa do sądu krajowego, terminy przedawnienia muszą zostać zawieszane na czas trwania procedury polubownego rozstrzygania sporu.
- (39) Jeżeli strony wejdą na drogę polubownego rozstrzygania sporu już po wystąpieniu z powództwem przed sądem krajowym w sprawie tego samego roszczenia, sąd ten powinien móc zawiesić postępowanie na czas trwania procedury polubownego rozstrzygania sporu. Rozważając zawieszenie postępowania, sąd krajowy powinien kierować się zasadą szybkości postępowania.
- (40) Aby ugody stały się atrakcyjną opcją, podmiot dopuszczający się naruszenia, który wypłaca odszkodowanie w wyniku polubownego rozstrzygnięcia sporu, nie powinien znaleźć się w gorszej sytuacji niż ta, w której znalazłby się bez ugody w porównaniu z podmiotami, które wraz z nim dopuściły się naruszenia. Taka sytuacja może zajść w przypadku gdy sprawca naruszenia, który zawarł ugodę, nadal był w pełni solidarnie odpowiedzialny za szkodę wynikłą z naruszenia. Dlatego też sprawca naruszenia, który zawarł ugodę, zasadniczo nie powinien być zobowiązany do zwrotu przypadającej nań części odszkodowania na rzecz współsprawców naruszenia, którzy nie zawarli ugody, w przypadku gdy wypłacili oni odszkodowanie na rzecz poszkodowanego, z którym pierwszy sprawca naruszenia uprzednio zawarł ugodę. Ściśle związany z zasadą przewidującą zwolnienie z obowiązku zapłaty części odszkodowania przypadającej na dany podmiot jest fakt, że roszczenie

poszkodowanego pomniejsza się o udział, jaki miał w szkodzie sprawca naruszenia, który zawarł ugodę. Udział ten należy określić zgodnie z tymi samymi zasadami, jakie stosuje się do określenia wysokości części szkody przypadającej na poszczególne przedsiębiorstwa popełniające naruszenie. Bez takiego pomniejszenia ugoda miałaby niekorzystny wpływ na sprawców naruszenia, którzy jej nie zawarli. Współsprawca naruszenia, który zawarł ugodę, będzie w dalszym ciągu zobowiązany do zapłaty odszkodowania, jeśli jest to jedyny sposób, aby poszkodowany otrzymał pełne odszkodowanie.

- (41) W przypadku gdy od współsprawców naruszenia, którzy zawarli ugodę, dochodzi się zapłaty przypadającej na nich części odszkodowania, które jest następnie wypłacane przez współsprawców naruszenia, którzy nie zawarli ugody, sąd krajowy powinien uwzględnić odszkodowanie, które już wypłacono w drodze ugody, pamiętając, że udział wszystkich współsprawców naruszenia w materialnym, czasowym i geograficznym zakresie naruszenia niekoniecznie jest jednakowy.
- (42) Niniejsza dyrektywa uwzględnia prawa podstawowe i przestrzega zasad ustanowionych w Karcie.
- (43) Jako że celów niniejszej dyrektywy, a mianowicie stworzenia przepisów regulujących powództwa o odszkodowanie z tytułu naruszenia unijnego prawa konkurencji w celu zapewnienia pełnej skuteczności postanowień art. 101 i 102 TFUE i właściwego funkcjonowania rynku wewnętrznego na rzecz przedsiębiorstw i konsumentów nie mogą w wystarczającym stopniu osiągnąć państwa członkowskie, a raczej z uwagi na wymaganą skuteczność i konsekwencję stosowania art. 101 i 102 TFUE możliwe jest lepsze ich osiągnięcie na poziomie Unii, ta ostatnia może przyjąć środki zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 TUE. Zgodnie z zasadą proporcjonalności określoną w tym artykule, niniejsza dyrektywa nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia wyżej opisanych celów,
- (44) Zgodnie ze wspólną deklaracją polityczną państw członkowskich i Komisji z dnia 28 września 2011 r.¹ dotyczącą dokumentów wyjaśniających państwa członkowskie zobowiązały się do złożenia, w uzasadnionych przypadkach, wraz z powiadomieniem o środkach transpozycji, jednego lub więcej dokumentów wyjaśniających związki między elementami dyrektywy a odpowiadającymi im częściami krajowych instrumentów transpozycyjnych. W odniesieniu do niniejszej dyrektywy ustawodawca uznaje, że przekazanie takich dokumentów jest uzasadnione.
- (44a) *Jako że niniejsza dyrektywa w znacznym stopniu zmieni przepisy obowiązujące w wielu państwach członkowskich dotyczące postępowań cywilnych, w szczególności w zakresie ujawniania dowodów, należy stworzyć stosowny system przejściowy mający zastosowanie do dochodzeń odszkodowawczych, które będą w toku w dniu wejścia w życie niniejszej dyrektywy. Przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne państw członkowskich przyjęte w celu transponowania tej dyrektywy powinny mieć zatem zastosowanie wyłącznie do spraw wnoszonych przed sąd krajowy po dacie wejścia w życie niniejszej dyrektywy.***

¹ Dz.U. C 369 z 17.12.2011, s. 14.

ROZDZIAŁ I

ZAKRES I DEFINICJE

Artykuł 1

Zakres dyrektywy

1. Niniejsza dyrektywa ustanawia pewne zasady konieczne do zapewnienia, aby każdy poszkodowany w wyniku naruszenia art. 101 lub 102 TFUE lub krajowego prawa ochrony konkurencji **przez przedsiębiorstwo lub grupę przedsiębiorstw**, mógł skutecznie dochodzić pełnego odszkodowania za poniesioną szkodę **od takiego przedsiębiorstwa lub takiej grupy przedsiębiorstw**. Ustanawia ona również reguły mające na celu wspieranie niezakłóconej konkurencji na rynku wewnętrznym oraz usuwanie przeszkód stojących na drodze do jego właściwego działania, zapewniając jednakową ochronę w całej Unii każdemu, kto poniósł taką szkodę.
2. Niniejsza dyrektywa ustanawia również zasady regulujące koordynację egzekwowania reguł konkurencji przez organy ds. konkurencji oraz egzekwowania tych reguł podczas dochodzenia roszczeń odszkodowawczych przed sądami krajowymi.

Artykuł 2

Prawo do pełnego odszkodowania

1. Państwa członkowskie dokładają starań, by osoba, która poniosła szkodę wynikającą z naruszenia unijnego lub krajowego prawa ochrony konkurencji, mogła ubiegać się o pełne odszkodowanie za tę szkodę **i mogła je otrzymać**.
2. Otrzymanie pełnego odszkodowania służy przywróceniu stanu, w jakim znajdowałaby się każda poszkodowana osoba, gdyby nie doszło do naruszenia. Odszkodowanie takie obejmuje **odszkodowanie z tytułu faktycznej szkody, utraconych korzyści oraz zapłatę odsetek**.
- 2a. Pełne odszkodowanie nie obejmuje innych odszkodowań, jak odszkodowania karne lub odszkodowania wielokrotne, a także sankcji prowadzących do nadmiernej rekompensaty.**

3. Państwa członkowskie zapewniają poszkodowanym możliwość skutecznego dochodzenia roszczeń odszkodowawczych.

3a. Na całkowitą wysokość wypłacanych grzywien i odszkodowań nie powinien mieć wpływu fakt, czy wniesienie roszczenia organu ds. ochrony konkurencji następuje po, czy przed powództwem prywatnym. Organy ds. konkurencji łączą całkowitą wysokość wypłacanych grzywien i odszkodowań, np. poprzez odroczenie zapłacenia części grzywny, jeżeli spodziewane jest dalsze postępowanie. Jednakże państwa członkowskie dopilnowują, by nie skutkowało to ani długą niepewnością przedsiębiorstw popełniających naruszenia co do ostatecznego charakteru rozstrzygnięcia, ani naruszało prawa jednostek i przedsiębiorstw do uzyskania rekompensaty za poniesioną szkodę.

Artykuł 3

Zasada skuteczności i równoważności

Państwa członkowskie zapewniają, aby wszystkie krajowe przepisy dotyczące dochodzenia roszczeń odszkodowawczych były ustanawiane i stosowane w sposób zapewniający poszkodowanym możliwość skutecznego wykonania unijnego prawa do pełnego odszkodowania za szkodę wynikającą z naruszenia prawa konkurencji. Wszelkie krajowe przepisy dotyczące dochodzenia roszczeń odszkodowawczych za szkody wynikłe z naruszenia art. 101 lub 102 TFUE nie są mniej korzystne dla poszkodowanych niż przepisy regulujące powództwa o odszkodowanie wynikające z naruszenia prawa krajowego.

Artykuł 4

Definicje

Do celów niniejszej dyrektywy stosuje się następujące definicje:

- (1) „naruszenie prawa konkurencji” oznacza naruszenie postanowień art. 101 lub 102 TFUE lub krajowego prawa konkurencji **■** ;
- (2) „krajowe prawo konkurencji” oznacza przepisy prawa krajowego, których cele są zasadniczo identyczne z celami art. 101 i 102 TFUE i które stosuje się do tych samych spraw i równoległe do prawa konkurencji Unii zgodnie z art. 3 ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 1/2003, **ale nie obejmuje przepisów prawa krajowego, które nakładają sankcje karne na osoby fizyczne, z wyłączeniem sankcji stosowanych jako środki egzekwowania prawa konkurencji;**
- (3) „powództwo o odszkodowanie” oznacza powództwo wniesione zgodnie z prawem krajowym, w ramach którego poszkodowany ubiega się o odszkodowanie przed sądem krajowym i które może również obejmować powództwo wniesione przez osobę działającą w imieniu poszkodowanego lub większej ich liczby, w ramach

którego dochodzi ona odszkodowania przed sądem krajowym, jeśli prawo krajowe dopuszcza taką możliwość;

- (4) „roszczenie odszkodowawcze” oznacza roszczenie o odszkodowanie z tytułu szkody wynikającej z naruszenia prawa konkurencji;
- (5) „poszkodowany” oznacza każdego, **któ** poniósł szkodę na skutek naruszenia prawa konkurencji;
- (6) „krajowy organ ds. konkurencji” oznacza organ wyznaczony przez państwo członkowskie zgodnie z art. 35 rozporządzenia (WE) nr 1/2003 jako odpowiedzialny za stosowanie prawa konkurencji;
- (7) „organ ds. konkurencji” oznacza Komisję lub krajowy organ ds. konkurencji;
- (8) „sąd krajowy” ■ oznacza każdy sąd lub organ sądowy państwa członkowskiego w rozumieniu art. 267 Traktatu;
- (9) „sąd kontrolny” oznacza sąd krajowy uprawniony do rewizji rozstrzygnięć krajowego organu ds. konkurencji, w którym to kontekście może on również mieć uprawnienie do stwierdzenia naruszenia prawa konkurencji;
- (10) „rozstrzygnięcie stwierdzające naruszenie” oznacza rozstrzygnięcie organu ds. konkurencji lub sądu kontrolnego, w którym stwierdza się naruszenie prawa konkurencji;
- (11) „ostateczne rozstrzygnięcie stwierdzające naruszenie” oznacza rozstrzygnięcie stwierdzające naruszenie ■, od którego nie przysługuje ■ odwołanie;
- (12) „kartel” oznacza ■ co najmniej dwóch konkurentów **horyzontalnych koordynujących swoje zachowanie** na rynku **w celu generowania zysków wyższych niż możliwe w normalnych warunkach konkurencji lub koordynujących swoje zachowanie na rynku w celu uniemożliwienia przedsiębiorstwom działającym w normalnych warunkach konkurencji zdobycia udziału w rynku** poprzez praktyki takie jak, **między innymi**, ustalanie lub koordynacja cen nabycia lub sprzedaży bądź innych warunków transakcji, **agresywne praktyki wydawania zezwoleń**, podział poziomu produkcji lub sprzedaży, podział rynków i klientów (w tym zmowa przetargowa), ograniczenia związane z przywozem lub wywozem lub działania antykonkurencyjne skierowane przeciwko innym konkurentom;
- (13) „program łagodzenia kar” oznacza program **w zakresie stosowania art. 101 TFUE lub odpowiadających mu przepisów prawa krajowego**, w ramach którego uczestnik tajnego kartelu, niezależnie od innych przedsiębiorstw biorących w nim udział, współpracuje podczas dochodzenia prowadzonego przez organ ds. konkurencji, dobrowolnie przedstawiając posiadane przez siebie informacje na temat kartelu i swojej w nim roli, w zamian za co daruje mu się lub obniża grzywnę nakładaną na kartel;
- (14) „oświadczenie ■ w ramach programu łagodzenia kar” oznacza ustne lub pisemne

dobrowolne oświadczenie **lub jego zapis** złożone przez przedsiębiorcę lub w jego imieniu przed organem ds. konkurencji, opisujące posiadaną przez przedsiębiorcę wiedzę na temat **kartelu** i jego w nim rolę, sporządzone specjalnie w celu przedłożenia temu organowi i uzyskania zwolnienia z grzywny lub jej zmniejszenia w ramach programu łagodzenia kar w zakresie stosowania art. 101 TFUE lub odpowiadających mu przepisów prawa krajowego. Nie dotyczy to dokumentów lub informacji, które są dostępne niezależnie od postępowania prowadzonego przez organ ds. konkurencji („wcześniej dostępne informacje”);

- (15) „propozycja ugodowa” oznacza dobrowolne oświadczenie złożone przez przedsiębiorstwo lub w jego imieniu przed organem ds. konkurencji, zawierające przyznanie się przedsiębiorstwa do udziału w naruszeniu prawa konkurencji i zakres jego odpowiedzialności, sporządzone specjalnie jako formalny wniosek skierowany do organu ds. konkurencji o zastosowanie procedury przyspieszonej;
- (16) „nadmierne obciążenie” oznacza **różnicę** między ceną faktycznie zapłaconą **w związku z naruszeniem prawa konkurencji** a ceną, która obowiązywałaby, gdyby nie doszło do **takiego** naruszenia **;**
- (17) „ugoda” oznacza porozumienie, na mocy którego w wyniku polubownego rozstrzygnięcia sporu następuje zapłata odszkodowania.
- (17a) **„bezpośredni nabywca” oznacza bezpośredniego klienta przedsiębiorstwa, które dopuściło się naruszenia prawa konkurencji;**
- (17b) **„nabywca pośredni” oznacza nabywcę towarów lub usług przedsiębiorstwa, które dopuściło się naruszenia prawa konkurencji, który to nabywca zakupił te produkty nie bezpośrednio od tego przedsiębiorstwa.**

ROZDZIAŁ II

UJAWNIANIE DOWODÓW

Artykuł 5

Ujawnianie dowodów

1. **Państwa członkowskie dopilnowują, by w postępowaniach związanych z powództwem o odszkodowanie przed sądami krajowymi w Unii na wniosek powoda, który przedstawił umotywowane uzasadnienie zawierające dostępne fakty i dowody wystarczające do poparcia wiarygodności jego roszczenia odszkodowawczego, sądy krajowe mogły nakazać pozwanemu lub osobie trzeciej**

ujawnienie odpowiednich dowodów, zgodnie z warunkami określonymi w niniejszym rozdziale. Państwa członkowskie zapewniają także sądom krajowym możliwość nakazania powodowi lub osobie trzeciej ujawnienia dowodów na wniosek pozwanego.

Niniejszy ustęp pozostaje bez uszczerbku dla praw i obowiązków sądów krajowych wynikających z rozporządzenia (WE) nr 1206/2001.

- 1a. Państwa członkowskie dopilnowują, by sądy krajowe domagały się ujawnienia dowodów przez krajowy organ ds. konkurencji, jeżeli pozwany nie przedstawi wymaganych dowodów.**
2. Państwa członkowskie dopilnowują, aby sądy krajowe **mogły nakazać** ujawnienie **określonych dowodów lub kategorii dowodów, opisanych w uzasadnieniu jak najprecyzyjniej i jak najdokładniej w oparciu o fakty, których znajomości można zasadnie oczekiwać, znajdujących się w posiadaniu innej strony lub osoby trzeciej i które są niezbędne w celu oszacowania spowodowanych szkód, na podstawie art. 2.**
- █**
3. Państwa członkowskie dopilnowują, by sądy krajowe ograniczały ujawnianie dowodów do tego, co jest proporcjonalne **i co dotyczy powództwa o odszkodowanie w Unii**. W kontekście ustalania, czy ujawnienie dowodów, o które wnioskuje strona, jest proporcjonalne, sądy krajowe kierują się **interese publicznym z nim związanym i** słusznymi interesami wszystkich zainteresowanych podmiotów **prywatnych** i osób trzecich. W szczególności uwzględniają one:
- a) prawdopodobieństwo wystąpienia domniemanego naruszenia prawa konkurencji;
 - aa) **potrzebę zapewnienia skuteczności publicznoprawnego egzekwowania prawa konkurencji;**
 - b) zakres i koszt ujawnienia dowodów, szczególnie dla zainteresowanych osób trzecich, **także po to, aby zapobiec poszukiwaniu obciążających informacji;**
 - c) to, czy ujawniane materiały dowodowe zawierają informacje poufne, szczególnie dotyczące osób trzecich, oraz sposób ochrony takich poufnych informacji; oraz
 - d) w przypadkach, gdy dochodzenie w sprawie naruszenia prawa konkurencji prowadzi organ ds. konkurencji – to, czy wniosek sformułowano konkretnie ze wskazaniem charakteru, przedmiotu lub treści takich dokumentów **█** przedłożonych organowi ds. konkurencji lub znajdujących się w aktach będących w posiadaniu organu ds. konkurencji.
4. **Państwa członkowskie dopilnowują, by sądy krajowe były uprawnione do nakazywania ujawnienia dowodów zawierających informacje poufne, w przypadku gdy uznają je za istotne dla powództwa o odszkodowanie.** Państwa członkowskie

dopilnowują, by **nakazując ujawnienie takich informacji**, sądy krajowe miały do dyspozycji skuteczne środki **ochrony takich informacji** .

5. Państwa członkowskie **dopilnowują, by sądy krajowe, nakazując ujawnienie dowodów, zapewniły pełną skuteczność mającej zastosowanie na mocy prawa krajowego lub prawa Unii** poufności wymiany informacji między prawnikiem a klientem .

Interes, jaki mają przedsiębiorstwa w unikaniu powództw o odszkodowanie w wyniku naruszenia prawa konkurencji, nie stanowi interesu wartego ochrony.

- 5a. **Państwa członkowskie dopilnowują, by zainteresowane strony będące w posiadaniu dokumentu, którego ujawnienie jest wymagane, zostały wysłuchane, zanim sąd krajowy nakaze ujawnić na mocy niniejszego artykułu informacje pochodzące z określonych dokumentów.**

6. Państwa członkowskie dopilnowują, aby – w zakresie, w jakim sądy krajowe mają prawo nakazać ujawnienie informacji bez konieczności wysłuchania osoby, której nakazuje się ich ujawnienie – karę za niezastosowanie się do takiego nakazu można było nałożyć dopiero po **zapewnieniu adresatowi możliwości bycia wysłuchanym** przez sąd **krajowy**.
7. Materiały dowodowe obejmują wszelkie rodzaje środków dowodowych dopuszczalnych przed sądem krajowym rozpatrującym daną sprawę, w szczególności dokumenty i wszelkie inne przedmioty zawierające informacje, bez względu na rodzaj nośnika, na jakim są one przechowywane.
8. Bez uszczerbku dla obowiązku, o którym mowa w ust. 4, oraz ograniczeń, o których mowa w art. 6, niniejszy artykuł nie stanowi przeszkody dla utrzymania w mocy lub wprowadzenia przez państwa członkowskie przepisów otwierających drogę do szerszego ujawniania dowodów.

Artykuł 6

Ujawnianie dowodów włączonych do akt organu ds. konkurencji

1. Państwa członkowskie dopilnowują, by do celów powództw o odszkodowanie, **gdy sądy krajowe nakazują ujawnienie dowodów włączonych do akt organu ds. konkurencji, miały zastosowanie następujące przepisy, z zastrzeżeniem art. 5.**

Ten rozdział nie narusza przewidzianych w prawie Unii zasad i praktyk dotyczących dostępu do dokumentów.

- 1a. **Oceniając proporcjonalność nakazu ujawnienia informacji, zgodnie z kryteriami określonymi w art. 5 ust. 3, sądy krajowe biorą pod uwagę, czy wniosek sformułowano konkretnie ze wskazaniem charakteru, przedmiotu lub treści dokumentów przedłożonych organowi ds. konkurencji a nie w sposób ogólny oraz czy strona wnosząca o ujawnienie stara się o nie w związku z powództwem**

o odszkodowanie przed sądem krajowym.

Oceniając proporcjonalność nakazu ujawnienia dowodów na mocy ust. 2 i 2a, sądy krajowe biorą pod uwagę interes, którym jest skuteczne egzekwowanie prawa konkurencji na drodze publicznoprawnej.

2. **█** Sądy krajowe **mogą** nakazać ujawnienie następujących kategorii dowodów dopiero po zakończeniu postępowania przez organ ds. konkurencji **za pomocą wszelkich środków:**

- a) informacji, które osoba fizyczna lub prawna przygotowała specjalnie na potrzeby postępowania prowadzonego przez organ ds. konkurencji;
- b) informacji, które zostały zgromadzone **i przesłane stronom** przez organ ds. konkurencji w trakcie postępowania.

ba) propozycji ugody, które zostały wycofane.

2a. **Co do zasady sądy krajowe nie mogą nakazać stronie lub osobie trzeciej ujawnienia w jakiegokolwiek formie żadnej z następujących kategorii dowodów:**

- a) **oświadczeń w ramach programu łagodzenia kar; lub**
- b) **propozycji ugodowych.**

2b. **Jeśli powód przedstawił fakty i dowody, których znajomości można od niego zasadnie oczekiwać, wskazujące, że pewne dane lub informacje odnoszące się do dokumentu włączonego do akt organu ds. konkurencji, których nie można dostarczyć w inny sposób, są niezbędne do określenia szkody i poparcia roszczenia, sądy krajowe, w przypadku gdy argumenty powoda są na pierwszy rzut oka odpowiednio uzasadnione, i bez uszczerbku dla postanowień niniejszego artykułu i art. 5, mogą:**

- a) **uzyskać dostęp do takiego dokumentu i przeanalizować go;**
- b) **przesłuchać zainteresowane strony będące w posiadaniu dokumentu; oraz**
- c) **nakazać ograniczone ujawnienie odpowiednich danych lub części takiego dokumentu, niezbędnych do zapewnienia powodowi poziomu informacji wymaganych w tym celu, na odpowiednich warunkach chroniących interes publiczny i poufność informacji.**

3. Ujawnienie dowodów znajdujących się w aktach organu ds. konkurencji nienależących do żadnej z kategorii wymienionych w **niniejszym artykule** można zarządzić w trakcie dochodzenia roszczeń odszkodowawczych w każdej chwili, **nie naruszając niniejszego artykułu.**

3a. **Państwa członkowskie dopilnowują, by organy ds. konkurencji lub zainteresowane strony będące w posiadaniu dokumentu odnoszącego się do powództwa o odszkodowanie były wysłuchiwane, zanim sąd krajowy nakaże ujawnienie tego**

dokumentu lub informacji wynikającej z niego zgodnie z niniejszym artykułem.

Artykuł 7

Ograniczenia w wykorzystywaniu dowodów zdobytych wyłącznie w drodze uzyskania dostępu do akt znajdujących się w posiadaniu organu ds. konkurencji

■

2. Państwa członkowskie dopilnowują, aby dowody **wymienione** w art. 6 ust. 2, zdobyte przez osobę fizyczną lub prawną wyłącznie w drodze uzyskania dostępu do akt znajdujących się w posiadaniu organu ds. konkurencji, w kontekście wykonywania jej prawa do obrony na mocy art. 27 rozporządzenia nr 1/2003 lub odpowiadających mu przepisów prawa krajowego, były dopuszczalne w powództwach o odszkodowanie dopiero po zakończeniu postępowania przez organ ds. konkurencji lub podjęciu przez niego decyzji, o której mowa w art. 5 lub rozdziale III rozporządzenia nr 1/2003.
3. Państwa członkowskie dopilnowują, aby dowody zdobyte przez osobę fizyczną lub prawną wyłącznie w drodze uzyskania dostępu do akt znajdujących się w posiadaniu organu ds. konkurencji, w kontekście wykonywania jej prawa do obrony na mocy art. 27 rozporządzenia nr 1/2003 lub odpowiadających mu przepisów prawa krajowego, które nie są dopuszczalne na mocy ust. 2 niniejszego artykułu, mogły być wykorzystane w powództwie o odszkodowanie wyłącznie przez tę osobę lub przez osobę fizyczną lub prawną, która wstąpiła w jej prawa, w tym osobę, która nabyła jej roszczenie.

Artykuł 8

Sankcje

1. Państwa członkowskie zapewniają **skuteczne nakładanie** sankcji **przez sądy krajowe** na strony, osoby trzecie i ich przedstawicieli prawnych w przypadku:
 - a) niezastosowania się do nakazu ujawnienia dowodów wydanego przez sąd krajowy lub odmowy zastosowania się do niego;
 - b) zniszczenia istotnych dla sprawy dowodów, **jeśli**:
 - (i) strona niszcząca była stroną postępowania prowadzonego przez organ ds. konkurencji w odniesieniu do zachowania leżącego u podstaw powództwa o odszkodowanie; lub

- (ii) strona niszcząca wiedziała lub też można zasadnie oczekiwać, że wiedziała o wytoczeniu powództwa przed sądem krajowym oraz o tym, że dowody były istotne dla wykazania zasadności roszczenia odszkodowawczego lub dla linii obrony; lub
 - (iii) strona niszcząca wiedziała, że dowody były istotne dla toczących się lub przyszłych powództw o odszkodowanie, wytoczonych przez nią samą lub przeciwko niej;
- c) niewypełnienia obowiązków nałożonych nakazem sądu krajowego chroniącym informacje poufne lub odmowy ich wypełnienia; lub
 - d) nadużycia praw dotyczących ujawniania dowodów przewidzianych w niniejszym rozdziale oraz niewłaściwego wykorzystania dowodów i informacji otrzymanych zgodnie z przepisami niniejszego rozdziału, **zwłaszcza jeśli informacje uzyskane dzięki ujawnieniu przekazywane są osobom trzecim lub wykorzystywane w innych postępowaniach z naruszeniem art. 5 ust. 2 lit. bb).**
2. Państwa członkowskie zapewniają skuteczność, proporcjonalność i odstraszący charakter sankcji, jakie mogą nakładać sądy krajowe. Dostępne sądom krajowym sankcje dotyczące zachowania stron w sprawach o odszkodowanie obejmują możliwość przyjęcia za udowodnione twierdzeń strony przeciwnej, jak np. przyjęcie za udowodnioną określonej istotnej kwestii lub oddalenie w całości lub części roszczenia i zarzutów, a także możliwość zarządzenia zwrotu kosztów postępowania.

ROZDZIAŁ III

SKUTEK ROZSTRZYGNIEŃ KRAJOWYCH, TERMINY PRZEDAWNIEŃ, ODPOWIEDZIALNOŚĆ SOLIDARNA

Artykuł 9

Skutek rozstrzygnięć krajowych

Jeżeli sąd krajowy orzeka, w ramach powództwa o odszkodowanie w związku z naruszeniem art. 101 lub 102 Traktatu lub krajowego prawa konkurencji, w sprawie porozumień, decyzji czy praktyk, co do których krajowy organ ds. konkurencji lub sąd **krajowy** wydały już ostateczne rozstrzygnięcie stwierdzające naruszenie, państwa członkowskie dopilnowują, aby sąd ten nie mógł wydawać orzeczeń sprzecznych z takim stwierdzeniem naruszenia prawa konkurencji. Obowiązek ten pozostaje bez uszczerbku dla praw i obowiązków wynikających z art. 267 TFUE, **dla prawa do skutecznego środka odwoławczego i rzetelnego procesu sądowego oraz dla prawa do obrony, o których mowa w art. 47 i 48 Karty, oraz dla prawa do sprawiedliwego rozpatrzenia sprawy zgodnie z art. 6 europejskiej Konwencji o ochronie**

praw człowieka i podstawowych wolności.

Artykuł 10

Terminy przedawnienia

1. Państwa członkowskie ustanawiają przepisy dotyczące terminów przedawnienia roszczeń odszkodowawczych zgodnie z niniejszym artykułem. Przepisy te regulują początek biegu terminu przedawnienia, długość terminu przedawnienia oraz okoliczności powodujące przerwanie lub wstrzymanie biegu tego terminu.
2. Państwa członkowskie dopilnowują, aby bieg terminu przedawnienia rozpoczynał się **najpóźniej w momencie**, gdy poszkodowany uzyska lub też można zasadnie oczekiwać, że uzyska wiedzę o:
 - a) zachowaniu stanowiącym naruszenie prawa konkurencji;
 - b) uznaniu takiego zachowania za naruszenie ■ prawa konkurencji;
 - c) tym, że naruszenie prawa konkurencji wyrządziło mu szkodę; oraz
 - d) tożsamości przedsiębiorstwa popełniającego naruszenie.
3. W przypadku naruszeń prawa konkurencji o charakterze ciągłym bądź ponawianych państwa członkowskie dopilnowują, aby termin przedawnienia nie zaczął biec wcześniej niż w dniu, w którym takie naruszenie ustało.
4. Państwa członkowskie dopilnowują, aby termin przedawnienia dotyczący wystąpienia z powództwem o odszkodowanie wynosił przynajmniej pięć lat.
5. Państwa członkowskie zapewniają, aby termin przedawnienia ulegał zawieszeniu w przypadku podjęcia przez organ ds. konkurencji działań związanych z dochodzeniem lub postępowaniem w odniesieniu do naruszenia prawa konkurencji, którego dotyczy powództwo o odszkodowanie. Zawieszenie terminu przedawnienia ustaje nie wcześniej niż **dwa lata** od chwili uprawomocnienia się decyzji, **która doprowadziła do zakończenia postępowania w sprawie naruszenia lub rzekomego naruszenia prawa konkurencji.**

Artykuł 11

Odpowiedzialność solidarna

1. Państwa członkowskie dopilnowują, aby przedsiębiorstwa, które naruszyły prawo konkurencji w wyniku wspólnych działań, były solidarnie odpowiedzialne za szkodę powstałą w wyniku naruszenia prawa konkurencji: każde z tych przedsiębiorstw ma obowiązek w pełni naprawić szkodę, a poszkodowany, dopóki nie otrzyma pełnego

odszkodowania, ma prawo żądać odszkodowania w pełnej wysokości od każdego z nich.

Jeśli przedsiębiorstwo jest małym lub średnim przedsiębiorstwem zgodnie z definicją w zaleceniu Komisji C(2003)1422¹ i nie przyczyniło się do naruszenia prawa konkurencji przez inne przedsiębiorstwa ani ich do tego nie skłoniło, a także jeśli wykazało, że jego względna odpowiedzialność za szkodę spowodowaną w związku z naruszeniem stanowi mniej niż 5% całości szkody, jest ono odpowiedzialne jedynie względem swoich bezpośrednich i pośrednich nabywców.

2. Państwa członkowskie zapewniają, aby przedsiębiorstwo, któremu organ ds. konkurencji darował karę w ramach programu łagodzenia kar, odpowiadało wobec poszkodowanych niebędących jego bezpośrednimi lub pośrednimi nabywcami lub dostawcami jedynie wówczas, gdy tacy poszkodowani wykażą, że nie są w stanie uzyskać pełnego odszkodowania od innych przedsiębiorstw, które brały udział w tym samym naruszeniu prawa konkurencji.
3. Państwa członkowskie zapewniają, aby przedsiębiorstwo popełniające naruszenie mogło odzyskać część zapłaconego odszkodowania od każdego innego przedsiębiorstwa popełniającego naruszenie, której wysokość określa się w oparciu o jego względną odpowiedzialność za szkodę spowodowaną przez naruszenie prawa konkurencji. Wysokość części odszkodowania przypadającej na przedsiębiorstwo, któremu organ ds. konkurencji darował karę w ramach programu łagodzenia kar, nie może przekraczać wartości szkody, jaką spowodowało ono swoim bezpośrednim lub pośrednim nabywcom lub dostawcom.
4. Państwa członkowskie zapewniają, aby – w zakresie, w jakim naruszenie prawa konkurencji wyrządziło szkodę poszkodowanym niebędącym bezpośrednimi lub pośrednimi nabywcami lub dostawcami przedsiębiorstw popełniających naruszenie – wysokość części odszkodowania przypadającej na podmiot zwolniony z kary finansowej była określana w oparciu o jego względną odpowiedzialność za tę szkodę.

¹ Zalecenie Komisji C(2003)1422 z dnia 6 maja 2013 r. dotyczące definicji mikro, małych i średnich przedsiębiorstw (Dz.U. L 124 z 20.5.2003, s. 36).

ROZDZIAŁ IV

PRZERZUCANIE NADMIERNYCH OBCIĄŻEŃ

Artykuł 12

Zarzut przerzucania obciążeń

1. Państwa członkowskie zapewniają pozwanemu w powództwach o odszkodowanie możliwość podniesienia przeciwko roszczeniu odszkodowawczemu zarzutu przerzucenia przez powoda całości lub części nadmiernych obciążeń wynikłych z naruszenia prawa konkurencji, ***chyba że powód nie utracił korzyści***. Ciężar dowiedzenia faktu przerzucenia nadmiernych obciążeń spoczywa na pozwanym, ***który może z uzasadnionych przyczyn domagać się ujawnienia ze strony powoda. Od pozwanego nie wymaga się zapłacenia kwoty przewyższającej całkowitą wysokość szkody spowodowanej naruszeniem.***
- 1a. Państwa członkowskie dopilnowują, aby sąd krajowy był uprawniony do oszacowania, jaka część nadmiernego obciążenia została przerzucona.*
2. Jeśli nadmierne obciążenia zostały przerzucone na osoby znajdujące się na kolejnym poziomie łańcucha dostaw, które ze względów prawnych nie są w stanie dochodzić roszczeń odszkodowawczych, pozwany nie może podnieść zarzutu, o którym mowa w ust. 1.

Artykuł 13

Nabywcy pośredni

1. Państwa członkowskie dopilnowują, aby w ramach powództwa o odszkodowanie w przypadkach, gdy istnienie roszczenia odszkodowawczego lub jego wysokość zależy od tego, czy lub w jakim stopniu nadmierne obciążenie zostało przerzucone na powoda, ***bez uszczerbku dla domniemania handlowego, że wzrost cen jest przerzucany na niższy poziom łańcucha dostaw***, ciężar udowodnienia istnienia i zakresu takiego przerzucenia spoczywał na powodzie, ***który może w rozsądnym zakresie domagać się ujawnienia ze strony pozwanego.***
2. W sytuacji, o której mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, uznaje się, że nabywca pośredni udowodnił przerzucenie na niego nadmiernego obciążenia, jeśli wykazał, że:
 - a) pozwany dopuścił się naruszenia prawa konkurencji;
 - b) skutkiem naruszenia prawa konkurencji było nadmierne obciążenie

bezpośredniego nabywcy pozwanego; oraz

- c) nabył on produkty lub usługi, które były przedmiotem naruszenia prawa konkurencji, bądź też takie, które były pochodnymi produktów lub usług będących przedmiotem naruszenia lub je zawierały.

Państwa członkowskie dopilnowują, aby ich sądy krajowe były uprawnione do oszacowania, jaka część nadmiernego obciążenia została przerzucona *na pośredniego nabywcę. Sądy krajowe otrzymują pomoc w postaci jasnych, prostych i szczegółowych wytycznych opracowanych przez Komisję.*

Niniejszy ustęp pozostaje bez uszczerbku dla prawa przedsiębiorstwa popełniającego naruszenie, do wykazania, że nadmierne obciążenia nie zostały przerzucone na nabywcę pośredniego w ogóle lub że przerzucono jedynie ich część.

Artykuł 14

Utrata korzyści i naruszenie prawa konkurencji na poziomie dostaw

1. Przepisy niniejszego rozdziału pozostają bez uszczerbku dla prawa **jakiegokolwiek** poszkodowanego, **który poniósł szkodę**, do dochodzenia odszkodowania za utratę korzyści **i faktyczną szkodę oraz prawa do wypłaty odsetek.**
2. Państwa członkowskie zapewniają odpowiednie stosowanie przepisów niniejszego rozdziału w przypadku, gdy naruszenie przepisów prawa konkurencji dotyczy dostaw realizowanych na rzecz przedsiębiorstwa popełniającego naruszenie.

Artykuł 15

Powództwa o odszkodowanie wytaczane przez powodów działających na różnych poziomach łańcucha dostaw

1. Państwa członkowskie dopilnowują, aby sądy krajowe rozpatrujące powództwo o odszkodowanie, oceniając, czy spełniono warunki dotyczące ciężaru dowodu wynikające z zastosowania art. **12 i 13**, należyście uwzględniły:
 - a) powództwa o odszkodowanie dotyczące tego samego naruszenia prawa konkurencji, ale wytaczane przez powodów działających na innych poziomach łańcucha dostaw; lub
 - b) orzeczenia wydane w takich sprawach;
 - ba) wszelkie odnośne wyniki spraw z zakresu konkurencji dochodzonych na drodze publicznoprawnej.**
2. Niniejszy artykuł pozostaje bez uszczerbku dla praw i obowiązków sądów krajowych

wynikających z art. 30 rozporządzenia Rady (UE) nr 1215/2012.

ROZDZIAŁ V

USTALANIE WYSOKOŚCI SZKODY

Artykuł 16

Ustalanie wysokości szkody

1. Państwa członkowskie dopilnowują, aby w przypadku naruszenia popełnionego przez kartel stosowane było domniemanie, że takie naruszenie doprowadziło do powstania szkody **na rynku**. Przedsiębiorstwo popełniające naruszenie ma prawo wzruszyć to domniemanie.
2. Państwa członkowskie dopilnowują, aby realizacja ■ prawa do odszkodowania nie stała się praktycznie niemożliwa lub nadmiernie utrudniona ze względu na ■ ciężar **i standard** dowodu ■ wymagane do ustalenia wysokości szkody. Państwa członkowskie dopilnowują, aby ich sądy krajowe były uprawnione do oszacowania wysokości szkody, **w przypadku gdy powód nie jest w stanie bezpośrednio dowieść wysokości poniesionej szkody. W stosownych przypadkach krajowe organy ds. konkurencji udzielają wytycznych w sprawie ustalania wysokości szkody.**

ROZDZIAŁ VI

POLUBOWNE ROZSTRZYGANIE SPORÓW

Artykuł 17

Skutek zawieszający polubownego rozstrzygnięcia sporów

1. Państwa członkowskie zapewniają zawieszenie terminu przedawnienia roszczeń odszkodowawczych na czas trwania procedury polubownego rozstrzygnięcia sporów. Zawieszenie biegu terminu przedawnienia ma zastosowanie tylko do tych stron, które biorą lub brały udział w polubownym rozstrzygnięciu sporu.
2. Państwa członkowskie dopilnowują, aby sądy krajowe rozpatrujące powództwo o odszkodowanie mogły zawiesić postępowanie, jeśli jego strony biorą udział w polubownym rozstrzygnięciu sporu dotyczącym roszczeń objętych tym powództwem.

- 2a. **Zawieszenie, o którym mowa w ust. 2, nie może przekraczać roku.**
- 2b. **W następstwie ugody organ ds. konkurencji przy określaniu grzywny może uznać odszkodowanie wypłacone przed wydaniem decyzji za czynnik łagodzący.**

Artykuł 18

Wpływ ugód na kolejne powództwa o odszkodowanie

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby w następstwie zawarcia ugody roszczenie poszkodowanego zawierającego ugodę zostało zmniejszone o kwotę odpowiadającą części szkody, jaką naruszenie wyrządziło poszkodowanemu, przypadającej na sprawcę naruszenia będącego stroną ugody. Współsprawcy naruszenia, którzy nie zawarli ugody, nie mogą odzyskać części zapłaconego odszkodowania przypadającej na współsprawcę naruszenia, który zawarł ugodę, w odniesieniu do pozostałej części roszczenia. Jedynie w przypadku gdy współsprawcy naruszenia, którzy nie zawarli ugody, nie są w stanie wypłacić odszkodowania odpowiadającego pozostałej części roszczenia, sprawca naruszenia, który zawarł ugodę, może zostać zobowiązany do wypłaty odszkodowania na rzecz poszkodowanego, który zawarł ugodę, **o ile nie zostało to wyraźnie wykluczone w warunkach ugody.**
2. Ustalając część odszkodowania przypadającą na każdego współsprawcę, sądy krajowe należycie uwzględniają wszelkie poprzednie ugody zawarte przez konkretnego współsprawcę naruszenia.

ROZDZIAŁ VII

PRZEPISY KOŃCOWE

Artykuł 19

Przegląd

Komisja dokonuje przeglądu niniejszej dyrektywy i przedstawia sprawozdanie Parlamentowi Europejskiemu i Radzie do dnia [...] [Dz.U.: proszę wstawić datę: **cztery lata** od daty wejścia w życie niniejszej dyrektywy.]

W stosownych przypadkach przeglądowi towarzyszy wniosek legislacyjny. Zachęca się Komisję do uwzględnienia w swoim wniosku faktu, że wczesne propozycje rozstrzygnięcia roszczeń odszkodowawczych dotyczących naruszenia prawa konkurencji, zanim organ ds. konkurencji stwierdzi naruszenie, które są przekazywane do wiadomości odnośnemu organowi ds. konkurencji w odpowiednim czasie, mogą stanowić czynnik łagodzący przy obliczaniu kar na mocy prawa konkurencji.

Artykuł 20

Transpozycja

1. Państwa członkowskie wprowadzają w życie przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do wykonania niniejszej dyrektywy najpóźniej do dnia ...*[Dz.U.: proszę wstawić datę: dwa lata od daty wejścia w życie niniejszej dyrektywy]. Niezwłocznie przekazują Komisji tekst tych przepisów.

Przepisy przyjęte przez państwa członkowskie zawierają odniesienie do niniejszej dyrektywy lub odniesienie takie towarzyszy ich urzędowej publikacji. Metody dokonywania takiego odniesienia określone są przez państwa członkowskie.

2. Państwa członkowskie przekazują Komisji teksty podstawowych przepisów prawa krajowego, przyjętych w dziedzinie objętej niniejszą dyrektywą.

Artykuł 20a

Okres przejściowy

Przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne przyjęte przez państwa członkowskie zgodnie z art. 20 nie mają zastosowania do przypadków naruszania prawa konkurencji będących przedmiotem powództwa o odszkodowanie toczącego się przed sądem krajowym w momencie wejścia w życie niniejszej dyrektywy lub zanim wejdzie ona w życie.

Artykuł 21

Wejście w życie i postanowienie przejściowe dla spraw w toku

Niniejsza dyrektywa wchodzi w życie dwudziestego dnia po jej opublikowaniu w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej.

Artykuł 22

Adresaci dyrektywy

Niniejsza dyrektywa skierowana jest do państw członkowskich.

Sporządzono w [...].

W imieniu Parlamentu Europejskiego

W imieniu Rady

27.1.2014

OPINIA KOMISJI PRAWNEJ (*)

dla Komisji Gospodarczej i Monetarnej

w sprawie wniosku dotyczącego dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie niektórych przepisów regulujących dochodzenie roszczeń odszkodowawczych z tytułu naruszenia prawa konkurencji państw członkowskich i Unii Europejskiej, objęte przepisami prawa krajowego
(COM(2013)0404 – C7-0170/2013 – 2013/0185(COD))

Sprawozdawca komisji opiniodawczej (*): Bernhard Rapkay

(*) Zaangażowana komisja – art. 50 Regulaminu

ZWIĘZŁE UZASADNIENIE

Kwestia ewentualnego wprowadzenia wspólnych przepisów regulujących dochodzenie roszczeń odszkodowawczych z tytułu naruszenia prawa konkurencji jest rozważana od niemal dekady. W związku z tym wniosek Komisji w sprawie przedmiotowej dyrektywy jest przyjmowany z zadowoleniem, gdyż może ona pomóc zarówno konsumentom, jak i małym i średnim przedsiębiorstwom egzekwować przysługujące im prawo do odszkodowania z tytułu szkody spowodowanej naruszeniami prawa konkurencji. Brak przepisów krajowych w wystarczający sposób regulujących kwestię dochodzenia roszczeń odszkodowawczych, a z drugiej strony istniejące rozbieżności pomiędzy poszczególnymi systemami ustawodawstwa krajowego skutkują nierówną pozycją nie tylko ofiar, lecz także sprawców naruszeń prawa konkurencji. Może to także prowadzić do powstania przewagi konkurencyjnej po stronie przedsiębiorstw, które dopuściły się naruszenia art. 101 lub 102 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, a które nie mają siedziby ani nie prowadzą działalności w państwie członkowskim, w którym obowiązują przepisy korzystne dla powodów. Tego rodzaju różnice w przepisach dotyczących odpowiedzialności mogą zakłócać konkurencję i utrudniać prawidłowe funkcjonowanie rynku wewnętrznego. W związku z tym sprawozdawca z zadowoleniem przyjmuje wniosek Komisji mający na celu ułatwienie dostępu do wymiaru sprawiedliwości i umożliwienie ofiarom uzyskania odszkodowania.

Sprawozdawca co do zasady popiera programy łagodzenia kar, gdyż umożliwiają one zidentyfikowanie naruszeń, a ponadto jest zdania, że nie należy zniechęcać przedsiębiorstw do współpracy. Tego rodzaju programy nie powinny jednak chronić przedsiębiorstw bardziej, niż jest to konieczne. W szczególności nie powinny one zwalniać stron, które dopuszczają się naruszeń, z obowiązku zapłaty odszkodowania na rzecz ofiar ani też prowadzić do nadmiernej ochrony informacji niezbędnych powodom jako materiały dowodowe w celu zgłoszenia roszczenia o odszkodowanie.

Sprawozdawca popiera także promowanie polubownych metod rozstrzygnięcia sporów, podkreślając przy tym jednak, że przyjęcie takiego podejścia musi być w pełni dobrowolne. W celu ułatwienia dochodzenia do sprawiedliwych rozstrzygnięć, powodom należy umożliwić – jeszcze przed wszczęciem postępowania – zwrócić się do krajowych lub europejskich organów ds. konkurencji o przekazanie informacji dotyczących wielkości poniesionej szkody lub straty.

Otrzymanie materiałów dowodowych ma kluczowe znaczenie dla wnoszenia przysługujących środków odwoławczych. W związku z tym sprawozdawca uważa, że istotne jest dalsze wzmocnienie proponowanych przez Komisję przepisów, tak aby umożliwić proporcjonalny, realizowany pod nadzorem sądu dostęp do informacji istotnych oraz niezbędnych dla dochodzenia roszczenia. Choć do niektórych rodzajów dokumentów lub informacji objętych tym dostępem może mieć zastosowanie klauzula poufności, sprawozdawca jest zdania, że żadne kategorie dokumentów nie powinny być z góry wyłączone z procesu oceny zmierzającego do ustalenia, czy mają one być ujawnione, czy też nie.

W dotychczasowych rozważaniach dotyczących sposobu wzmocnienia pozycji powodów, zbiorowe dochodzenie roszczeń przedstawiane było jako sposób pozwalający poprawić równowagę środków przysługujących stronom sporów o odszkodowania. Choć sprawozdawca jest zdania, że należy popierać utrzymywanie lub wprowadzanie takich mechanizmów, nawet jeśli miałyby one nie być obowiązkowe dla państw członkowskich, to jednak sądzi on, że istotne znaczenie ma unikanie określonych praktyk, np. zobowiązania ofiar do wyraźnego zgłaszania chęci wystąpienia z grupy, która zbiorowo dochodzi roszczenia odszkodowawczego, dopuszczania honorariów wypłacanych prawnikom w przypadku wygrania sprawy lub też dopuszczania odszkodowań karnych.

POPRAWKI

Komisja Prawna zwraca się do Komisji Gospodarczej i Monetarnej, jako do komisji przedmiotowo właściwej, o wzięcie pod uwagę następujących poprawek:

Poprawka 1

Wniosek dotyczący dyrektywy Motyw 4

Tekst proponowany przez Komisję

(4) Unijne prawo do odszkodowania za szkodę wynikającą z naruszenia prawa konkurencji wymaga, aby każde państwo członkowskie miało przepisy proceduralne zapewniające skuteczne wykonywanie tego prawa. Konieczność dysponowania

Poprawka

(4) Unijne prawo do odszkodowania za szkodę wynikającą z naruszenia prawa konkurencji wymaga, aby każde państwo członkowskie miało przepisy proceduralne zapewniające skuteczne wykonywanie tego prawa. Konieczność dysponowania

skutecznymi środkami procesowymi wynika również z prawa do skutecznej ochrony sądowej, o którym mowa w art. 47 ust. 1 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej⁵³ oraz w art. 19 ust. 1 akapit drugi Traktatu o Unii Europejskiej.

⁵³ Dz.U. C 326 z 26.10.2012, s. 391.

Poprawka 2

Wniosek dotyczący dyrektywy Motyw 5

Tekst proponowany przez Komisję

(5) Aby zapewnić skuteczne egzekwowanie **reguł konkurencji** na drodze publicznoprawnej *i prywatnoprawnej*, konieczne jest uregulowanie sposobu koordynacji tych dwóch rodzajów egzekwowania, na przykład pod względem dostępu do dokumentów znajdujących się w posiadaniu organów ds. konkurencji. Tego rodzaju koordynacja na poziomie Unii pozwoli również uniknąć rozbieżności obowiązujących reguł, która mogłaby zagrozić prawidłowemu funkcjonowaniu rynku wewnętrznego.

Poprawka 3

Wniosek dotyczący dyrektywy Motyw 7

skutecznymi środkami procesowymi wynika również z prawa do skutecznej ochrony sądowej, o którym mowa w art. 47 ust. 1 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej⁵³ oraz w art. 19 ust. 1 akapit drugi Traktatu o Unii Europejskiej.

Państwa członkowskie powinny zadbać o skuteczną ochronę prawną w obszarach objętych prawem Unii.

⁵³ Dz.U. C 326 z 26.10.2012, s. 391.

Poprawka

(5) Aby zapewnić skuteczne **działania egzekwowania na drodze prywatnoprawnej na podstawie prawa cywilnego oraz skuteczne** egzekwowanie na drodze publicznoprawnej **przez organy ds. konkurencji, oba narzędzia muszą współdziałać, tak aby zapewnić maksymalną skuteczność tych reguł konkurencji.** Konieczne jest uregulowanie sposobu koordynacji tych dwóch rodzajów egzekwowania, na przykład pod względem dostępu do dokumentów znajdujących się w posiadaniu organów ds. konkurencji. Tego rodzaju koordynacja na poziomie Unii pozwoli również uniknąć rozbieżności obowiązujących reguł, która mogłaby zagrozić prawidłowemu funkcjonowaniu rynku wewnętrznego.

Tekst proponowany przez Komisję

(7) Przedsiębiorstwa mające siedzibę i prowadzące działalność w różnych państwach członkowskich podlegają przepisom proceduralnym, które znacząco wpływają na to, w jakim zakresie mogą one odpowiadać za naruszenie prawa ochrony konkurencji. Takie nierównomierne egzekwowanie unijnego prawa do odszkodowania może prowadzić do powstania przewagi konkurencyjnej po stronie przedsiębiorstw, które dopuściły się naruszenia art. 101 i 102 Traktatu, oraz zniechęcać do korzystania ze swobody przedsiębiorczości oraz dostarczania towarów i świadczenia usług w tych państwach członkowskich, w których prawo do odszkodowania jest egzekwowane bardziej skutecznie. Różnice między systemami odpowiedzialności obowiązującymi w różnych państwach członkowskich mogą mieć negatywny wpływ zarówno na konkurencję, jak i na właściwe funkcjonowanie rynku wewnętrznego.

Poprawka

(7) Przedsiębiorstwa mające siedzibę i prowadzące działalność w różnych państwach członkowskich podlegają przepisom proceduralnym, które znacząco wpływają na to, w jakim zakresie mogą one odpowiadać za naruszenie prawa ochrony konkurencji. Takie nierównomierne egzekwowanie unijnego prawa do odszkodowania może prowadzić do powstania przewagi konkurencyjnej po stronie przedsiębiorstw, które dopuściły się naruszenia art. 101 i 102 Traktatu, oraz zniechęcać do korzystania ze swobody przedsiębiorczości oraz dostarczania towarów i świadczenia usług w tych państwach członkowskich, w których prawo do odszkodowania jest egzekwowane bardziej skutecznie. **W związku z tym, ponieważ** różnice między systemami odpowiedzialności obowiązującymi w różnych państwach członkowskich mogą mieć negatywny wpływ zarówno na konkurencję, jak i na właściwe funkcjonowanie rynku wewnętrznego, **właściwe jest oparcie dyrektywy na dwóch podstawach prawnych, mianowicie na art. 103 i 114 TFUE.**

Uzasadnienie

Argumenty przedstawione w tym motywie prowadzą w logiczny sposób do wniosku, że dyrektywa powinna być oparta na dwóch podstawach prawnych, mianowicie na art. 103 i art. 114 TFUE, który to wniosek ze względów przejrzystości powinien być także jasno wyrażony.

Poprawka 4

Wniosek dotyczący dyrektywy

Motyw 8

Tekst proponowany przez Komisję

(8) Konieczne jest zatem zapewnienie przedsiębiorstwom działającym na rynku wewnętrznym równych szans oraz poprawienie warunków wykonywania przez konsumentów praw, jakie oferuje im rynek wewnętrzny. Należy również zwiększyć pewność prawa oraz zmniejszyć różnice między państwami członkowskimi pod względem krajowych przepisów regulujących dochodzenie roszczeń odszkodowawczych z tytułu naruszenia europejskiego prawa konkurencji, a także krajowego prawa konkurencji, jeśli jest ono stosowane równoległe z prawem europejskim. Dzięki zbliżeniu tych przepisów będzie można również zapobiec powstawaniu jeszcze większych różnic między przepisami regulującymi w państwach członkowskich dochodzenie roszczeń odszkodowawczych w sprawach z zakresu konkurencji.

Poprawka

(8) Konieczne jest zatem zapewnienie przedsiębiorstwom działającym na rynku wewnętrznym równych szans oraz poprawienie warunków wykonywania przez konsumentów praw, jakie oferuje im rynek wewnętrzny, ***również z uwzględnieniem faktu, że naruszenia prawa konkurencji na większą skalę mają często charakter transgraniczny.*** Należy również zwiększyć pewność prawa oraz zmniejszyć różnice między państwami członkowskimi pod względem krajowych przepisów regulujących dochodzenie roszczeń odszkodowawczych z tytułu naruszenia europejskiego prawa konkurencji, a także krajowego prawa konkurencji, jeśli jest ono stosowane równoległe z prawem europejskim. Dzięki zbliżeniu tych przepisów będzie można również zapobiec powstawaniu jeszcze większych różnic między przepisami regulującymi w państwach członkowskich dochodzenie roszczeń odszkodowawczych w sprawach z zakresu konkurencji.

Uzasadnienie

Duże naruszenia prawa konkurencji zazwyczaj nie są ograniczone tylko do jednego państwa członkowskiego, lecz wywołują także skutki transgraniczne, które mają wpływ na wymianę handlową pomiędzy państwami członkowskimi, a przez to na funkcjonowanie rynku wewnętrznego.

Poprawka 5

**Wniosek dotyczący dyrektywy
Motyw 13**

Tekst proponowany przez Komisję

(13) Materiał dowodowy jest ważnym elementem dochodzenia odszkodowania za szkody wynikłe z naruszenia krajowego lub unijnego prawa konkurencji. Ponieważ

Poprawka

(13) Materiał dowodowy jest ważnym elementem dochodzenia odszkodowania za szkody wynikłe z naruszenia krajowego lub unijnego prawa konkurencji. Ponieważ

jednak sprawy z zakresu prawa konkurencji charakteryzuje asymetria w dostępie do informacji, należy zapewnić poszkodowanym prawo skutecznego żądania ujawnienia materiałów dowodowych dotyczących ich sprawy, **bez konieczności wskazywania przez nich konkretnych dowodów**. Aby zapewnić stronom równe szanse, środki te powinny być udostępnione również pozwany w sprawach o odszkodowanie, tak aby mogli oni zwrócić się o ujawnienie dowodów przez poszkodowanych. Sądy krajowe mogą również nakazać ujawnienie dowodów przez osoby trzecie. Jeśli sąd krajowy zamierza nakazać Komisji ujawnienie dowodów, zastosowanie mają: zasada lojalnej współpracy między Unią Europejską a państwami członkowskimi (art. 4 ust. 3 TUE) oraz art. 15 ust. 1 rozporządzenia nr 1/2003 w odniesieniu do wniosków o przekazanie informacji.

jednak sprawy z zakresu prawa konkurencji charakteryzuje asymetria w dostępie do informacji, należy zapewnić poszkodowanym prawo skutecznego żądania ujawnienia materiałów dowodowych dotyczących ich sprawy. Aby zapewnić stronom równe szanse, środki te powinny być udostępnione również pozwany w sprawach o odszkodowanie, tak aby mogli oni zwrócić się o ujawnienie dowodów przez poszkodowanych. Sądy krajowe mogą również nakazać ujawnienie dowodów przez osoby trzecie. Jeśli sąd krajowy zamierza nakazać Komisji ujawnienie dowodów, zastosowanie mają: zasada lojalnej współpracy między Unią Europejską a państwami członkowskimi (art. 4 ust. 3 TUE) oraz art. 15 ust. 1 rozporządzenia nr 1/2003 w odniesieniu do wniosków o przekazanie informacji.

Poprawka 6

Wniosek dotyczący dyrektywy Motyw 14

Tekst proponowany przez Komisję

(14) Dowody dotyczące sprawy powinny być ujawniane na podstawie orzeczenia sądu i pod jego ścisłą kontrolą, szczególnie w odniesieniu do konieczności i proporcjonalności środka nakazującego ujawnienie. Z wymogu proporcjonalności wynika między innymi, że wnioski o ujawnienie dowodów można rozpatrywać dopiero wówczas, gdy poszkodowany uprawdopodobni na podstawie faktów, których znajomości można od niego zasadnie oczekiwać, że poniósł on szkodę spowodowaną przez pozwanego. **We wniosku o ujawnienie dowodów należy określić na tyle dokładne i wąskie ich kategorie, na ile jest to możliwe w oparciu**

Poprawka

(14) Dowody dotyczące sprawy powinny być ujawniane na podstawie orzeczenia sądu i pod jego ścisłą kontrolą, szczególnie w odniesieniu do konieczności i proporcjonalności środka nakazującego ujawnienie. Z wymogu proporcjonalności wynika między innymi, że wnioski o ujawnienie dowodów można rozpatrywać dopiero wówczas, gdy poszkodowany uprawdopodobni na podstawie faktów, których znajomości można od niego zasadnie oczekiwać, że poniósł on szkodę spowodowaną przez pozwanego.

o fakty, których znajomości można zasadnie oczekiwać.

Poprawka 7

Wniosek dotyczący dyrektywy Motyw 15

Tekst proponowany przez Komisję

(15) Wymóg proporcjonalności należy również uważnie ocenić, jeśli ujawnienie grozi zniweczeniem strategii dochodzeniowej organu ds. konkurencji przez wskazanie, które dokumenty wchodzi w skład akt sprawy, lub negatywnym wpływem na współpracę przedsiębiorstw z organem ds. konkurencji.

Wniosek o ujawnienie dowodów nie powinien zatem zostać uznany za proporcjonalny, jeśli dotyczy on ogólnego ujawnienia dokumentów znajdujących się w aktach organu ds. konkurencji dotyczących danej sprawy lub dokumentów przedłożonych przez stronę w kontekście danej sprawy. Tak ogólnie sformułowane wnioski nie byłyby również zgodne z obowiązkiem strony składającej wniosek dotyczącym określenia tak dokładnych i wąskich kategorii dowodów, jak to możliwe.

Poprawka

(15) Wymóg proporcjonalności należy również uważnie ocenić, jeśli ujawnienie grozi zniweczeniem strategii dochodzeniowej organu ds. konkurencji przez wskazanie, które dokumenty wchodzi w skład akt sprawy, lub negatywnym wpływem na współpracę przedsiębiorstw z organem ds. konkurencji.

Należy zwrócić szczególną uwagę na zapobieganie wszelkim rodzajom wniosków, które zmierzają do poszukiwania obciążających informacji.

Uzasadnienie

Ta poprawka nie wymaga uzasadnienia.

Poprawka 8

Wniosek dotyczący dyrektywy Motyw 17

Tekst proponowany przez Komisję

(17) Dotyczące sprawy materiały dowodowe zawierające tajemnice handlowe lub inne informacje poufne powinny być zasadniczo dostępne w sprawach o odszkodowanie, jednak takie informacje poufne wymagają odpowiedniej ochrony. Sądy krajowe powinny mieć zatem do dyspozycji szereg środków umożliwiających ochronę takich informacji poufnych przed ujawnieniem w toku postępowania. Mogą one obejmować możliwość przeprowadzania **niejawnych** przesłuchań, ograniczanie kręgu osób mających wgląd do dowodów oraz zlecenie biegłym streszczenia informacji i przedstawiania ich w formie zbiorczej lub innej formie nieobjętej klauzulą poufności. Środki służące ochronie tajemnic handlowych i innych poufnych informacji nie powinny **w praktyce** utrudniać korzystania z prawa do odszkodowania.

Poprawka

(17) Dotyczące sprawy materiały dowodowe zawierające tajemnice handlowe lub inne informacje poufne powinny być zasadniczo dostępne w sprawach o odszkodowanie, jednak takie informacje poufne wymagają odpowiedniej ochrony. Sądy krajowe powinny mieć zatem do dyspozycji szereg środków umożliwiających ochronę takich informacji poufnych przed ujawnieniem w toku postępowania. Mogą one obejmować możliwość **usuwania wrażliwych fragmentów dokumentu**, przeprowadzania przesłuchań **z wyłączeniem jawności**, ograniczanie kręgu osób mających wgląd do dowodów oraz zlecenie biegłym streszczenia informacji i przedstawiania ich w formie zbiorczej lub innej formie nieobjętej klauzulą poufności. Środki służące ochronie tajemnic handlowych i innych poufnych informacji nie powinny **jednak** utrudniać korzystania z prawa do odszkodowania.

Uzasadnienie

Jeżeli dokument zawiera wrażliwe informacje, np. dane dotyczące osób trzecich, które nie mają znaczenia dla postępowania, mogą one zostać usunięte. W razie potrzeby postępowanie można prowadzić z wyłączeniem jawności w celu ochrony szczególnie wrażliwych informacji.

Poprawka 9

Wniosek dotyczący dyrektywy Motyw 19

Tekst proponowany przez Komisję

(19) Programy łagodzenia kar i

Poprawka

(19) Programy łagodzenia kar i

postępowania ugodowe stanowią ważne narzędzia służące publicznoprawnemu egzekwowaniu unijnego prawa konkurencji, jako że przyczyniają się do wykrywania, skutecznego ścigania i karania za najpoważniejsze naruszenia prawa konkurencji. Jeśli ujawnienie dokumentów przedstawionych wyłącznie w tym kontekście mogłoby wystawić przedsiębiorstwa na większe ryzyko z tytułu odpowiedzialności cywilnej na mniej korzystnych warunkach niż współsprawców naruszenia, którzy nie współpracują z organami ds. konkurencji, mogłoby to zniechęcić przedsiębiorstwa do współpracy. Aby zapewnić gotowość przedsiębiorców do przedstawiania organom ds. konkurencji dobrowolnych oświadczeń zawierających przyznanie się do udziału w naruszeniu unijnych lub krajowych reguł konkurencji, składanych w ramach programu łagodzenia kar lub procedury ugodowej, oświadczenia takie powinny być wyłączone z zakresu stosowania przepisów dotyczących ujawniania dowodów.

postępowania ugodowe stanowią ważne narzędzia służące publicznoprawnemu egzekwowaniu unijnego prawa konkurencji, jako że przyczyniają się do wykrywania, skutecznego ścigania i karania za najpoważniejsze naruszenia prawa konkurencji. Jeśli ujawnienie dokumentów przedstawionych wyłącznie w tym kontekście mogłoby wystawić przedsiębiorstwa na większe ryzyko z tytułu odpowiedzialności cywilnej na mniej korzystnych warunkach niż współsprawców naruszenia, którzy nie współpracują z organami ds. konkurencji, mogłoby to zniechęcić przedsiębiorstwa do współpracy. Aby zapewnić gotowość przedsiębiorców do przedstawiania organom ds. konkurencji dobrowolnych oświadczeń zawierających przyznanie się do udziału w naruszeniu unijnych lub krajowych reguł konkurencji, składanych w ramach programu łagodzenia kar lub procedury ugodowej, *sąd powinien ocenić, czy* oświadczenia takie powinny być wyłączone z zakresu stosowania przepisów dotyczących ujawniania dowodów.

Poprawka 10

Wniosek dotyczący dyrektywy Motyw 26

Tekst proponowany przez Komisję

(26) Przepisy krajowe regulujące początek, długość, wstrzymanie lub przerwanie biegu terminu przedawnienia nie powinny nadmiernie utrudniać występowania z powództwem o odszkodowanie. Ma to szczególne znaczenie w odniesieniu do powództw opartych na stwierdzeniu naruszenia przez organ ds. konkurencji lub sąd kontrolny. W tym celu po przeprowadzeniu przez organ ds. konkurencji postępowania poszkodowani powinni nadal móc wnieść roszczenie

Poprawka

(26) Przepisy krajowe regulujące początek, długość, wstrzymanie lub przerwanie biegu terminu przedawnienia nie powinny nadmiernie utrudniać występowania z powództwem o odszkodowanie. Ma to szczególne znaczenie w odniesieniu do powództw opartych na stwierdzeniu naruszenia przez organ ds. konkurencji lub sąd kontrolny. W tym celu po przeprowadzeniu przez organ ds. konkurencji postępowania poszkodowani powinni nadal móc wnieść roszczenie

odszkodowawcze, w celu egzekwowania krajowego i unijnego prawa konkurencji.

odszkodowawcze, w celu egzekwowania krajowego i unijnego prawa konkurencji.
Państwa członkowskie powinny mieć możliwość utrzymania lub wprowadzenia bezwzględnych terminów przedawnienia mających powszechne zastosowanie.

Poprawka 11

Wniosek dotyczący dyrektywy Motyw 28

Tekst proponowany przez Komisję

(28) Przedsiębiorstwa, które współpracują z organami ds. konkurencji w ramach programu łagodzenia kar, odgrywają kluczową rolę w wykrywaniu naruszeń popełnianych przez tajne kartele oraz w ich eliminowaniu, zmniejszając w ten sposób zakres szkody, jaka zostałaby spowodowana, gdyby naruszenie trwało. ***Należy zatem zadbać o to, aby przedsiębiorstwa, którym organ ds. konkurencji darował karę w ramach programu łagodzenia kar, nie były nadmiernie narażone na roszczenia odszkodowawcze, mając na uwadze, że decyzja organu ds. konkurencji stwierdzająca naruszenie może stać się ostateczna dla podmiotu zwolnionego z kary finansowej wcześniej niż dla innych przedsiębiorstw, którym nie darowano kary. Podmiot zwolniony z kary finansowej powinien być zatem zasadniczo zwolniony z solidarnej odpowiedzialności za całą szkodę, a przypadająca na niego część odszkodowania nie powinna przekraczać wartości szkody wyrządzonej jego bezpośrednim i pośrednim nabywcom lub, w przypadku kartelu dotyczącego zakupów – jego bezpośrednim i pośrednim dostawcom.*** W zakresie, w jakim kartel wyrządził szkodę podmiotom niebędącym klientami lub dostawcami przedsiębiorstw

Poprawka

(28) Przedsiębiorstwa, które współpracują z organami ds. konkurencji w ramach programu łagodzenia kar, odgrywają kluczową rolę w wykrywaniu naruszeń popełnianych przez tajne kartele oraz w ich eliminowaniu, zmniejszając w ten sposób zakres szkody, jaka zostałaby spowodowana, gdyby naruszenie trwało. W zakresie, w jakim kartel wyrządził szkodę podmiotom niebędącym klientami lub dostawcami przedsiębiorstw popełniających naruszenie, część odszkodowania wypłacona przez podmiot zwolniony z kary finansowej nie powinna przekraczać jego względnej odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez kartel. Udział ten należy określić zgodnie z tymi samymi zasadami, jakie stosuje się do określenia wysokości części szkody przypadającej na poszczególne przedsiębiorstwa popełniające naruszenie (motyw 27 powyżej). Podmiot zwolniony z kary finansowej powinien w pełni odpowiadać wobec poszkodowanych niebędących jego bezpośrednimi lub pośrednimi nabywcami lub dostawcami jedynie wówczas, gdy nie są oni w stanie uzyskać pełnego odszkodowania od innych przedsiębiorstw popełniających naruszenie.

popelniających naruszenie, część odszkodowania wypłacona przez podmiot zwolniony z kary finansowej nie powinna przekraczać jego względnej odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez kartel. Udział ten należy określić zgodnie z tymi samymi zasadami, jakie stosuje się do określenia wysokości części szkody przypadającej na poszczególne przedsiębiorstwa popelniające naruszenie (motyw 27 powyżej). Podmiot zwolniony z kary finansowej powinien w pełni odpowiadać wobec poszkodowanych niebędących jego bezpośrednimi lub pośrednimi nabywcami lub dostawcami jedynie wówczas, gdy nie są oni w stanie uzyskać pełnego odszkodowania od innych przedsiębiorstw popelniających naruszenie.

Poprawka 12

Wniosek dotyczący dyrektywy Artykuł 1 – ustęp 1

Tekst proponowany przez Komisję

1. Niniejsza dyrektywa ustanawia pewne zasady konieczne do zapewnienia, aby każdy poszkodowany w wyniku naruszenia art. 101 lub 102 Traktatu lub krajowego prawa ochrony konkurencji mógł skutecznie dochodzić **swoich praw do** pełnego odszkodowania za poniesioną szkodę. Ustanawia ona również reguły mające na celu wspieranie niezakłóconej konkurencji na rynku wewnętrznym oraz usuwanie przeszkód stojących na drodze do jego właściwego działania, zapewniając jednakową ochronę w całej Unii każdemu, kto poniósł taką szkodę.

Poprawka

1. Niniejsza dyrektywa ustanawia pewne zasady konieczne do zapewnienia, aby każdy poszkodowany w wyniku naruszenia art. 101 lub 102 Traktatu lub krajowego prawa ochrony konkurencji **przez przedsiębiorstwo lub grupę przedsiębiorstw**, mógł skutecznie dochodzić pełnego odszkodowania za poniesioną szkodę **od takich stron popelniających naruszenie**. Ustanawia ona również reguły mające na celu wspieranie niezakłóconej konkurencji na rynku wewnętrznym oraz usuwanie przeszkód stojących na drodze do jego właściwego działania, zapewniając jednakową ochronę w całej Unii każdemu, kto poniósł taką szkodę.

Poprawka 13

Wniosek dotyczący dyrektywy Artykuł 2 – ustęp 1

Tekst proponowany przez Komisję

1. Każdy, kto poniósł szkodę wynikającą z naruszenia krajowego lub unijnego prawa ochrony konkurencji, może ubiegać się o pełne odszkodowanie za tę szkodę.

Poprawka

1. Każdy, kto poniósł szkodę wynikającą z naruszenia krajowego lub unijnego prawa ochrony konkurencji, może ubiegać się o pełne odszkodowanie za tę szkodę ***od stron popełniających naruszenie, w drodze prywatnego powództwa bezpośredniego lub następczego.***

Poprawka 14

Wniosek dotyczący dyrektywy Artykuł 4 – ustęp 1 – punkt 2

Tekst proponowany przez Komisję

2. „krajowe prawo konkurencji” oznacza przepisy prawa krajowego, których cele są zasadniczo identyczne z celami art. 101 i 102 Traktatu, i które stosuje się do tych samych spraw i równoległe do prawa konkurencji Unii zgodnie z art. 3 ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 1/2003;

Poprawka

2. „krajowe prawo konkurencji” oznacza przepisy prawa krajowego, których cele są zasadniczo identyczne z celami art. 101 i 102 Traktatu i które stosuje się do tych samych spraw i równoległe do prawa konkurencji Unii zgodnie z art. 3 ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 1/2003. ***Niniejsza definicja nie stosuje się do krajowych przepisów prawnych nakładających sankcje karne na osoby fizyczne, z wyłączeniem sankcji, które stosowane są jako środek wdrażania reguł konkurencji mających zastosowanie wobec przedsiębiorstw.***

Uzasadnienie

Ważne jest rozważenie przepisów prawa karnego obowiązujących w niektórych państwach członkowskich. Należy więc zastosować w tym miejscu sformułowanie z motywu 8 rozporządzenia 1/2003.

Poprawka 15

Wniosek dotyczący dyrektywy Artykuł 5

Tekst proponowany przez Komisję

Artykuł 5

Ujawnianie dowodów

1. *Jeżeli powód przedstawił fakty i środki dowodowe, których znajomości można od niego zasadnie oczekiwać, uprawdopodobniające podejrzenie, że powód lub osoby przez niego reprezentowane ponieśli szkodę wskutek naruszenia przez pozwanego prawa konkurencji, państwa członkowskie zapewniają sądom krajowym możliwość nakazania pozwanemu lub osobom trzecim ujawnienia dowodów, bez względu na to, czy dowody te znajdują się również w aktach organu ds. konkurencji,* zgodnie z warunkami określonymi w niniejszym rozdziale. Państwa członkowskie zapewniają sądom **krajowym** również możliwość nakazania ujawnienia dowodów przez powoda lub osoby trzecie na wniosek pozwanego.

Niniejszy przepis pozostaje bez uszczerbku dla praw i obowiązków sądów krajowych wynikających z rozporządzenia Rady (WE) nr 1206/2001.

2. Państwa członkowskie *zapewniają, aby sądy krajowe nakazały ujawnienie dowodów, o których mowa w ust. 1, jeżeli strona występująca z wnioskiem o ujawnienie:*

Poprawka

Artykuł 5

Ujawnianie dowodów

1. *Państwa członkowskie dopilnowują, by w postępowaniach związanych z powództwem o odszkodowanie przed sądami krajowymi w Unii na wniosek powoda, który przedstawił umotywowane uzasadnienie zawierające dostępne fakty i dowody wystarczające do poparcia wiarygodności jego roszczenia o odszkodowanie, sądy krajowe mogły nakazać pozwanemu lub osobie trzeciej ujawnienie odpowiednich dowodów,[...] zgodnie z warunkami określonymi w niniejszym rozdziale. Państwa członkowskie zapewniają sądom również możliwość nakazania ujawnienia dowodów przez powoda lub osoby trzecie na wniosek pozwanego.*

Niniejszy przepis pozostaje bez uszczerbku dla praw i obowiązków sądów krajowych wynikających z rozporządzenia Rady (WE) nr 1206/2001.

1a. Państwa członkowskie dopilnowują, by sądy krajowe domagały się ujawnienia dowodów przez właściwy organ krajowy, jeżeli pozwany nie przedstawi wymaganych dowodów.

2. Państwa członkowskie *dopilnowują, by sądy krajowe mogły nakazać ujawnienie określonych dowodów lub kategorii dowodów, opisanych w uzasadnieniu jak najprecyzyjniej i jak najwięcej w oparciu o dane na temat faktów, jakie można w rozsądny sposób uzyskać, znajdujące się pod kontrolą innej strony lub strony*

trzeciej, i które są niezbędne w celu oszacowania spowodowanych szkód, na podstawie art. 2 niniejszej dyrektywy.

a) wykazała, że dowody, którymi dysponuje druga strona lub osoby trzecie, są istotne dla udowodnienia zasadności jej roszczenia lub potwierdzenia linii obrony; oraz

b) określiła poszczególne dowody lub kategorie dowodów na tyle wąsko i dokładnie, na ile było to możliwe w oparciu o fakty, których znajomości można było od niej zasadnie oczekiwać.

3. Państwa członkowskie zapewniają, aby sądy krajowe ograniczały ujawnianie dowodów do przypadków, w których jest ono proporcjonalne. W kontekście ustalania, czy ujawnienie dowodów, o które wnioskuje strona, jest proporcjonalne, sądy krajowe kierują się słusznymi interesami wszystkich zainteresowanych stron i osób trzecich. W szczególności uwzględniają one:

a) prawdopodobieństwo wystąpienia domniemanego naruszenia prawa konkurencji;

b) zakres i koszt ujawnienia dowodów, szczególnie dla zainteresowanych osób trzecich;

c) to, czy ujawniane materiały dowodowe zawierają informacje poufne, szczególnie dotyczące osób trzecich, oraz sposób ochrony takich poufnych informacji; oraz

d) w przypadkach, gdy dochodzenie w sprawie naruszenia prowadzi organ ds. konkurencji – to, czy wniosek

3. Państwa członkowskie zapewniają, aby sądy krajowe ograniczały ujawnianie dowodów do przypadków, w których jest ono proporcjonalne **i które dotyczą postępowania odszkodowawczego toczącego się w Unii**. W kontekście ustalania, czy ujawnienie dowodów, o które wnioskuje strona, jest proporcjonalne, sądy krajowe kierują się **interesem publicznym z nim związanym** i słusznymi interesami wszystkich zainteresowanych stron **prywatnych** i osób trzecich. W szczególności uwzględniają one:

a) prawdopodobieństwo wystąpienia domniemanego naruszenia prawa konkurencji;

aa) potrzebę zapewnienia skuteczności publicznoprawnego egzekwowania prawa konkurencji;

b) zakres i koszt ujawnienia dowodów, szczególnie dla zainteresowanych osób trzecich, **także po to, aby zapobiec poszukiwaniu obciążających informacji;**

c) to, czy ujawniane materiały dowodowe zawierają informacje poufne, szczególnie dotyczące osób trzecich, oraz sposób ochrony takich poufnych informacji; oraz

d) w przypadkach, gdy dochodzenie w sprawie naruszenia prowadzi organ ds. konkurencji – to, czy wniosek

sformułowano konkretnie ze wskazaniem charakteru, przedmiotu lub treści takich dokumentów, *a nie w sposób ogólny w odniesieniu do dokumentów* przedłożonych organowi ds. konkurencji lub znajdujących się w aktach będących w posiadaniu organu ds. konkurencji.

4. Państwa członkowskie zapewniają, *aby* sądy krajowe miały do dyspozycji skuteczne środki *umożliwiające jak najpełniejszą ochronę* informacji *poufnych przed nieprawidłowym wykorzystaniem, przy jednoczesnym zapewnieniu dostępności dowodów zawierających takie informacje w sprawach o odszkodowanie.*

5. Państwa członkowskie *przyjmują konieczne środki w celu zapewnienia pełnej skuteczności przywilejów prawnych i innych praw wyłączających obowiązek ujawniania* dowodów.

6. Państwa członkowskie zapewniają, aby – w zakresie, w jakim sądy krajowe mają prawo nakazać ujawnienie informacji bez konieczności wysłuchania osoby, której nakazuje się ich ujawnienie – karę za niezastosowanie się do takiego nakazu można było nałożyć dopiero po *wysłuchaniu adresata* nakazu przez sąd.

7. Materiały dowodowe obejmują wszelkie rodzaje środków dowodowych

sformułowano konkretnie ze wskazaniem charakteru, przedmiotu lub treści takich dokumentów przedłożonych organowi ds. konkurencji lub znajdujących się w aktach będących w posiadaniu organu ds. konkurencji.

4. Państwa członkowskie zapewniają, *by* sądy krajowe *były uprawnione do nakazywania ujawnienia dowodów zawierających informacje poufne, w przypadku gdy uznają je za istotne dla powództwa o odszkodowanie. Państwa członkowskie zapewniają, by nakazując ujawnienie takich informacji, sądy krajowe* miały do dyspozycji skuteczne środki *ochrony takich* informacji.

5. Państwa członkowskie *dopilnowują, by sądy krajowe, nakazując ujawnienie dowodów, zapewniły pełną skuteczność mających zastosowanie zawodowych przywilejów prawnych na mocy prawa krajowego lub prawa Unii.*

Interes, jaki mają przedsiębiorstwa w unikaniu postępowań odszkodowawczych w wyniku naruszenia, nie stanowi interesu handlowego wartego ochrony.

5a. Państwa członkowskie dopilnowują, by zainteresowane strony będące w posiadaniu dokumentu wymaganego do ujawnienia dowodu zostały wysłuchane, zanim sąd krajowy nakaze ujawnić na mocy niniejszego artykułu informacje pochodzące z określonych dokumentów.

6. Państwa członkowskie zapewniają, aby – w zakresie, w jakim sądy krajowe mają prawo nakazać ujawnienie informacji bez konieczności wysłuchania osoby, której nakazuje się ich ujawnienie – karę za niezastosowanie się do takiego nakazu można było nałożyć dopiero po *zapewnieniu adresatowi możliwości bycia wysłuchanym* przez sąd krajowy.

7. Materiały dowodowe obejmują wszelkie rodzaje środków dowodowych

dopuszczalnych przed sądem krajowym rozpatrującym daną sprawę, w szczególności dokumenty i wszelkie inne przedmioty zawierające informacje, bez względu na rodzaj nośnika, na jakim są one przechowywane.

8. Bez uszczerbku dla obowiązku, o którym mowa w ust. 4, oraz ograniczeń o których mowa w art. 6, niniejszy artykuł nie stanowi przeszkody dla utrzymania w mocy lub wprowadzenia przez państwa członkowskie przepisów otwierających drogę do szerszego ujawniania dowodów.

Poprawka 16

Wniosek dotyczący dyrektywy Artykuł 6 – ustęp 1 – wprowadzenie

Tekst proponowany przez Komisję

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby do celów dochodzenia roszczeń odszkodowawczych sądy krajowe nie mogły **w żadnym momencie** nakazać **stronie lub osobie trzeciej** ujawnienia poniższych kategorii dowodów:

Poprawka 17

Wniosek dotyczący dyrektywy Artykuł 6 – ustęp 1 – akapit pierwszy (nowy)

Tekst proponowany przez Komisję

dopuszczalnych przed sądem krajowym rozpatrującym daną sprawę, w szczególności dokumenty i wszelkie inne przedmioty zawierające informacje, bez względu na rodzaj nośnika, na jakim są one przechowywane.

8. Bez uszczerbku dla obowiązku, o którym mowa w ust. 4, oraz ograniczeń o których mowa w art. 6, niniejszy artykuł nie stanowi przeszkody dla utrzymania w mocy lub wprowadzenia przez państwa członkowskie przepisów otwierających drogę do szerszego ujawniania dowodów.

Poprawka

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby do celów dochodzenia roszczeń odszkodowawczych sądy krajowe nie mogły **zasadniczo** nakazać **organowi ds. konkurencji** ujawnienia poniższych kategorii dowodów:

dokumentów wewnętrznych krajowego organu ds. konkurencji, korespondencji między Komisją Europejską i krajowymi organami ds. konkurencji lub korespondencji między tymi organami prowadzonej w obrębie europejskiej sieci konkurencji;

Poprawka 18

Wniosek dotyczący dyrektywy Artykuł 6 – ustęp 2 – wprowadzenie

Tekst proponowany przez Komisję

2. Państwa członkowskie zapewniają, aby w kontekście powództw odszkodowawczych sądy krajowe mogły nakazać ujawnienie następujących **kategorii dowodów** dopiero po zakończeniu postępowania przez organ ds. konkurencji lub podjęciu przez niego decyzji, o której mowa w art. 5 rozporządzenia nr 1/2003 lub w rozdziale III rozporządzenia nr 1/2003:

Poprawka

2. Państwa członkowskie zapewniają, aby w kontekście powództw odszkodowawczych sądy krajowe mogły nakazać ujawnienie następujących dopiero po zakończeniu postępowania przez organ ds. konkurencji lub podjęciu przez niego decyzji, o której mowa w art. 5 rozporządzenia nr 1/2003 lub w rozdziale III rozporządzenia nr 1/2003:

Poprawka 19

Wniosek dotyczący dyrektywy Artykuł 6 – ustęp 3

Tekst proponowany przez Komisję

3. Ujawnienie dowodów znajdujących się w aktach organu ds. konkurencji nienależących do żadnej z kategorii wymienionych w ust. 1 lub 2 niniejszego artykułu można zarządzić w trakcie dochodzenia roszczeń odszkodowawczych w każdej chwili.

Poprawka

3. Ujawnienie dowodów znajdujących się w aktach organu ds. konkurencji nienależących do żadnej z kategorii wymienionych w ust. 1 lub 2 niniejszego artykułu można zarządzić w trakcie dochodzenia roszczeń odszkodowawczych w każdej chwili. **Artykuł 5 ust. 3 – 7 stosuje się odpowiednio.**

Poprawka 20

Wniosek dotyczący dyrektywy Artykuł 7

Tekst proponowany przez Komisję

Artykuł 7

Ograniczenia w wykorzystywaniu dowodów zdobytych wyłącznie w drodze

Poprawka

skreślony

uzyskania dostępu do akt znajdujących się w posiadaniu organu ds. konkurencji

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby dowody należące do jednej z kategorii wymienionych w art. 6 ust. 1, zdobyte przez osobę fizyczną lub prawną wyłącznie w drodze uzyskania dostępu do akt znajdujących się w posiadaniu organu ds. konkurencji, w kontekście wykonywania jej prawa do obrony na mocy art. 27 rozporządzenia nr 1/2003 lub odpowiadających mu przepisów prawa krajowego, nie były dopuszczalne w powództwach o odszkodowanie.

2. Państwa członkowskie zapewniają, aby dowody należące do jednej z kategorii wymienionych w art. 6 ust. 2, zdobyte przez osobę fizyczną lub prawną wyłącznie w drodze uzyskania dostępu do akt znajdujących się w posiadaniu organu ds. konkurencji, w kontekście wykonywania jej prawa do obrony na mocy art. 27 rozporządzenia nr 1/2003 lub odpowiadających mu przepisów prawa krajowego, były dopuszczalne w powództwach o odszkodowanie dopiero po zakończeniu postępowania przez organ ds. konkurencji lub podjęciu przez niego decyzji, o której mowa w art. 5 rozporządzenia nr 1/2003 lub w rozdziale III rozporządzenia nr 1/2003.

3. Państwa członkowskie zapewniają, aby dowody zdobyte przez osobę fizyczną lub prawną wyłącznie w drodze uzyskania dostępu do akt znajdujących się w posiadaniu organu ds. konkurencji, w kontekście wykonywania jej prawa do obrony na mocy art. 27 rozporządzenia nr 1/2003 lub odpowiadających mu przepisów prawa krajowego, które nie są dopuszczalne na mocy ust. 1 lub 2 niniejszego artykułu, mogły być wykorzystane w powództwie o odszkodowanie wyłącznie przez tę osobę lub przez osobę fizyczną lub prawną, która wstąpiła w jej prawa, w tym osobę, która

nabyła jej roszczenie.

Poprawka 21

**Wniosek dotyczący dyrektywy
Artykuł 8 – ustęp 1 – litera b – wprowadzenie**

Tekst proponowany przez Komisję

Poprawka

b) zniszczenia istotnych dla sprawy dowodów, *pod warunkiem że w czasie niszczenia dowodów:*

b) zniszczenia istotnych dla sprawy dowodów;

Poprawka 22

**Wniosek dotyczący dyrektywy
Artykuł 8 – ustęp 1 – litera b – podpunkt i**

Tekst proponowany przez Komisję

Poprawka

(i) strona niszcząca była stroną postępowania prowadzonego przez organ ds. konkurencji w odniesieniu do zachowania leżącego u podstaw powództwa o odszkodowanie; lub

skreślony

Poprawka 23

**Wniosek dotyczący dyrektywy
Artykuł 8 – ustęp 1 – litera b – podpunkt ii**

Tekst proponowany przez Komisję

Poprawka

(ii) strona niszcząca wiedziała, lub też można zasadnie oczekiwać, że wiedziała o wytoczeniu powództwa przed sądem krajowym oraz o tym, że dowody były istotne dla wykazania zasadności roszczenia odszkodowawczego lub dla linii obrony; lub

skreślony

Poprawka 24

Wniosek dotyczący dyrektywy Artykuł 8 – ustęp 1 – litera b – podpunkt iii

Tekst proponowany przez Komisję

(iii) strona niszcząca wiedziała, że dowody były istotne dla toczących się lub przyszłych powództw o odszkodowanie, wytoczonych przez nią samą lub przeciwko niej;

Poprawka

skreślony

Poprawka 25

Wniosek dotyczący dyrektywy Artykuł 8 – ustęp 2

Tekst proponowany przez Komisję

2. Państwa członkowskie zapewniają *skuteczność, proporcjonalność i odstraszący charakter sankcji, jakie mogą nakładać sądy krajowe. Dostępne sądom krajowym sankcje dotyczące zachowania stron w sprawach o odszkodowanie obejmują możliwość przyjęcia za udowodnione twierdzeń strony przeciwnej, jak np. przyjęcie za udowodnioną określoną istotnej kwestii lub oddalenie w całości lub części roszczenia i zarzutów, a także możliwość zarządzenia zwrotu kosztów postępowania.*

Poprawka

2. Państwa członkowskie zapewniają sądom krajowym *możliwość nakładania skutecznych, proporcjonalnych i odstraszących sankcji w przypadku niezastosowania się do sądowego nakazu ujawnienia dowodów lub nakazu ochrony informacji poufnych lub odmowy zastosowania się do takich nakazów.*

Poprawka 26

Wniosek dotyczący dyrektywy Artykuł 10 – ustęp 2 – wprowadzenie

Tekst proponowany przez Komisję

2. Państwa członkowskie zapewniają, aby

Poprawka

2. Państwa członkowskie zapewniają, aby

bieg terminu przedawnienia rozpoczynał się z *chwilą*, gdy poszkodowany uzyska lub też można zasadnie oczekiwać, że uzyska wiedzę o:

bieg terminu przedawnienia rozpoczynał się *najpóźniej w momencie*, gdy poszkodowany uzyska lub też można zasadnie oczekiwać, że uzyska wiedzę o:

Poprawka 27

Wniosek dotyczący dyrektywy Artykuł 10 – ustęp 2 – wprowadzenie

Tekst proponowany przez Komisję

2. Państwa członkowskie zapewniają, aby bieg terminu przedawnienia rozpoczynał się z *chwilą*, gdy poszkodowany uzyska lub też można zasadnie oczekiwać, że uzyska wiedzę o:

Poprawka

2. Państwa członkowskie zapewniają, aby bieg terminu przedawnienia rozpoczynał się z *chwilą*, gdy *zaprzestano naruszenia i gdy* poszkodowany uzyska lub też można zasadnie oczekiwać, że uzyska wiedzę o:

Poprawka 28

Wniosek dotyczący dyrektywy Artykuł 10 – ustęp 5

Tekst proponowany przez Komisję

5. Państwa członkowskie zapewniają, aby termin przedawnienia ulegał zawieszeniu w przypadku podjęcia przez organ ds. konkurencji działań związanych z dochodzeniem lub postępowaniem w odniesieniu do naruszenia, którego dotyczy powództwo o odszkodowanie. Zawieszenie terminu przedawnienia ustaje nie wcześniej niż *jeden rok* od chwili uprawomocnienia się decyzji *lub innego* zakończenia postępowania.

Poprawka

5. Państwa członkowskie zapewniają, aby termin przedawnienia ulegał zawieszeniu w przypadku podjęcia przez organ ds. konkurencji działań związanych z dochodzeniem lub postępowaniem w odniesieniu do naruszenia, którego dotyczy powództwo o odszkodowanie. Zawieszenie terminu przedawnienia ustaje nie wcześniej niż *dwa lata* od chwili uprawomocnienia się decyzji, *która doprowadziła do zakończenia postępowania w sprawie naruszenia lub domniemanego naruszenia.*

Uzasadnienie

Termin przedawnienia powinien być na tyle długi, aby umożliwić rzeczywisty dostęp do wymiaru sprawiedliwości.

Poprawka 29

Wniosek dotyczący dyrektywy Artykuł 11 – ustęp 2

Tekst proponowany przez Komisję

Poprawka

2. Państwa członkowskie zapewniają, aby przedsiębiorstwo, któremu organ ds. konkurencji darował karę w ramach programu łagodzenia kar, odpowiadało wobec poszkodowanych niebędących jego bezpośrednimi lub pośrednimi nabywcami lub dostawcami jedynie wówczas, gdy tacy poszkodowani wykażą, że nie są w stanie uzyskać pełnego odszkodowania od innych przedsiębiorstw, które brały udział w tym samym naruszeniu prawa konkurencji.

skreślony

Poprawka 30

Wniosek dotyczący dyrektywy Artykuł 13 – ustęp 2 – akapit pierwszy – wprowadzenie

Tekst proponowany przez Komisję

Poprawka

W sytuacji, o której mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, **uznaje się, że** nabywca pośredni **udowodnił** przerzucenie na niego nadmiernego obciążenia, jeśli wykazał, że:

W sytuacji, o której mowa w ust. 1 niniejszego artykułu nabywca pośredni **udowadnia** przerzucenie na niego nadmiernego obciążenia, jeśli wykazał **co najmniej**, że:

Poprawka 31

Wniosek dotyczący dyrektywy Artykuł 14 – ustęp 1

Tekst proponowany przez Komisję

Poprawka

1. Przepisy niniejszego rozdziału pozostają

1. Przepisy niniejszego rozdziału pozostają

bez uszczerbku dla prawa
poszkodowanego do dochodzenia
odszkodowania za utratę korzyści.

bez uszczerbku dla prawa
poszkodowanego do dochodzenia
odszkodowania za utratę korzyści,
***dochodzenia faktycznej szkody i zapłaty
odsetek za okres od zaistnienia szkody do
faktycznej wypłaty odszkodowania z tytułu
poniesionej szkody.***

Poprawka 32

Wniosek dotyczący dyrektywy Artykuł 15 – ustęp 1 – litera b a (nowa)

Tekst proponowany przez Komisję

Poprawka

ba) odpowiednie wyniki spraw z zakresu konkurencji dochodzonych na drodze publicznoprawnej, które umożliwiają spełnienie kryteriów, o których mowa w art. 13 ust. 2.

Poprawka 33

Wniosek dotyczący dyrektywy Artykuł 16 – ustęp 1

Tekst proponowany przez Komisję

Poprawka

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby w przypadku naruszenia popełnionego przez kartel stosowane było domniemanie, że takie naruszenie doprowadziło do powstania szkody. Przedsiębiorstwo popełniające naruszenie ma prawo wzruszyć to domniemanie.

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby w przypadku naruszenia popełnionego przez kartel stosowane było domniemanie, że takie naruszenie doprowadziło do powstania szkody ***w ramach rynku***. Przedsiębiorstwo popełniające naruszenie ma prawo wzruszyć to domniemanie.

Poprawka 34

Wniosek dotyczący dyrektywy Artykuł 17

Tekst proponowany przez Komisję

Artykuł 17

Skutek zawieszający polubownego rozstrzygnięcia sporów

1. Państwa członkowskie zapewniają zawieszenie terminu przedawnienia roszczeń odszkodowawczych na czas trwania procedury polubownego rozstrzygnięcia sporów. Zawieszenie biegu terminu przedawnienia ma zastosowanie tylko do tych stron, które biorą lub brały udział w polubownym rozstrzygnięciu sporu.
2. Państwa członkowskie zapewniają, aby sądy krajowe rozpatrujące powództwo o odszkodowanie mogły zawiesić postępowanie, jeśli jego strony biorą udział w polubownym rozstrzygnięciu sporu dotyczącym roszczeń objętych tym powództwem.

Poprawka

Artykuł 17

Skutek zawieszający polubownego rozstrzygnięcia sporów

1. Państwa członkowskie zapewniają zawieszenie terminu przedawnienia roszczeń odszkodowawczych na czas trwania procedury polubownego rozstrzygnięcia sporów. Zawieszenie biegu terminu przedawnienia ma zastosowanie tylko do tych stron, które biorą lub brały udział w polubownym rozstrzygnięciu sporu.
2. Państwa członkowskie zapewniają, aby sądy krajowe rozpatrujące powództwo o odszkodowanie mogły zawiesić postępowanie, jeśli jego strony biorą udział w polubownym rozstrzygnięciu sporu dotyczącym roszczeń objętych tym powództwem.

2a. Zawieszenie, o którym mowa w ust. 2 niniejszego artykułu, w żadnym wypadku nie może przekraczać jednego roku.

2b. W następstwie postępowania polubownego organ ds. konkurencji przy nakładaniu sankcji może uznać odszkodowanie wypłacone lub uzgodnione przed wydaniem decyzji za czynnik łagodzący.

Poprawka 35

**Wniosek dotyczący dyrektywy
Artykuł 18 – ustęp 1**

Tekst proponowany przez Komisję

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby w następstwie zawarcia ugody roszczenie poszkodowanego zawierającego ugodę zostało zmniejszone o kwotę odpowiadającą części szkody, jaką

Poprawka

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby w następstwie zawarcia ugody roszczenie poszkodowanego zawierającego ugodę zostało zmniejszone o kwotę odpowiadającą części szkody, jaką

naruszenie wyrządziło poszkodowanemu, przypadającej na sprawcę naruszenia będącego stroną ugody. Współsprawcy naruszenia, którzy nie zawarli ugody, nie mogą odzyskać części zapłaconego odszkodowania przypadającej na współsprawcę naruszenia, który zawarł ugode, w odniesieniu do pozostałej części roszczenia. Jedynie w przypadku gdy współsprawcy naruszenia, którzy nie zawarli ugody, nie są w stanie wypłacić odszkodowania odpowiadającego pozostałej części roszczenia, sprawca naruszenia, który zawarł ugode, może zostać zobowiązany do wypłaty odszkodowania na rzecz poszkodowanego, który zawarł ugode.

naruszenie wyrządziło poszkodowanemu, przypadającej na sprawcę naruszenia będącego stroną ugody. Współsprawcy naruszenia, którzy nie zawarli ugody, nie mogą odzyskać części zapłaconego odszkodowania przypadającej na współsprawcę naruszenia, który zawarł ugode, w odniesieniu do pozostałej części roszczenia. Jedynie w przypadku gdy współsprawcy naruszenia, którzy nie zawarli ugody, nie są w stanie wypłacić odszkodowania odpowiadającego pozostałej części roszczenia, sprawca naruszenia, który zawarł ugode, może zostać zobowiązany do wypłaty odszkodowania na rzecz poszkodowanego, który zawarł ugode, ***o ile nie zostało to wyraźnie wykluczone w warunkach postępowania ugodowego.***

PROCEDURA

Tytuł	Przepisy regulujące dochodzenie roszczeń odszkodowawczych z tytułu naruszenia prawa konkurencji państw członkowskich i Unii Europejskiej
Odsyłacze	COM(2013)0404 – C7-0170/2013 – 2013/0185(COD)
Komisja przedmiotowo właściwa Data ogłoszenia na posiedzeniu	ECON 1.7.2013
Opinia wydana przez Data ogłoszenia na posiedzeniu	JURI 1.7.2013
Procedura obejmująca zaangażowane komisje - data ogłoszenia na posiedzeniu	12.12.2013
Sprawozdawca(czyni) komisji opiniodawczej Data powołania	Bernhard Rapkay 19.6.2013
Rozpatrzenie w komisji	16.12.2013
Data przyjęcia	21.1.2014
Wynik głosowania końcowego	+: 22 -: 0 0: 0
Posłowie obecni podczas głosowania końcowego	Raffaele Baldassarre, Sebastian Valentin Bodu, Françoise Castex, Christian Engström, Marielle Gallo, Giuseppe Gargani, Lidia Joanna Geringer de Oedenberg, Sajjad Karim, Klaus-Heiner Lehne, Antonio

	López-Istúriz White, Antonio Masip Hidalgo, Alajos Mészáros, Bernhard Rapkay, Evelyn Regner, Francesco Enrico Speroni, Rebecca Taylor, Alexandra Thein, Cecilia Wikström, Tadeusz Zwiefka
Zastępca(y) obecny(i) podczas głosowania końcowego	Piotr Borys, Eva Lichtenberger, Angelika Niebler, Axel Voss
Zastępca(y) (art. 187 ust. 2) obecny(i) podczas głosowania końcowego	María Irigoyen Pérez

9.1.2014

OPINIA KOMISJI RYNKU WEWNĘTRZNEGO I OCHRONY KONSUMENTÓW

dla Komisji Gospodarczej i Monetarnej

w sprawie wniosku dotyczącego dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie niektórych przepisów regulujących dochodzenie roszczeń odszkodowawczych z tytułu naruszenia prawa konkurencji państw członkowskich i Unii Europejskiej, objęte przepisami prawa krajowego
(COM(2013)0404 – C7-0170/2013 – 2013/0185(COD))

Sprawozdawca komisji opiniodawczej: Olle Schmidt

ZWIĘZŁE UZASADNIENIE

Sprawozdawca z zadowoleniem przyjmuje przedstawienie przez Komisję wniosku w sprawie tej dyrektywy po prawie dziesięciu latach dyskusji. Zarówno konsumenci, jak i małe i średnie przedsiębiorstwa napotykają obecnie przeszkody w korzystaniu na szczeblu Unii z prawa do otrzymania odszkodowania za szkodę spowodowaną naruszeniem prawa konkurencji.

Jeśli chodzi o egzekwowanie na drodze prywatnoprawnej, sprawozdawca liczy na wprowadzenie mechanizmów powództw reprezentacyjnych i roszczeń zbiorowych. W oświadczeniu w sprawie działań podjętych w reakcji na rezolucję Parlamentu Europejskiego (P6_TA(2009)0187) Komisja przyznała, że należy przyjąć zintegrowane podejście do roszczeń zbiorowych, by zagwarantować spójne traktowanie powództw odszkodowawczych w dziedzinie unijnego prawa konkurencji. Nadal nie istnieją w praktyce wiążące horyzontalne środki dotyczące roszczeń zbiorowych. Powództwa zbiorowe umożliwiłyby działającym w dobrej wierze upoważnionym podmiotom, takim jak stowarzyszenia konsumentów czy organizacje branżowe, wytaczanie powództw w imieniu indywidualnych powodów. Sprawozdawca apeluje jednak, aby tylko jasno określona grupa osób była uprawniona do udziału w powództwie i pełnienia w nim roli reprezentanta. Osoby takie należy wskazać w momencie wniesienia powództwa, przy czym sprawozdawca proponuje stosowanie modelu opt-in. Ponieważ zaledwie 25% spraw kartelowych w Unii prowadzi do dochodzenia roszczeń odszkodowawczych, trzeba w większym stopniu zachęcać konsumentów do korzystania ze swoich praw.

Sprawozdawca przyznaje, że programy łagodzenia kar w znacznym stopniu przyczyniają się

do wykrywania karteli, a przez to umożliwiają – przede wszystkim – dochodzenie odszkodowania. Sprawozdawca nie zgadza się jednak z wnioskiem Komisji o opracowanie szarej listy ograniczeń w ujawnianiu dowodów po zakończeniu postępowania przez organ ds. konkurencji. Wszystkie dowody przedstawiane przez podmioty, które zgłosiły się do udziału w programie łagodzenia kar, powinny podlegać przepisom art. 6 ust. 1, niezależnie od tego, czy zostały one otrzymane w ramach zgłoszenia do tego programu, czy na żądanie organu ds. konkurencji.

Zdarza się, że postępowanie w sprawach z zakresu konkurencji umożliwiają osoby zgłaszające przypadki naruszenia, jednak wniosek Komisji nie odnosi się konkretnie do tego faktu. Ochrona osób zgłaszających przypadki naruszenia dotyczy wyłącznie ich tożsamości, a nie dostarczanych przez nie informacji. Tożsamość nie ma jednak znaczenia z punktu widzenia szkody czy jej wysokości. Obecnie tożsamość osób zgłaszających przypadki naruszenia jest chroniona prawem poszczególnych praw członkowskich. W celu zagwarantowania przewidywalności i równoważności wyroków do wniosku Komisji należy dodać odniesienie do danych osobowych.

Sprawozdawca z zadowoleniem przyjmuje propozycję Komisji, by ciężar dowodu spoczywał na pozwanym. Ułatwi to powodom wykazywanie zasadności roszczeń. Niedostateczne dowody będą odczytywane na korzyść powoda, co przyniesie wyraźny pożytek nabywcom bezpośrednim. Zgodnie z orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości nabywcy pośredni także powinni mieć prawo do wnoszenia powództw. Zaproponowane przepisy zawierają jednak domniemanie zarówno istnienia, jak i nieistnienia zjawiska przerzucania nadmiernych obciążeń na nabywców pośrednich. Doprowadzi to prawdopodobnie do wnoszenia powództw zarówno przez powodów bezpośrednich, jak i pośrednich. Sprawozdawca nie popiera takiego podwójnego systemu oraz sugeruje, by w przypadku braku wystarczających dowodów na przerzucanie nadmiernych obciążeń ciężar dowodu spoczywał na nabywcy pośrednim. W ten sposób powstanie system jednofilarowy, dający jednoznaczne wytyczne sądom krajowym.

Za poniesioną szkodę należy się odszkodowanie. Ma to zasadnicze znaczenie, jeśli kartele mają odczuć, jakie szkody rzeczywiście wyrządzają konsumentom i powodują na rynkach. By zwiększyć zakres ochrony strony poszkodowanej na skutek naruszenia prawa konkurencji, należy stronie tej zagwarantować silną pozycję w postępowaniu sądowym. W związku z tym sprawozdawca sugeruje, by strona poszkodowana była uprzywilejowana przy szacowaniu szkody, co oznacza, że ocena wysokości szkody powinna być oparta na szacunkach strony poszkodowanej. Dodatkowo zniechęci to do udziału w kartelach, ponieważ wpływ sprawców naruszenia na przebieg postępowania byłby ograniczony.

W przypadku konsumentów, organizacji konsumentów lub małych firm ryzyko konieczności poniesienia kosztów sądowych w rezultacie przegranego postępowania może poważnie zniechęcać do dochodzenia roszczeń odszkodowawczych. Sprawozdawca sugeruje, by z myślą o rozszerzeniu możliwości dochodzenia takich roszczeń utworzyć fundusz finansowany z grzywien płaconych w wyniku postępowań o naruszenie prawa konkurencji. Z funduszu tego finansowano by koszty pierwszego orientacyjnego orzeczenia w potencjalnej sprawie, wydawanego na podstawie dowodów dostarczonych przez potencjalnego powoda. Spowodowałoby to obniżenie progu dochodzenia roszczeń przez konsumentów oraz zmniejszenie liczby zbędnych roszczeń sądowych. Na koniec należy podkreślić, że należy utrzymać zasadę „przegrywający płaci”.

POPRAWKI

Komisja Rynku Wewnętrznego i Ochrony Konsumentów zwraca się do Komisji Gospodarczej i Monetarnej, jako do komisji przedmiotowo właściwej, o wprowadzenie w swoim sprawozdaniu następujących poprawek:

Poprawka 1

Wniosek dotyczący dyrektywy Motyw 4 a (nowy)

Tekst proponowany przez Komisję

Poprawka

(4a) Egzekwowanie na drodze prywatnoprawnej jest istotnym mechanizmem skutecznego egzekwowania prawa konkurencji. Jednakże wnoszenie wyłącznie powództw indywidualnych nie wystarczy, dlatego w niniejszej dyrektywie należy wprowadzić możliwość wnoszenia powództw zbiorowych.

Uzasadnienie

W celu zagwarantowania spójnego traktowania roszczeń odszkodowawczych należy przyjąć zintegrowane podejście do zbiorowego dochodzenia roszczeń, np. w kwestii prawa ochrony konsumentów. Jako że takie horyzontalne środki nadal nie istnieją w praktyce, sprawozdawca proponuje wprowadzenie ich do omawianej dyrektywy. Ze względu na małą liczbę roszczeń odszkodowawczych należy aktywniej zachęcać konsumentów do dochodzenia swoich praw. Powództwa zbiorowe spowodują obniżenie progu wnoszenia przez konsumentów roszczeń do sądów krajowych.

Poprawka 2

Wniosek dotyczący dyrektywy Motyw 4 b (nowy)

Tekst proponowany przez Komisję

Poprawka

(4b) Przy zachowaniu prerogatywy państw członkowskich do wprowadzania różnych systemów roszczeń zbiorowych państwa członkowskie, ustanawiając takie systemy, powinny wprowadzać wyłącznie systemy

opt-in i powstrzymać się od przewidywania honorariów wypłacanych w przypadku wygrania sprawy, możliwości przyznawania odszkodowań karnych i finansowania przez strony trzecie, jeżeli podmiot finansujący otrzymuje wynagrodzenie zależne od uzyskanego rozstrzygnięcia lub przyznanego odszkodowania.

Poprawka 3

**Wniosek dotyczący dyrektywy
Motyw 5 a (nowy)**

Tekst proponowany przez Komisję

Poprawka

(5a) Skuteczne środki umożliwiające konsumentom oraz przedsiębiorstwom uzyskiwanie odszkodowań powstrzymają przedsiębiorstwa od popełniania naruszeń i zapewnią większe poszanowanie unijnych przepisów dotyczących konkurencji. Dlatego też aby usprawnić w Unii egzekwowanie przepisów dotyczących konkurencji na drodze publicznoprawnej, należy wspierać opłacalne, szybkie i skuteczne dochodzenie roszczeń odszkodowawczych dla ofiar naruszeń tych przepisów. Zachęcanie do polubownych odszkodowań dla ofiar nie powinno odbywać się ze szkodą dla niezbędnego ujednoczenia przepisów regulujących w państwach członkowskich dochodzenie roszczeń odszkodowawczych w związku z naruszeniem unijnego lub krajowego prawa konkurencji.

Uzasadnienie

W interesie konsumentów i przedsiębiorstw dochodzenie odszkodowania powinno być opłacalne, szybkie i skuteczne. Należy zatem zachęcać do polubownego rozstrzygnięcia sporów na wczesnym etapie, stosując zachęty powiązane z grzywnami nakładanymi przez organy ds. konkurencji, aby zapewnić opłacalność, szybkość i skuteczność dochodzenia odszkodowań.

Poprawka 4

Wniosek dotyczący dyrektywy Motyw 11

Tekst proponowany przez Komisję

(11) Niniejsza dyrektywa potwierdza reguły obowiązujące we wspólnotowym dorobku prawnym dotyczące unijnego prawa do odszkodowania za szkodę spowodowaną na skutek naruszenia unijnego prawa konkurencji, szczególnie w kwestii legitymacji procesowej i definicji pojęcia szkody, w formie potwierdzonej w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej i nie przesądza ich **dalszego** rozwoju. Każdy poszkodowany z tytułu naruszenia może dochodzić roszczeń odszkodowawczych za faktyczną szkodę (damnum emergens) i za zysk, którego został pozbawiony (utrata korzyści lub lucrum cessans), oraz wypłaty odsetek za okres od dnia zaistnienia szkody do dnia zapłaty odszkodowania. Z prawa tego mogą korzystać zarówno osoby fizyczne jak i prawne – konsumenci, przedsiębiorcy oraz organy publiczne – bez względu na to, czy łączą je bezpośrednie stosunki umowne z przedsiębiorstwem odpowiedzialnym za naruszenie oraz niezależnie od tego, czy organ ds. ochrony konkurencji stwierdził wcześniej naruszenie prawa. **Niniejsza dyrektywa nie powinna wymagać od państw członkowskich wprowadzania mechanizmów zbiorowego dochodzenia roszczeń w celu wykonania postanowień art. 101 i 102 Traktatu.**

Poprawka 5

Wniosek dotyczący dyrektywy Motyw 11 a (nowy)

Poprawka

(11) Niniejsza dyrektywa potwierdza reguły obowiązujące we wspólnotowym dorobku prawnym dotyczące unijnego prawa do odszkodowania za szkodę spowodowaną na skutek naruszenia unijnego prawa konkurencji, szczególnie w kwestii legitymacji procesowej i definicji pojęcia szkody, w formie potwierdzonej w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej i nie przesądza o ich **dalszym** rozwoju. Każdy poszkodowany z tytułu naruszenia może dochodzić roszczeń odszkodowawczych za faktyczną szkodę (damnum emergens) i za zysk, którego został pozbawiony (utrata korzyści lub lucrum cessans), oraz wypłaty odsetek za okres od dnia zaistnienia szkody do dnia zapłaty odszkodowania, **niezależnie od odsetek uznanych w prawie krajowym**. Z prawa tego mogą korzystać zarówno osoby fizyczne, jak i prawne – konsumenci, przedsiębiorcy oraz organy publiczne – bez względu na to, czy łączą je bezpośrednie stosunki umowne z przedsiębiorstwem odpowiedzialnym za naruszenie, oraz niezależnie od tego, czy organ ds. ochrony konkurencji stwierdził wcześniej naruszenie prawa.

(11a) Prawidłowe egzekwowanie prawa konkurencji oraz skuteczne korzystanie z prawa do odszkodowania, zarówno przez przedsiębiorstwa, jak i przez konsumentów, są ze sobą nierozdzielnie związane i mają kluczowe znaczenie dla osiągnięcia konkurencyjnego wzrostu. W związku z tym europejskie prawo do zbiorowego dochodzenia roszczeń przyczyni się do ukończenia tworzenia rynku wewnętrznego oraz do rozwoju prawdziwej przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości.

Uzasadnienie

W lutym 2012 r. Parlament Europejski przyjął rezolucję zatytułowaną „W stronę spójnego europejskiego podejścia do zbiorowego dochodzenia roszczeń”, w której wzywa do przedstawiania wniosków dotyczących zbiorowego dochodzenia roszczeń, obejmujących wspólny zbiór zasad zapewniający w Unii jednolity dostęp do wymiaru sprawiedliwości w formie zbiorowego dochodzenia roszczeń dotyczących naruszeń praw konsumenta. Mechanizm zbiorowego dochodzenia roszczeń w znacznym stopniu wspomógłby skuteczne egzekwowanie prawa konkurencji oraz zwiększyłby ochronę konsumenta.

Poprawka 6

Wniosek dotyczący dyrektywy

Motyw 13

Tekst proponowany przez Komisję

Poprawka

(13) Materiał dowodowy jest ważnym elementem dochodzenia odszkodowania za szkody wynikłe z naruszenia krajowego lub unijnego prawa konkurencji. Ponieważ jednak sprawy z zakresu prawa konkurencji charakteryzuje asymetria w dostępie do informacji, należy zapewnić poszkodowanym prawo skutecznego żądania ujawnienia materiałów dowodowych dotyczących ich sprawy, **bez konieczności wskazywania przez nich konkretnych dowodów**. Aby zapewnić

(13) Materiał dowodowy jest ważnym elementem dochodzenia odszkodowania za szkody wynikłe z naruszenia krajowego lub unijnego prawa konkurencji. Ponieważ jednak sprawy z zakresu prawa konkurencji charakteryzuje asymetria w dostępie do informacji, należy zapewnić poszkodowanym prawo skutecznego żądania ujawnienia materiałów dowodowych dotyczących ich sprawy. Aby zapewnić stronom równe szanse, środki te powinny być udostępnione również

stronom równe szanse, środki te powinny być udostępnione również pozwany w sprawach o odszkodowanie, tak aby mogli oni zwrócić się o ujawnienie dowodów przez poszkodowanych. Sądy krajowe mogą również nakazać ujawnienie dowodów przez osoby trzecie. Jeśli sąd krajowy zamierza nakazać Komisji ujawnienie dowodów, zastosowanie mają: zasada lojalnej współpracy między Unią Europejską a państwami członkowskimi (art. 4 ust. 3 TUE) oraz art. 15 ust. 1 rozporządzenia nr 1/2003 w odniesieniu do wniosków o przekazanie informacji.

pozwany w sprawach o odszkodowanie, tak aby mogli oni zwrócić się o ujawnienie dowodów przez poszkodowanych. Sądy krajowe mogą również nakazać ujawnienie dowodów przez osoby trzecie. Jeśli sąd krajowy zamierza nakazać Komisji ujawnienie dowodów, zastosowanie mają: zasada lojalnej współpracy między Unią Europejską a państwami członkowskimi (art. 4 ust. 3 TUE) oraz art. 15 ust. 1 rozporządzenia nr 1/2003 w odniesieniu do wniosków o przekazanie informacji.

Uzasadnienie

Należy jak najprecyzyjniej i najwięcej określić dowody, aby ograniczyć kampanie poszukiwania informacji, które mogą w znacznej mierze zaszkodzić skutecznemu i sprawiedliwemu funkcjonowaniu rynku wewnętrznego.

Poprawka 7

Wniosek dotyczący dyrektywy Motyw 19 a (nowy)

Tekst proponowany przez Komisję

Poprawka

(19a) Należy chronić informacje podawane przez podmioty, które zgłosiły się do udziału w programie łagodzenia kar, bowiem zwiększy to motywację uczestników karteli do zgłaszania się do programów łagodzenia kar i udziału w nich. Dlatego też ograniczenie dotyczące ujawniania dowodów przez organ ds. konkurencji należy rozszerzyć tak, by obejmowało ono wszystkie informacje podane przez podmiot, który zgłosił się do udziału w programie łagodzenia kar, niezależnie od tego, czy informacje te zostały podane przez członka kartelu z własnej inicjatywy, czy na żądanie organu ds. konkurencji.

Uzasadnienie

Programy łagodzenia kar w znacznym stopniu przyczyniają się do wykrywania karteli, a przez to umożliwiają – przede wszystkim – postępowanie z powództwa prywatnego. Wszystkie dowody przedstawione przez podmioty, które zgłosiły się do udziału w programie łagodzenia kar, należy objąć przepisami art. 6 ust. 1, niezależnie od tego, czy znalazły się one w oświadczeniach przedstawionych w ramach programu, czy na żądanie organu ds. konkurencji.

Poprawka 8

Wniosek dotyczący dyrektywy

Motyw 21 a (nowy)

Tekst proponowany przez Komisję

Poprawka

(21a) Chociaż rola pojedynczych osób zgłaszających przypadki naruszenia była dotychczas niewielka, w dyrektywie należy wyraźnie zapisać ochronę osób zgłaszających się w celu udzielenia informacji. Informacje, których ujawnienia sądy krajowe nie mogą nigdy zażądać od danej strony ani osoby trzeciej, powinny obejmować wyłącznie dane osobowe oraz informacje prowadzące do uzyskania danych osobowych.

Uzasadnienie

Zdarza się co prawda, że postępowanie w sprawach z zakresu konkurencji umożliwia wyłącznie informacja od osoby zgłaszającej przypadek naruszenia, jednak wniosek w sprawie dyrektywy nie odnosi się konkretnie do tego faktu. Ochrona osób zgłaszających przypadki naruszenia dotyczy wyłącznie ich tożsamości, a nie dostarczanych przez nie informacji. Aby zagwarantować przewidywalność i równowagę wyroków, do dyrektywy należy dodać odniesienie do danych osobowych. Obecnie tożsamość osób zgłaszających przypadki naruszenia jest chroniona prawem poszczególnych państw członkowskich.

Poprawka 9

Wniosek dotyczący dyrektywy

Motyw 24

Tekst proponowany przez Komisję

Poprawka

(24) Wystąpienie z roszczeniem o

(24) Wystąpienie z roszczeniem o

odszkodowanie lub wszczęcie dochodzenia przez organ ds. konkurencji może spowodować ryzyko zniszczenia lub ukrycia przez zainteresowane przedsiębiorstwa dowodów, które byłyby użyteczne dla wykazania słuszności roszczenia odszkodowawczego wniesionego przez poszkodowanego. Aby zapobiec niszczeniu dowodów dotyczących sprawy oraz zapewnić wypełnienie sądowych nakazów ich ujawnienia, sądy powinny **posiadać prawo nakładania** wystarczająco **odstraszających sankcji**. Jeśli chodzi o strony postępowania, szczególnie skuteczne i pomocne w ograniczeniu przewlekłości postępowania odszkodowawczego może być ryzyko przyjęcia za udowodnione twierdzeń strony przeciwnej. Możliwość nałożenia sankcji powinna również istnieć w przypadku niedopełnienia obowiązku ochrony informacji poufnych oraz niewłaściwego wykorzystania informacji otrzymanych w wyniku ujawnienia dowodów. Powinny one także obowiązywać w przypadku niewłaściwego wykorzystania informacji zdobytych w drodze uzyskania dostępu do akt znajdujących się w posiadaniu organu ds. konkurencji w kontekście wykonywania prawa do obrony w odniesieniu do dochodzenia prowadzonego przez ten organ.

odszkodowanie lub wszczęcie dochodzenia przez organ ds. konkurencji może spowodować ryzyko zniszczenia lub ukrycia przez zainteresowane przedsiębiorstwa dowodów, które byłyby użyteczne dla wykazania słuszności roszczenia odszkodowawczego wniesionego przez poszkodowanego. Aby zapobiec niszczeniu dowodów dotyczących sprawy oraz zapewnić wypełnienie sądowych nakazów ich ujawnienia, sądy powinny **nakładać** wystarczająco **odstraszające i skuteczne sankcje**. Jeśli chodzi o strony postępowania, szczególnie skuteczne i pomocne w ograniczeniu przewlekłości postępowania odszkodowawczego może być ryzyko przyjęcia za udowodnione twierdzeń strony przeciwnej. Możliwość nałożenia sankcji powinna również istnieć w przypadku niedopełnienia obowiązku ochrony informacji poufnych oraz niewłaściwego wykorzystania informacji otrzymanych w wyniku ujawnienia dowodów. Powinny one także obowiązywać w przypadku niewłaściwego wykorzystania informacji zdobytych w drodze uzyskania dostępu do akt znajdujących się w posiadaniu organu ds. konkurencji w kontekście wykonywania prawa do obrony w odniesieniu do dochodzenia prowadzonego przez ten organ.

Poprawka 10

Wniosek dotyczący dyrektywy Motyw 28

Tekst proponowany przez Komisję

(28) Przedsiębiorstwa, które współpracują z organami ds. konkurencji w ramach programu łagodzenia kar, odgrywają kluczową rolę w wykrywaniu **naruszeń popełnianych przez tajne kartele** oraz w ich eliminowaniu, zmniejszając w ten

Poprawka

(28) Przedsiębiorstwa, które współpracują z organami ds. konkurencji w ramach programu łagodzenia kar, odgrywają kluczową rolę w wykrywaniu **porozumień, decyzji lub praktyk antykonkurencyjnych** oraz w ich eliminowaniu, **często**

sposób zakres szkody, jaka zostałaby spowodowana, gdyby naruszenie trwało. Należy zatem zadbać o to, aby przedsiębiorstwa, którym organ ds. konkurencji darował karę w ramach programu łagodzenia kar, nie były nadmiernie narażone na roszczenia odszkodowawcze, mając na uwadze, że decyzja organu ds. konkurencji stwierdzająca naruszenie może stać się ostateczna dla podmiotu zwolnionego z kary finansowej wcześniej niż dla innych przedsiębiorstw, którym nie darowano kary. Podmiot zwolniony z kary finansowej powinien być zatem zasadniczo zwolniony z solidarnej odpowiedzialności za całą szkodę, a przypadająca na niego część odszkodowania nie powinna przekraczać wartości szkody wyrządzonej jego bezpośrednim i pośrednim nabywcom lub, w przypadku kartelu dotyczącego zakupów – jego bezpośrednim i pośrednim dostawcom. W zakresie, w jakim kartel wyrządził szkodę podmiotom niebędącym klientami lub dostawcami przedsiębiorstw popełniających naruszenie, część odszkodowania wypłacona przez podmiot zwolniony z kary finansowej nie powinna przekraczać jego względnej odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez kartel. Udział ten należy określić zgodnie z tymi samymi zasadami, jakie stosuje się do określenia wysokości części szkody przypadającej na poszczególne przedsiębiorstwa popełniające naruszenie (motyw 27 powyżej). Podmiot zwolniony z kary finansowej powinien w pełni odpowiadać wobec poszkodowanych niebędących jego bezpośrednimi lub pośrednimi nabywcami lub dostawcami jedynie wówczas, gdy nie są oni w stanie uzyskać pełnego odszkodowania od innych przedsiębiorstw popełniających naruszenie.

zmniejszając w ten sposób zakres szkody, jaka zostałaby spowodowana, gdyby naruszenie trwało. Należy zatem zadbać o to, aby przedsiębiorstwa, którym organ ds. konkurencji darował karę w ramach programu łagodzenia kar, nie były nadmiernie narażone na roszczenia odszkodowawcze, mając na uwadze, że decyzja organu ds. konkurencji stwierdzająca naruszenie może stać się ostateczna dla podmiotu zwolnionego z kary finansowej wcześniej niż dla innych przedsiębiorstw, którym nie darowano kary. Podmiot zwolniony z kary finansowej powinien być zatem zasadniczo zwolniony z solidarnej odpowiedzialności za całą szkodę, a przypadająca na niego część odszkodowania nie powinna przekraczać wartości szkody wyrządzonej jego bezpośrednim i pośrednim nabywcom lub, w przypadku kartelu dotyczącego zakupów – jego bezpośrednim i pośrednim dostawcom. W zakresie, w jakim kartel wyrządził szkodę podmiotom niebędącym klientami lub dostawcami przedsiębiorstw popełniających naruszenie, część odszkodowania wypłacona przez podmiot zwolniony z kary finansowej nie powinna przekraczać jego względnej odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez kartel. Udział ten należy określić zgodnie z tymi samymi zasadami, jakie stosuje się do określenia wysokości części szkody przypadającej na poszczególne przedsiębiorstwa popełniające naruszenie (motyw 27 powyżej). Podmiot zwolniony z kary finansowej powinien w pełni odpowiadać wobec poszkodowanych niebędących jego bezpośrednimi lub pośrednimi nabywcami lub dostawcami jedynie wówczas, gdy nie są oni w stanie uzyskać pełnego odszkodowania od innych przedsiębiorstw popełniających naruszenie.

Uzasadnienie

Wybrany termin jest zbyt wąski i nie uwzględnia realiów rynku wewnętrznego.

Poprawka 11

Wniosek dotyczący dyrektywy Motyw 30

Tekst proponowany przez Komisję

Poprawka

(30) Jednak w sytuacji, gdy nadmierne obciążenie przerzucono na osoby, które ze względów prawnych nie są w stanie dochodzić roszczeń odszkodowawczych, przedsiębiorstwo popełniające naruszenie nie powinno mieć możliwości podniesienia zarzutu przerwania obciążeń, ponieważ zwolniłoby to je z odpowiedzialności za spowodowaną przez nie szkodę. Jeśli w danym przypadku podnoszony jest zarzut przerwania obciążeń, sąd rozpatrujący daną sprawę powinien zatem ocenić, czy osoby, na które rzekomo przerzucono nadmierne obciążenie, są w stanie, pod względem prawnym, dochodzić swoich roszczeń odszkodowawczych. Mimo że nabywcy pośredni mają prawo dochodzić odszkodowania, krajowe zasady dotyczące związku przyczynowego (w tym zasady dotyczące przewidywalności i adekwatności związku przyczynowego), stosowane zgodnie z regułami prawa Unii, mogą oznaczać, że niektóre osoby (np. na takim poziomie łańcucha dostaw, który jest oddalony od naruszenia) mogą nie być w stanie, pod względem prawnym, dochodzić swoich roszczeń odszkodowawczych w danej sprawie. Sąd przystąpi do oceny zarzutu przerwania obciążeń dopiero po tym, jak stwierdzi, że osoby, na które rzekomo przerzucono nadmierne obciążenie, są w stanie, pod względem prawnym, dochodzić swoich roszczeń odszkodowawczych.

skreślony

Uzasadnienie

Skreślenie wynika z art. 12 ust. 2.

Poprawka 12

Wniosek dotyczący dyrektywy Motyw 34

Tekst proponowany przez Komisję

(34) Poszkodowany, który udowodnił poniesienie szkody na skutek naruszenia prawa konkurencji, w celu otrzymania odszkodowania musi jeszcze dowieść zakresu poniesionej szkody. Ustalanie wysokości szkody wynikającej z naruszenia prawa konkurencji zależy w bardzo dużym stopniu od ustaleń faktycznych i może wymagać zastosowania złożonych modeli ekonomicznych. Jest to często bardzo kosztowne i utrudnia poszkodowanym uzyskanie koniecznych danych na uzasadnienie ich roszczeń. Ustalanie wysokości szkody wynikającej z naruszenia prawa konkurencji może stanowić poważną barierę uniemożliwiającą poszkodowanym otrzymanie odszkodowania za poniesioną szkodę.

Poprawka

(34) Poszkodowany, który udowodnił poniesienie szkody na skutek naruszenia prawa konkurencji, w celu otrzymania odszkodowania musi jeszcze dowieść zakresu poniesionej szkody. Ustalanie wysokości szkody wynikającej z naruszenia prawa konkurencji zależy w bardzo dużym stopniu od ustaleń faktycznych i może wymagać zastosowania złożonych modeli ekonomicznych. Jest to często bardzo kosztowne i utrudnia poszkodowanym uzyskanie koniecznych danych na uzasadnienie ich roszczeń. Ustalanie wysokości szkody wynikającej z naruszenia prawa konkurencji może stanowić poważną barierę uniemożliwiającą poszkodowanym otrzymanie odszkodowania za poniesioną szkodę. ***Proces ustalania wysokości szkody może się różnić w różnych jurysdykcjach krajowych. Aby zapewnić jasne przepisy oraz przewidywalność, Komisja powinna przedstawić dalsze wytyczne na szczeblu wspólnotowym.***

Uzasadnienie

Aby zagwarantować wydawanie przez sądy krajowe skutecznych i ujednoliconych wyroków w sprawach dotyczących roszczeń o odszkodowania za szkody z tytułu naruszenia prawa konkurencji, Komisja powinna przedstawić na szczeblu wspólnotowym dalsze wytyczne dotyczące określania wysokości szkody. Uprościłoby to trudny proces szacowania szkód spowodowanych naruszeniem prawa konkurencji oraz zwiększyłoby przewidywalność i jednolitość tego procesu.

Poprawka 13

Wniosek dotyczący dyrektywy Motyw 35

Tekst proponowany przez Komisję

(35) Aby rozwiązać kwestię asymetrii w dostępie do informacji i niektóre problemy związane z ustalaniem wysokości szkody wynikającej z naruszenia prawa konkurencji oraz aby zapewnić skuteczność roszczeń odszkodowawczych, należy założyć, że w przypadku naruszenia popełnionego przez kartel doszło do powstania szkody, w szczególności na skutek wpływu na ceny. W zależności od okoliczności faktycznych sprawy oznacza to, że kartel doprowadził do podwyższenia cen lub uniemożliwił ich obniżenie, które nastąpiłoby, gdyby naruszenie nie miało miejsca. Przedsiębiorstwo popełniające naruszenie powinno móc wzruszyć to domniemanie. ***Takie wzruszalne domniemanie należy ograniczyć do karteli z uwagi na ich tajny charakter, który zwiększa wspomnianą asymetrię w dostępie do informacji i utrudnia poszkodowanemu uzyskanie dowodów koniecznych do dowiedzenia szkody.***

Poprawka 14

Wniosek dotyczący dyrektywy Motyw 36

Tekst proponowany przez Komisję

(36) W przypadku braku zasad unijnych dotyczących ustalania wysokości szkody wynikającej z naruszenia prawa konkurencji to do krajowego systemu prawnego każdego państwa członkowskiego i sądu krajowego należy określić wymagania, jakie musi spełnić poszkodowany, dowodząc wysokości

Poprawka

(35) Aby rozwiązać kwestię asymetrii w dostępie do informacji i niektóre problemy związane z ustalaniem wysokości szkody wynikającej z naruszenia prawa konkurencji oraz aby zapewnić skuteczność roszczeń odszkodowawczych, należy założyć, że w przypadku naruszenia popełnionego przez kartel doszło do powstania szkody, w szczególności na skutek wpływu na ceny. W zależności od okoliczności faktycznych sprawy oznacza to, że kartel doprowadził do podwyższenia cen lub uniemożliwił ich obniżenie, które nastąpiłoby, gdyby naruszenie nie miało miejsca. Przedsiębiorstwo popełniające naruszenie powinno móc wzruszyć to domniemanie. ***Państwa członkowskie powinny zapewnić sądom krajowym uprawnienia do szacowania wysokości szkody przy uwzględnieniu dowodów przedstawionych przez strony.***

Poprawka

(36) W przypadku braku zasad unijnych dotyczących ustalania wysokości szkody wynikającej z naruszenia prawa konkurencji to do krajowego systemu prawnego każdego państwa członkowskiego i sądu krajowego należy określić wymagania, jakie musi spełnić poszkodowany, dowodząc wysokości

doznanej szkody, dokładności, z jaką musi on dowieść tej wysokości, metod, z jakich można skorzystać, ustalając tę wysokość oraz konsekwencji niespełnienia ustalonych wymagań. Takie krajowe przepisy nie powinny być jednak mniej korzystne niż przepisy regulujące powództwa o odszkodowanie w podobnych sprawach krajowych (zasada równoważności), ani nie powinny w praktyce uniemożliwiać lub nadmiernie utrudniać wykonania unijnego prawa do odszkodowania (zasada skuteczności). Należy w tym względzie mieć na uwadze wszelką asymetrię między stronami w dostępie do informacji oraz fakt, że ustalanie wysokości szkody wymaga oceny, jak zachowałby się dany rynek, gdyby naruszenie nie miało miejsca. Taka ocena oznacza dokonanie porównania z sytuacją, która z definicji jest hipotetyczna, i w związku z tym nigdy nie może być przeprowadzona z całkowitą dokładnością. Oszacowanie wysokości szkody z tytułu naruszenia prawa konkurencji należy zatem powierzyć sądom krajowym.

doznanej szkody, dokładności, z jaką musi on dowieść tej wysokości, metod, z jakich można skorzystać, ustalając tę wysokość, oraz konsekwencji niespełnienia ustalonych wymagań. Takie krajowe przepisy nie powinny być jednak mniej korzystne niż przepisy regulujące powództwa o odszkodowanie w podobnych sprawach krajowych (zasada równoważności) ani nie powinny w praktyce uniemożliwiać lub nadmiernie utrudniać wykonania unijnego prawa do odszkodowania (zasada skuteczności). Należy w tym względzie mieć na uwadze wszelką asymetrię między stronami w dostępie do informacji oraz fakt, że ustalanie wysokości szkody wymaga oceny, jak zachowałby się dany rynek, gdyby naruszenie nie miało miejsca. Taka ocena oznacza dokonanie porównania z sytuacją, która z definicji jest hipotetyczna, i w związku z tym nigdy nie może być przeprowadzona z całkowitą dokładnością. Oszacowanie wysokości szkody z tytułu naruszenia prawa konkurencji należy zatem powierzyć sądom krajowym. ***W oszacowaniu tym nacisk należy położyć na ocenę szkody przedstawioną przez stronę poszkodowaną.***

Uzasadnienie

W celu zwiększenia zakresu ochrony strony poszkodowanej na skutek naruszenia prawa konkurencji należy stronie tej zagwarantować silną pozycję w postępowaniu sądowym. Nacisk na ocenę szkody przedstawioną przez stronę poszkodowaną zapewnia ochronę słabszej stronie. Ponadto w większej mierze zniechęca to do udziału w kartelach, ponieważ wpływ podmiotów naruszających przepisy na przebieg postępowania jest ograniczony.

Poprawka 15

Wniosek dotyczący dyrektywy Motyw 37

Tekst proponowany przez Komisję

(37) Poszkodowanych i podmioty popełniające naruszenie należy zachęcać

Poprawka

(37) ***Należy zauważyć, że sądy krajowe są często przeciążone, a rozpatrywanie***

do ustalania odszkodowania za szkodę wynikającą z naruszenia prawa konkurencji z wykorzystaniem mechanizmów polubownego rozstrzygnięcia sporów, takich jak ugody pozasądowe, arbitraż i mediacja. W miarę możliwości takie polubowne rozstrzygnięcie sporów powinno obejmować jak największą liczbę poszkodowanych i przedsiębiorstw popełniających naruszenie. **Przepisy niniejszej dyrektywy dotyczące polubownego rozstrzygnięcia sporów mają zatem na celu ułatwienie korzystania z takich mechanizmów i zwiększenie ich skuteczności.**

roszczeń odszkodowawczych może być czasochłonnym procesem. Dlatego poszkodowanych i podmioty pełniące naruszenie należy zachęcać do ustalania odszkodowania za szkodę wynikającą z naruszenia prawa konkurencji z wykorzystaniem mechanizmów polubownego rozstrzygnięcia sporów, takich jak ugody pozasądowe, arbitraż i mediacja. W miarę możliwości takie polubowne rozstrzygnięcie sporów powinno obejmować jak największą liczbę poszkodowanych i przedsiębiorstw popełniających naruszenie. Ponieważ wnoszenie powództw indywidualnych może nie być wystarczające, w niniejszej dyrektywie należy wyraźnie uwzględnić możliwość wnoszenia powództw zbiorowych przez działające w dobrej wierze upoważnione podmioty, takie jak stowarzyszenia konsumentów czy organizacje branżowe, działające w imieniu danego powoda.

Uzasadnienie

Powództwa zbiorowe umożliwiłyby działającym w dobrej wierze upoważnionym podmiotom, takim jak stowarzyszenia konsumentów czy organizacje branżowe, wytaczanie powództw w imieniu indywidualnych powodów. Jednak tylko jasno określona grupa ludzi powinna mieć prawo do udziału w powództwie w charakterze reprezentanta. Osoby takie należy określić w momencie wniesienia powództwa, przy czym sprawozdawca proponuje zastosowanie modelu opt-in.

Poprawka 16

Wniosek dotyczący dyrektywy Motyw 41 a (nowy)

Tekst proponowany przez Komisję

Poprawka

(41a) Koszty postępowania sądowego nie powinny zniechęcać powodów do wnoszenia w pełni uzasadnionych powództw. Państwa członkowskie powinny przedsięwziąć odpowiednie środki, by zapewnić poszkodowanym stronom dostęp do finansowania kosztów powództw o odszkodowanie. Można to zrobić za

pośrednictwem funduszu finansowanego z grzywien płaconych przez sprawców naruszeń.

Uzasadnienie

Ryzyko konieczności poniesienia kosztów sądowych w rezultacie przegranego postępowania może poważnie zniechęcić konsumentów, organizacje konsumentów lub małe firmy do wnoszenia roszczeń. Ustanowienie funduszu finansowanego z grzywien płaconych w wyniku postępowań o naruszenie prawa konkurencji zwiększyłoby możliwości wnoszenia roszczeń. Z funduszu tego finansowano by koszty pierwszego orientacyjnego orzeczenia dotyczącego potencjalnej sprawy, wydawanego na podstawie dowodów dostarczonych przez potencjalnego powoda. Należy podkreślić, że trzeba utrzymać zasadę „przegrywający płaci”.

Poprawka 17

**Wniosek dotyczący dyrektywy
Artykuł 2 – ustęp 1**

Tekst proponowany przez Komisję

1. Każdy, kto poniósł szkodę wynikającą z naruszenia krajowego lub unijnego prawa ochrony konkurencji, może ubiegać się o pełne odszkodowanie za tę szkodę.

Poprawka

1. Każdy, kto poniósł szkodę wynikającą z naruszenia krajowego lub unijnego prawa ochrony konkurencji, może ubiegać się o pełne odszkodowanie za tę szkodę, ***bez uszczerbku dla wynikających z prawa krajowego wymogów dotyczących ustalenia odpowiedzialności.***

Uzasadnienie

Aby dochodzić odszkodowania, należy spełnić wynikające z prawa krajowego wymogi dotyczące ustalania odpowiedzialności.

Poprawka 18

**Wniosek dotyczący dyrektywy
Artykuł 2 – ustęp 2 a (nowy)**

Tekst proponowany przez Komisję

Poprawka

2a. Państwa członkowskie zapewniają wykluczenie nadmiernych odszkodowań.

Uzasadnienie

Należy zapobiegać nadmiernym odszkodowaniom, ponieważ szkodziłyby one celowi, jakim jest zapewnienie równych szans na rynku wewnętrznym.

Poprawka 19

Wniosek dotyczący dyrektywy Artykuł 2 – ustęp 3

Tekst proponowany przez Komisję

3. Państwa członkowskie zapewniają poszkodowanym możliwość skutecznego dochodzenia roszczeń odszkodowawczych.

Poprawka

3. Państwa członkowskie zapewniają poszkodowanym możliwość skutecznego dochodzenia roszczeń odszkodowawczych **oraz uzyskania faktycznego egzekwowania dochodzonego roszczenia.**

Poprawka 20

Wniosek dotyczący dyrektywy Artykuł 4 – ustęp 1 – punkt 3

Tekst proponowany przez Komisję

3. „powództwo o odszkodowanie” oznacza powództwo wniesione zgodnie z prawem krajowym, w ramach którego poszkodowany ubiega się o odszkodowanie przed sądem krajowym; **może ono również obejmować** powództwo wniesione przez osobę działającą w imieniu poszkodowanego lub większej ich liczby, w ramach którego dochodzi ona odszkodowania przed sądem krajowym, **jeśli** prawo krajowe **dopuszcza** taką możliwość;

Poprawka

3. „powództwo o odszkodowanie” oznacza powództwo wniesione zgodnie z prawem krajowym, w ramach którego poszkodowany **indywidualnie lub zbiorowo** ubiega się o odszkodowanie przed sądem krajowym; **obejmuje ono również** powództwo wniesione przez osobę działającą w imieniu poszkodowanego lub większej ich liczby, w ramach którego dochodzi ona odszkodowania przed sądem krajowym; prawo krajowe **musi dopuszczać** taką możliwość **zwłaszcza w przypadku roszczeń zbiorowych; tworząc system roszczeń zbiorowych, państwa członkowskie mogą wprowadzić wyłącznie system opt-in i powstrzymują się od przewidywania honorariów wypłacanych w razie wygrania sprawy, możliwości przyznania odszkodowań karnych i finansowania przez strony trzecie, jeżeli**

podmiot finansujący otrzymuje wynagrodzenie zależne od uzyskanego rozstrzygnięcia lub przyznanego odszkodowania;

Poprawka 21

Wniosek dotyczący dyrektywy
Artykuł 4 – ustęp 1 – punkt 3 a (nowy)

Tekst proponowany przez Komisję

Poprawka

3a. „zbiorowe dochodzenie roszczeń” oznacza: (i) mechanizm prawny zapewniający możliwość zbiorowego dochodzenia zaprzestania nielegalnego zachowania (zbiorowe roszczenie o zaprzestanie bezprawnych praktyk) co najmniej dwóm osobom fizycznym lub prawnym lub podmiotowi uprawnionemu do wszczęcia powództwa reprezentacyjnego; (ii) mechanizm prawny zapewniający możliwość zbiorowego dochodzenia odszkodowania przez co najmniej dwie osoby fizyczne lub prawne twierdzące, że poniosły szkodę w sytuacji szkody masowej, lub przez podmiot uprawniony do wszczęcia powództwa reprezentacyjnego (zbiorowe dochodzenie roszczeń odszkodowawczych);

Uzasadnienie

W lutym 2012 r. Parlament Europejski przyjął rezolucję zatytułowaną „W stronę spójnego europejskiego podejścia do zbiorowego dochodzenia roszczeń”, w której wzywa do składania wniosków dotyczących roszczeń zbiorowych, obejmujących wspólny zbiór zasad zapewniający w Unii jednolity dostęp do wymiaru sprawiedliwości w formie zbiorowego dochodzenia roszczeń w przypadku naruszenia praw konsumenta. Mechanizm zbiorowego dochodzenia roszczeń w znacznym stopniu wspomógłby skuteczne egzekwowanie prawa konkurencji oraz ochronę konsumenta.

Poprawka 22

Wniosek dotyczący dyrektywy Artykuł 4 – ustęp 1 – punkt 13

Tekst proponowany przez Komisję

13. „program łagodzenia kar” oznacza program, w ramach którego **uczestnik tajnego kartelu**, niezależnie od innych przedsiębiorstw biorących w **nim** udział, współpracuje podczas dochodzenia prowadzonego przez organ ds. konkurencji, dobrowolnie przedstawiając posiadane przez siebie informacje na temat **kartelu** i swojej w **nim** roli, w zamian za co daruje mu się lub obniża grzywnę nakładaną **na kartel**;

Poprawka

13. „program łagodzenia kar” oznacza program, w ramach którego **podmiot zaangażowany w porozumienie antykonkurencyjne, decyzję lub praktykę antykonkurencyjną**, niezależnie od innych przedsiębiorstw biorących w **nich** udział, współpracuje podczas dochodzenia prowadzonego przez organ ds. konkurencji, dobrowolnie przedstawiając posiadane przez siebie informacje na temat **porozumienia, decyzji lub praktyki** i swojej w **nich** roli, w zamian za co daruje mu się lub obniża grzywnę nakładaną **w związku z porozumieniem, decyzją lub praktyką**;

Uzasadnienie

Wybrany termin jest zbyt wąski i nie uwzględnia realiów rynku wewnętrznego.

Poprawka 23

Wniosek dotyczący dyrektywy Artykuł 4 – ustęp 1 – punkt 17

Tekst proponowany przez Komisję

17. „ugoda” oznacza porozumienie, na mocy którego w wyniku polubownego rozstrzygnięcia sporu następuje zapłata odszkodowania.

Poprawka

17. „ugoda” oznacza porozumienie, na mocy którego w wyniku polubownego rozstrzygnięcia sporu następuje zapłata odszkodowania, **w tym porozumienie, w którym przedsiębiorstwo zobowiązuje się wypłacić odszkodowania ofiarom naruszeń przepisów dotyczących konkurencji, korzystając z gwarantowanego funduszu odszkodowawczego.**

Uzasadnienie

Możliwość utworzenia gwarantowanego funduszu odszkodowawczego umacnia prawo strony poszkodowanej do odszkodowania.

Poprawka 24

Wniosek dotyczący dyrektywy Artykuł 5 – ustęp 2 – litera a

Tekst proponowany przez Komisję

a) **wyazała, że dowody, którymi** dysponuje druga strona lub osoby trzecie, są istotne dla udowodnienia zasadności jej roszczenia lub potwierdzenia linii obrony;
oraz

Poprawka

a) **wskazała dowody, jakimi** dysponuje druga strona lub osoby trzecie **i które** są istotne dla udowodnienia zasadności jej roszczenia lub potwierdzenia linii obrony;

Uzasadnienie

W uzasadnieniu wniosku ustawodawczego Komisja twierdzi, że ogólnie sformułowane wnioski o ujawnienie dokumentów należy zasadniczo uznawać za niewspółmierne i niezgodne ze spoczywającym na stronie wnoszącej o ujawnienie obowiązkiem jak najdokładniejszego i zawężonego wyszczególnienia (kategorii) dowodów. Aby uniknąć kampanii poszukiwania informacji, osoba składająca wniosek musi jak najdokładniejszej i jak najwięcej określić elementy lub kategorie dowodów.

Poprawka 25

Wniosek dotyczący dyrektywy Artykuł 5 – ustęp 2 – litera b a (nowa)

Tekst proponowany przez Komisję

ba) wykazała, że złożyła wniosek o ujawnienie dowodu w danym powództwie o odszkodowanie wszczętym przed sądem krajowym w Unii; oraz

Poprawka

Uzasadnienie

Art. 5 nie zawiera wytycznych dotyczących wniosków o ujawnienie dowodów pochodzących spoza UE. Niemniej jednak dowody dotyczące porozumienia lub układu antykonkurencyjnego w UE nie mogą być wykorzystywane jako dowody zastępcze w postępowaniach prowadzonych

poza jurysdykcją UE. Poprawka ma na celu odpowiednie rozwiązanie tej kwestii w celu uniknięcia takiego efektu.

Poprawka 26

Wniosek dotyczący dyrektywy Artykuł 5 – ustęp 2 a (nowy)

Tekst proponowany przez Komisję

Poprawka

2a. Państwa członkowskie zapewniają sądom krajowym możliwość wydania nakazu ujawnienia określonych elementów lub kategorii dowodów, opisanych jak najprecyzyjniej i jak najwięcej w oparciu o dane na temat faktów, jakie można w rozsądny sposób uzyskać.

Uzasadnienie

W uzasadnieniu wniosku ustawodawczego Komisja twierdzi, że ogólnie sformułowane wnioski o ujawnienie dokumentów należy zasadniczo uznawać za niewspółmierne i niezgodne ze spoczywającym na stronie wnoszącej o ujawnienie obowiązkiem jak najdokładniejszego i zawężonego wyszczególnienia (kategorii) dowodów. Aby uniknąć kampanii poszukiwania informacji, osoba składająca wniosek musi jak najdokładniejszej i jak najwięcej określić elementy lub kategorie dowodów.

Poprawka 27

Wniosek dotyczący dyrektywy Artykuł 5 – ustęp 3 – wprowadzenie

Tekst proponowany przez Komisję

Poprawka

3. Państwa członkowskie zapewniają, aby sądy krajowe ograniczały ujawnianie dowodów do przypadków, w których jest ono proporcjonalne. W kontekście ustalania, czy ujawnienie dowodów, o które wnioskuje strona, jest proporcjonalne, sądy krajowe kierują się słusznymi interesami wszystkich zainteresowanych stron ***i osób trzecich***. W

3. Państwa członkowskie zapewniają, aby sądy krajowe ograniczały ujawnianie dowodów do przypadków, w których jest ono proporcjonalne ***i które dotyczą postępowania odszkodowawczego toczącego się w Unii***. W kontekście ustalania, czy ujawnienie dowodów, o które wnioskuje strona, jest proporcjonalne, sądy krajowe kierują się

szczegółności uwzględniają one:

powiązanych interesem publicznym i słusznymi interesami wszystkich zainteresowanych stron **prywatnych**. W szczególności uwzględniają one:

Uzasadnienie

Zapewnienie odpowiednich zachęt w ramach programu łagodzenia kar ma zasadnicze znaczenie w zapewnianiu równości szans na rynku wewnętrznym. Programy łagodzenia kar są najbardziej skutecznym narzędziem wykrywania porozumień antykonkurencyjnych. Jeśli zachowania antykonkurencyjne nie będą wykrywane lub będą wykrywane w niewystarczającym stopniu, to w ostatecznym rozrachunku nie będzie ofiar naruszeń, którym trzeba będzie wypłacić odszkodowania. Dokumenty przedłożone przez wnioskodawcę muszą być zatem chronione, mimo że zapewnianie automatycznej ochrony nie jest zgodne z prawem pierwotnym (Donau Chemie).

Poprawka 28

**Wniosek dotyczący dyrektywy
Artykuł 5 – ustęp 3 – litera a a (nowa)**

Tekst proponowany przez Komisję

Poprawka

aa) potrzebę zapewnienia skuteczności publicznoprawnego egzekwowania unijnego prawa konkurencji, ze szczególnym uwzględnieniem zagrożeń, jakie ujawnienie dokumentów mogłoby przynieść:

(i) programom łagodzenia kar realizowanym przez organy ds. konkurencji;

(ii) procedurom ugodowym wprowadzonym przez organy ds. konkurencji;

(iii) wewnętrznym procedurom podejmowania decyzji w organie ds. konkurencji oraz w europejskiej sieci ds. konkurencji;

Uzasadnienie

Zapewnienie odpowiednich zachęt w ramach programu łagodzenia kar ma zasadnicze znaczenie w zapewnianiu równości szans na rynku wewnętrznym. Programy łagodzenia kar są najbardziej skutecznym narzędziem wykrywania porozumień antykonkurencyjnych. Jeśli

zachowania antykonkurencyjne nie będą wykrywane lub będą wykrywane w niewystarczającym stopniu, to w ostatecznym rozrachunku nie będzie ofiar naruszeń, którym trzeba będzie wypłacić odszkodowania. Znaczenie tego faktu muszą uwzględnić sędziowie krajowi, wydając nakaz ujawnienia.

Poprawka 29

Wniosek dotyczący dyrektywy Artykuł 5 – ustęp 4

Tekst proponowany przez Komisję

4. Państwa członkowskie zapewniają, aby sądy krajowe miały do dyspozycji skuteczne środki umożliwiające jak najpełniejszą ochronę informacji poufnych przed nieprawidłowym wykorzystaniem, przy jednoczesnym zapewnieniu dostępności dowodów zawierających takie informacje w sprawach o odszkodowanie.

Poprawka

4. Państwa członkowskie zapewniają, aby sądy krajowe miały do dyspozycji skuteczne środki umożliwiające jak najpełniejszą ochronę informacji poufnych przed nieprawidłowym wykorzystaniem, przy jednoczesnym zapewnieniu dostępności dowodów zawierających takie informacje w sprawach o odszkodowanie ***prowadzonym w Unii. Interes, jaki mają przedsiębiorstwa w unikaniu postępowań odszkodowawczych w wyniku naruszenia, nie stanowi interesu handlowego wartego ochrony.***

Uzasadnienie

Interes, jaki mają przedsiębiorstwa w unikaniu postępowań odszkodowawczych w wyniku naruszenia reguł konkurencji, nie stanowi interesu handlowego wartego ochrony, ponieważ byłoby to sprzeczne z rzeczywistym prawem do odszkodowania [zob. wyrok w sprawie CDC Hydrogene Peroxide przeciwko Komisji (T-437/08)].

Poprawka 30

Wniosek dotyczący dyrektywy Artykuł 5 – ustęp 8

Tekst proponowany przez Komisję

8. Bez uszczerbku dla obowiązku, o którym mowa w ust. 4, oraz ograniczeń o

Poprawka

skreślony

których mowa w art. 6, niniejszy artykuł nie stanowi przeszkody dla utrzymania w mocy lub wprowadzenia przez państwa członkowskie przepisów otwierających drogę do szerszego ujawniania dowodów.

Uzasadnienie

Zapewnienie odpowiednich zachęt w ramach programu łagodzenia kar ma zasadnicze znaczenie w zapewnianiu równości szans na rynku wewnętrznym. Programy łagodzenia kar są najbardziej skutecznym narzędziem wykrywania porozumień antykonkurencyjnych. Jeśli zachowania antykonkurencyjne nie będą wykrywane lub będą wykrywane w niewystarczającym stopniu, to w ostatecznym rozrachunku nie będzie ofiar naruszeń, którym trzeba będzie wypłacić odszkodowania. Należy zachować taki sam poziom ochrony, aby zachować skuteczność programu łagodzenia kar.

Poprawka 31

**Wniosek dotyczący dyrektywy
Artykuł 6 – ustęp 1 – litera a**

Tekst proponowany przez Komisję

a) oświadczeń przedsiębiorców w ramach programu łagodzenia kar; oraz

Poprawka

a) wszystkich nowych dokumentów obciążających przedłożonych przez podmiot wnioskujący o złagodzenie kary; oraz

Poprawka 32

**Wniosek dotyczący dyrektywy
Artykuł 7 a (nowy)**

Tekst proponowany przez Komisję

Poprawka

Artykuł 7a

Informowanie o nieprawidłowościach

1. Każdy, kto ma uzasadnione podstawy, by sądzić, że dana osoba popełniła lub zamierza popełnić przestępstwo naruszające przepisy niniejszej dyrektywy, może powiadomić organ ds. konkurencji, przekazując mu szczegółowe informacje o danej sprawie, oraz wnieść o utajnienie jej

tożsamości w odniesieniu do tego powiadomienia.

2. Organ ds. konkurencji utajnia tożsamość osoby, która powiadomiła go na podstawie art. 7 ust. 1 i której udzielono zapewnienia o zachowaniu poufności.

Uzasadnienie

W celu zachęcenia obywateli do przekazywania informacji organom ds. konkurencji dyrektywa powinna wprowadzać jednoznaczną ochronę tożsamości osoby zgłaszającej przypadki naruszenia. Nawet jeżeli podane informacje nie będą wystarczające, by mogły stanowić dowód w sprawie kartelowej, organ ds. konkurencji będzie mógł wszcząć dochodzenie.

Poprawka 33

Wniosek dotyczący dyrektywy Artykuł 8 – ustęp 1 – wprowadzenie

Tekst proponowany przez Komisję

1. Państwa członkowskie zapewniają **sądom krajowym możliwość nałożenia** sankcji na strony, osoby trzecie i ich przedstawicieli prawnych w przypadku:

Poprawka

1. Państwa członkowskie zapewniają **skuteczne nakładanie** sankcji **przez sądy krajowe** na strony, osoby trzecie i ich przedstawicieli prawnych w przypadku:

Poprawka 34

Wniosek dotyczący dyrektywy Artykuł 8 – ustęp 1 – litera b – podpunkt iii

Tekst proponowany przez Komisję

(iii) strona niszcząca wiedziała, że dowody były istotne dla toczących się lub przyszłych powództw o odszkodowanie, wytoczonych przez nią samą lub przeciwko niej;

Poprawka

(iii) strona niszcząca wiedziała **lub mogła racjonalnie wywnioskować**, że dowody były istotne dla toczących się lub przyszłych powództw o odszkodowanie, wytoczonych przez nią samą lub przeciwko niej;

Poprawka 35

Wniosek dotyczący dyrektywy Artykuł 9 – ustęp 1

Tekst proponowany przez Komisję

Jeżeli sąd krajowy orzeka w ramach powództwa o odszkodowanie wynikające z porozumień, **w sprawie** decyzji lub praktyk objętych art. 101 lub 102 Traktatu, co do których krajowy organ ds. konkurencji lub sąd kontrolny wydały już ostateczne rozstrzygnięcie stwierdzające naruszenie, państwa członkowskie zapewniają, aby sąd ten nie mógł wydawać orzeczeń sprzecznych z takim stwierdzeniem naruszenia. Obowiązek ten pozostaje bez uszczerbku dla praw i obowiązków wynikających z art. 267 Traktatu.

Poprawka

Jeżeli sąd krajowy orzeka w ramach powództwa o odszkodowanie wynikające z porozumień, decyzji lub praktyk objętych art. 101 lub 102 Traktatu, co do których krajowy organ ds. konkurencji lub sąd kontrolny wydały już ostateczne rozstrzygnięcie stwierdzające naruszenie, państwa członkowskie zapewniają, aby sąd ten nie mógł wydawać orzeczeń sprzecznych z takim stwierdzeniem naruszenia. Obowiązek ten pozostaje bez uszczerbku dla praw i obowiązków wynikających z art. 267 Traktatu, **dla prawa do skutecznego środka odwoławczego i rzetelnego procesu oraz dla prawa do obrony, o których mowa w art. 47 i 48 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej, oraz dla prawa do sprawiedliwego rozpatrzenia sprawy zgodnie z art. 6 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności. W związku z tym decyzje krajowych organów ds. konkurencji oraz sądów ds. konkurencji są wiążące, pod warunkiem że w dochodzeniu nie popełniono rażących błędów, a prawo do obrony zostało zagwarantowane.**

Uzasadnienie

Aby zagwarantować konsumentom i przedsiębiorstwom prawo do obrony, efekt wiążący nie może mieć zastosowania, jeśli prawo to nie było przestrzegane.

Poprawka 36

Wniosek dotyczący dyrektywy Artykuł 10 – ustęp 2 – podpunkt ii

Tekst proponowany przez Komisję

(ii) **uznaniu** takiego zachowania za naruszenie unijnego lub krajowego prawa konkurencji;

Poprawka

(ii) **faktach powodujących uznanie** takiego zachowania za naruszenie unijnego lub krajowego prawa konkurencji;

Poprawka 37

Wniosek dotyczący dyrektywy Artykuł 10 – ustęp 5

Tekst proponowany przez Komisję

5. Państwa członkowskie zapewniają, aby termin przedawnienia ulegał zawieszeniu w przypadku podjęcia przez organ ds. konkurencji działań związanych z dochodzeniem lub postępowaniem w odniesieniu do naruszenia, którego dotyczy powództwo o odszkodowanie. Zawieszenie terminu przedawnienia ustaje nie wcześniej niż **jeden rok** od chwili uprawomocnienia się decyzji lub innego zakończenia postępowania.

Poprawka

5. Państwa członkowskie zapewniają, aby termin przedawnienia ulegał zawieszeniu w przypadku podjęcia przez organ ds. konkurencji działań związanych z dochodzeniem lub postępowaniem w odniesieniu do naruszenia, którego dotyczy powództwo o odszkodowanie. Zawieszenie terminu przedawnienia ustaje nie wcześniej niż **dwa lata** od chwili uprawomocnienia się decyzji lub innego zakończenia postępowania.

Uzasadnienie

Ze względu na złożoność ekonomiczną oraz trudności, jakie przedstawia terminowe wniesienie powództwa o odszkodowanie w wyniku zachowania antykonkurencyjnego, z uwagi na asymetrię w dostępie do informacji uderzającą szczególnie w konsumentów, zasadne jest wydłużenie okresu zawieszenia o jeden rok, tak aby skutecznie zagwarantować prawo powodów do pełnego odszkodowania.

Poprawka 38

Wniosek dotyczący dyrektywy Artykuł 10 – ustęp 5 a (nowy)

Tekst proponowany przez Komisję

Poprawka

5a. Bez uszczerbku dla ust. 1–4 powództwo o odszkodowanie można wszcząć przed upływem 10 lat od wydarzeń, które stanowią jego podstawę.

Poprawka 39

Wniosek dotyczący dyrektywy Artykuł 12 – ustęp 1 a (nowy)

Tekst proponowany przez Komisję

Poprawka

1a. Państwa członkowskie zapewniają sądowi krajowemu uprawnienie do oszacowania, jaka część nadmiernego obciążenia została przerzucona.

Uzasadnienie

Należy sprecyzować, że sąd krajowy ma możliwość oszacowania, jaka część nadmiernego obciążenia została przerzucona, aby zapobiec takim problemom, jak asymetria w dostępie do informacji.

Poprawka 40

Wniosek dotyczący dyrektywy Artykuł 12 – ustęp 2

Tekst proponowany przez Komisję

Poprawka

2. Jeśli nadmierne obciążenia zostały przerzucone na osoby znajdujące się na kolejnym poziomie łańcucha dostaw, które ze względów prawnych nie są w stanie dochodzić roszczeń odszkodowawczych, pozwany nie może podnieść zarzutu, o którym mowa w poprzednim ustępie. ***skreślony***

Uzasadnienie

Trudno jest zdefiniować określenie „ze względów prawnych nie są w stanie”. Ponadto przeszkody prawne, z powodu których konsumenci pośredni „ze względów prawnych nie są w stanie” dochodzić roszczeń odszkodowawczych za poniesione przez nich szkody, stanowiłyby naruszenie orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (zob. sprawa Courage przeciwko Crehan, sprawa Manfredi), i w związku z tym w ogóle nie powinny one występować. Zaproponowane brzmienie może doprowadzić do przyznania odszkodowania powodom, którzy nie ponieśli żadnych szkód, oraz do przyznawania nadmiernych odszkodowań.

Poprawka 41

Wniosek dotyczący dyrektywy Artykuł 13 – ustęp 2 – akapit drugi

Tekst proponowany przez Komisję

Państwa członkowskie zapewniają, aby sąd był uprawniony do oszacowania, jaka część nadmiernego obciążenia została przerzucona.

Poprawka

Państwa członkowskie dopilnowują, aby sąd był uprawniony do oszacowania, jaka część nadmiernego obciążenia została przerzucona. ***Sądy otrzymują pomoc w postaci jasnych, prostych i zrozumiałych wytycznych opracowanych przez Komisję.***

Poprawka 42

Wniosek dotyczący dyrektywy Artykuł 15 – ustęp 1 – akapit pierwszy

Tekst proponowany przez Komisję

Poprawka

Aby uniknąć sytuacji, w której powództwa o odszkodowanie wytaczane przez powodów z różnych poziomów łańcucha dostaw prowadzą do odpowiedzialności wielokrotnej podmiotu popełniającego naruszenie, państwa członkowskie zapewniają, w razie udowodnienia całkowitego lub częściowego przerwania nadmiernych obciążeń, aby sądy krajowe, do których wniesiono powództwa o odszkodowanie, nie mogły przyznać powodowi odszkodowania za przerzuconą część nadmiernych obciążeń. Sąd jest uprawniony do oszacowania, jaka część nadmiernego obciążenia spadła na bezpośredniego lub pośredniego nabywcę.

Poprawka 43

Wniosek dotyczący dyrektywy Artykuł 16

Tekst proponowany przez Komisję

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby w przypadku naruszenia popełnionego przez kartel stosowane było domniemanie, że takie naruszenie doprowadziło do powstania szkody. Przedsiębiorstwo popełniające naruszenie ma prawo wzruszyć to domniemanie.

2. Państwa członkowskie zapewniają, aby realizacja przysługującego poszkodowanemu prawa do odszkodowania nie stała się praktycznie niemożliwa lub nadmiernie utrudniona ze względu na spoczywający na nim ciężar dowodu, poziom szczegółowości dowodu oraz obowiązek wykazania stanu faktycznego wymagane do ustalenia wysokości szkody. ***Państwa członkowskie zapewniają, aby sąd był uprawniony do oszacowania wysokości szkody.***

Poprawka 44

Wniosek dotyczący dyrektywy Artykuł 17 – ustęp 2 a (nowy)

Tekst proponowany przez Komisję

Poprawka

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby w przypadku naruszenia popełnionego przez kartel stosowane było domniemanie, że takie naruszenie doprowadziło do powstania szkody. Przedsiębiorstwo popełniające naruszenie ma prawo wzruszyć to domniemanie. ***Państwa członkowskie zapewniają przyznanie sądom krajowym uprawnienia do oszacowania wysokości szkody.***

2. Państwa członkowskie zapewniają, aby realizacja przysługującego poszkodowanemu prawa do odszkodowania nie stała się praktycznie niemożliwa lub nadmiernie utrudniona ze względu na spoczywający na nim ciężar dowodu, poziom szczegółowości dowodu oraz obowiązek wykazania stanu faktycznego wymagane do ustalenia wysokości szkody.

Poprawka

2a. Państwa członkowskie zapewniają organom ds. konkurencji, które należą do sieci organów publicznych stosujących unijne przepisy dotyczące konkurencji, możliwość zawieszenia postępowania, jeśli strony postępowania uczestniczą w procedurze polubownego rozstrzygnięcia sporu dotyczącej roszczeń odszkodowawczych.

Uzasadnienie

W interesie konsumentów i przedsiębiorstw dochodzenie odszkodowania za poniesione szkody powinno być opłacalne, szybkie i skuteczne. Aby zapewnić opłacalność, szybkość i skuteczność dochodzenia odszkodowań, należy zachęcać do polubownego rozstrzygnięcia sporów na wczesnym etapie, stosując zachęty powiązane z grzywnami nakładanymi przez organy ds. konkurencji. Jeśli organ ds. konkurencji uzna, że wypłacone odszkodowanie jest odpowiednie i zgodne z prawem, powinien wziąć je pod uwagę przy ustalaniu wysokości grzywny.

Poprawka 45

Wniosek dotyczący dyrektywy Artykuł 19 – ustęp 1

Tekst proponowany przez Komisję

Komisja dokonuje przeglądu niniejszej dyrektywy i przedstawia sprawozdanie Parlamentowi Europejskiemu i Radzie najpóźniej do dnia [...] [obliczyć dzień przypadający pięć lat po upływie terminu transpozycji niniejszej dyrektywy].

Poprawka

Komisja dokonuje przeglądu niniejszej dyrektywy i przedstawia sprawozdanie Parlamentowi Europejskiemu i Radzie najpóźniej do dnia [...] [obliczyć dzień przypadający pięć lat po upływie terminu transpozycji niniejszej dyrektywy].

Do sprawozdania jest dołączona spójna ocena ex post dotycząca funkcjonowania mechanizmów zbiorowego dochodzenia roszczeń oraz zbiorowego alternatywnego rozstrzygnięcia sporów w dziedzinie konkurencji, a szczególnie ocena zasadności rozszerzenia zakresu takich mechanizmów na inne dziedziny lub utworzenia takiego mechanizmu na szczeblu UE w celu zapewnienia skutecznej ochrony konsumentów oraz zrównoważonego funkcjonowania rynku wewnętrznego.

PROCEDURA

Tytuł	Przepisy regulujące dochodzenie roszczeń odszkodowawczych z tytułu naruszenia prawa konkurencji państw członkowskich i Unii Europejskiej, objęte przepisami prawa krajowego		
Odsyłacze	COM(2013)0404 – C7-0170/2013 – 2013/0185(COD)		
Komisja przedmiotowo właściwa Data ogłoszenia na posiedzeniu	ECON 1.7.2013		
Opinia wydana przez Data ogłoszenia na posiedzeniu	IMCO 1.7.2013		
Sprawozdawca(czyni) komisji opiniodawczej Data powołania	Olle Schmidt 9.7.2013		
Rozpatrzenie w komisji	14.10.2013	27.11.2013	16.12.2013
Data przyjęcia	17.12.2013		
Wynik głosowania końcowego	+: -: 0:	31 0 1	
Posłowie obecni podczas głosowania końcowego	Pablo Arias Echeverría, Preslav Borissov, Birgit Collin-Langen, Lara Comi, Vicente Miguel Garcés Ramón, Małgorzata Handzlik, Malcolm Harbour, Philippe Juvin, Toine Manders, Hans-Peter Mayer, Sirpa Pietikäinen, Phil Prendergast, Mitro Repo, Robert Rochefort, Zuzana Roithová, Heide Rühle, Christel Schaldemose, Andreas Schwab, Catherine Stihler, Róza Gräfin von Thun und Hohenstein, Bernadette Vergnaud, Barbara Weiler		
Zastępca(y) obecny(i) podczas głosowania końcowego	Jürgen Creutzmann, Ildikó Gáll-Pelcz, Roberta Metsola, Konstantinos Poupakis, Sylvana Rapti, Olle Schmidt, Jutta Steinruck, Marc Tarabella, Kerstin Westphal		
Zastępca(y) (art. 187 ust. 2) obecny(i) podczas głosowania końcowego	Luis Manuel Capoulas Santos		

PROCEDURA

Tytuł	Przepisy regulujące dochodzenie roszczeń odszkodowawczych z tytułu naruszenia prawa konkurencji państw członkowskich i Unii Europejskiej		
Odsyłacze	COM(2013)0404 – C7-0170/2013 – 2013/0185(COD)		
Data przedstawienia w PE	11.6.2013		
Komisja przedmiotowo właściwa Data ogłoszenia na posiedzeniu	ECON 1.7.2013		
Komisja(e) wyznaczona(e) do wydania opinii Data ogłoszenia na posiedzeniu	ITRE 1.7.2013	IMCO 1.7.2013	JURI 1.7.2013
Opinia niewydana Data decyzji	ITRE 8.7.2013		
Procedura obejmująca zaangażowane komisje Data ogłoszenia na posiedzeniu	JURI 12.12.2013		
Sprawozdawca(y) Data powołania	Andreas Schwab 18.6.2013		
Rozpatrzenie w komisji	17.10.2013	25.11.2013	
Data przyjęcia	27.1.2014		
Wynik głosowania końcowego	+: -: 0:	40 3 4	
Posłowie obecni podczas głosowania końcowego	Marino Baldini, Burkhard Balz, Jean-Paul Basset, Sharon Bowles, George Sabin Cutaş, Leonardo Domenici, Derk Jan Eppink, Diogo Feio, Markus Ferber, Ildikó Gáll-Pelcz, Jean-Paul Gauzès, Sven Giegold, Liem Hoang Ngoc, Wolf Klinz, Jürgen Klute, Rodi Kratsa-Tsagaropoulou, Philippe Lamberts, Werner Langen, Astrid Lulling, Ivana Maletić, Alfredo Pallone, Antolín Sánchez Presedo, Peter Simon, Kay Swinburne, Sampo Terho, Marianne Thyssen, Pablo Zalba Bidegain		
Zastępca(y) obecny(i) podczas głosowania końcowego	Pervenche Berès, Zdravka Bušić, Sari Essayah, Robert Goebbels, Olle Ludvigsson, Andreas Schwab		
Zastępca(y) (art. 187 ust. 2) obecny(i) podczas głosowania końcowego	Marta Andreasen, Alejandro Cercas, António Fernando Correia de Campos, Jürgen Creutzmann, Andrew Duff, Richard Howitt, Tunne Kelam, Eduard Kukan, Verónica Lope Fontagné, George Lyon, Emma McClarkin, Evelyn Regner, Alda Sousa, Alf Svensson		
Data złożenia	4.2.2014		